

Handelingen van de raad der gemeente Emmen

<u>Jaar</u>	<u>bijlagenr.</u>	<u>categorie/agendanr.</u>
2021	RA21.0093	A 3A

Onderwerp

Openbare vergadering van de raad van de gemeente Emmen, gehouden op maandag 1 november en donderdag 4 november 2021, beide vanaf 14.00 uur in de raadszaal

Voorzitter : de heer H.F. van Oosterhout
Vice-voorzitter : de heer G.J. Horstman
Waarnemend griffier : mevrouw I.M. Rozema
Aanwezige raadsleden (37 en 35) : de heer G.J. Bijlsma (Wakker Emmen), de heer H.A. Bos (Wakker Emmen), mevrouw A.T. Bosch-de Veen (ChristenUnie), de heer D.H. van Dijken (CDA), de heer K.P. Eggen (D66), mevrouw J.G. Ensink (LEF!), de heer T.H. Gerth (CDA), de heer J. Grethe (Vitaal Emmen), mevrouw M.E. Harms (PvdA), de heer L.H. Herbers (Wakker Emmen), mevrouw T.C. Hoogeveen-Enzing (D66), mevrouw R. Horasan (PvdA), de heer G.J. Horstman (PvdA), de heer H. Huttinga (ChristenUnie), de heer P.M. de Jonge (VVD), mevrouw U.H. Kiliñci (PvdA), mevrouw S.D. Kort (PVV), de heer M. Kuiper (SP), mevrouw D.S. Leal-Keen (Wakker Emmen), de heer H. Leutscher (LEF!), de heer G.H.H. Linnemann (Wakker Emmen), mevrouw A.G. Louwes-Linnemann (PvdA), de heer M. Meijer (VVD), de heer W.L.H. Moinat (SP), de heer B.J. Mulder (PvdA), de heer A.H. Oldenbeuving (CDA), de heer D.M. Poelman (Wakker Emmen), de heer W. Rixtum (PVV), de heer J.C. Scheltens (VVD), de heer P.M. Schrik (Wakker Emmen), de heer J.B. Schulte (CDA), de heer J.H.G. Sulmann (PvdA), mevrouw A.K. Velzing (Wakker Emmen), de heer D.E. de Vries (Wakker Emmen), de heer J.B.W. Wittendorp (CDA), de heer R. Woltman (Wakker Emmen), mevrouw B. van der Woude (GroenLinks)

Afwezige raadsleden (2 en 4) : mevrouw A.E. van der Ham (Wakker Emmen), de heer W. Rixtum (PVV) *(op donderdag 4 november)*, de heer T. Kuilder (PVV), de heer P.M. Schrik (Wakker Emmen) *(op donderdag 4 november vanaf 16.00 uur; tijdens de stemmingen)*

Aanwezige collegeleden (6) : de heer R.E. Kleine, de heer H.F. van Oosterhout, de heer J. Otter, de heer G.P. Rink, de heer R. Wanders, de heer R. van der Weide

Afwezige collegeleden (--) : ---

Gemeentesecretaris : mevrouw M. Plantinga-Leenders

A1. Opening en vaststelling agenda

Opening en welkom

De voorzitter: Dames en heren, goedemiddag op dit wat ongebruikelijke tijdstip. Dat heeft alles te maken met de behandeling van de Begroting. Dat doen wij in twee dagen – dat klinkt wat zwaarder dan dat het is.

Het idee is om vanmiddag en vanavond minimaal de eerste termijn te bespreken. Dan kijken we even naar het vervolg. We hebben nog een afspraak staan om donderdagmiddag respectievelijk donderdagavond een en ander af te ronden.

Het is nog steeds even in coronatijd. Dus ook voor de mensen van buiten: als u denkt waarom dit allemaal zo afstandelijk is, dan heeft dat te maken met de anderhalve meter. Dat heeft er ook iets mee te maken dat het publiek en de pers ook op afstand zijn, want er kunnen niet meer in deze raadszaal zijn. Ik had vanochtend nog overleg over corona. Daar zal ik niet alles over vertellen, want dat is niet aan de orde. Maar ik spreek maar even de deskundigen na: de meest effectieve maatregelen in het kader van corona zijn geen handen schudden en anderhalve meter afstand houden. Ik meld dat nog maar even, want ik zie links en rechts nog wel weer gebeuren in de samenleving. Dus weet even één ding zeker: naar aanleiding van de persconferentie van morgenavond zullen die weer ruimschoots bovenaan staan. Echt het dringende advies om geen handen meer te schudden, ook niet in de samenleving. En ook anderhalve meter afstand houden in die gelegenheden waar geen coronatoegangsbewijs geldt of een negatief testresultaat moet worden getoond.

Dan nog een aantal mededelingen vooraf. We hebben een bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Van der Ham. Die wordt in eerste termijn vervangen door mevrouw Leal waar het gaat om de bijdrage vanuit Wakker Emmen. Later komen mevrouw Bosch, de heer De Vries en de heer Leutscher. En de heer Mulder heeft aangegeven dat hij in verband met werkzaamheden tussendoor er even tussenuit moet aan het eind van de middag. Van de heer Kuilder hebben wij geen bericht van verhindering ontvangen.

Dan meld ik bij de opening nog dat de heer Rixtum mij gevraagd heeft om nog even het woord te mogen richten aan de leden van de gemeenteraad. Meneer Rixtum, ik geef u daarvoor de gelegenheid.

De heer Rixtum (PVV): Beste gemeenteraad, beste inwoners van de gemeente Emmen. De afgelopen tijd is er binnen mijn fractie heel veel gebeurd. Zaken waarvan u allemaal kennis heeft kunnen nemen in de diverse media als daar zijn RTV Drenthe en het Dagblad van het Noorden.

Recentelijk, 21 oktober 2021, stond er een artikel in het Dagblad van het Noorden waarin stond te lezen dat de bezem door de huidige gemeentefractie gaat en wij na maart niet zullen terugkeren. Dit vanwege de vele gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden binnen mijn fractie. Hierin geeft de geïnterviewde ook aan – en ik citeer: *‘U kent onze geschiedenis in Emmen: er is te veel gebeurd. Wij willen vooruit met nieuwe mensen.’* Einde citaat. Op zich kunnen wij hier nog mee omgaan, alhoewel we wel vinden dat we alles in het partijbelang hebben gedaan. Wij hebben onze bijdragen niet als achteruitgang gezien.

Maar het volgende in het artikel heeft ons allen persoonlijk geraakt en heeft een weerslag gehad op mij en mijn gezin – ik citeer de kop: *‘Niet extreemrechts.’* De geïnterviewde wil geen uitgebreide toelichting geven op de redenen om de banden met het huidige trio in de gemeenteraad vanaf maart door te snijden, maar licht wel een tipje van de sluier op. Hij zegt: *‘Ik zal wel boos worden aangesproken op deze media-uitingen, maar we willen echt een ander imago. We zijn niet extreemrechts. Geert Wilders is dat niet en ik ben dat zeker niet.’* Einde citaat.

Ik heb deze geïnterviewde persoon niet kunnen spreken, omdat ik persoonlijk en ook mijn fractie behoorlijk waren geraakt door deze uitspraak. Wij nemen als gehele fractie hier dan ook, ten overstaan van de gemeenteraad en u als inwoner van de gemeente Emmen, afstand van. Volgens mij is onze fractie niet extreemrechts en hebben we als huidige fractie dat imago ook niet. Natuurlijk hebben we in het begin van onze raadsperiode hiermee te maken gehad, excuses gemaakt in de gemeenteraad en destijds daar ook al afstand van genomen. Ik wil nogmaals benadrukken dat ik en mijn fractie ons zeker niet in dit imago als extreemrechts herkennen, zoals de geïnterviewde hier zegt. Wel hebben deze uitspraak en de recente gebeurtenissen zoals gezegd heel veel met mij als persoon gedaan. Door de diverse emoties die de afgelopen weken de revue zijn gepasseerd, wat zijn weerslag heeft gehad en nog heeft, hebben wij dan ook geen actieve bijdrage aan deze vergadering kunnen formuleren en zul-

len wij dan ook deze actieve bijdrage niet doen tijdens de vergaderingen. Wel zullen we fysiek aanwezig zijn.

Vaststelling agenda

De voorzitter: Dan gaan wij verder. Kunnen wij de agenda zo vaststellen? Is dat akkoord? Nog andere opmerkingen in termen van het schema en dergelijke? Niet? Dan gaan we het zo doen.

B1. Mededelingen

De voorzitter: Zijn er nog mededelingen van de kant van het college? Dat is niet het geval.

B2. Bestuursrapportage 2021-II (Berap 2021-II)

De voorzitter: Dan gaan we meteen door naar agendapunt B2. Dat is de Bestuursrapportage, de tweede over het jaar 2021 met de daarbij horende bijlagen. Die vormen een mooie onderlegger voor de bespreking van de Begroting. Dat is in feite de thermometer die we in de stand van zaken steken zo ergens in augustus.

Wie van de leden van de raad wil daarover het woord voeren? Dan begin ik eens vanaf de rechterkant: meneer Mulder, u mag beginnen.

Eerste termijn

De heer Mulder (PvdA): Het staat er echt: *‘Op basis van de Begroting 2022, de Berap 2021-I en de Meicirculaire is er sprake van een verwacht voordeel van 4,9 miljoen euro. Voor 2021 in Berap 2021-II zijn afwijkingen te noteren van per saldo 2,9 miljoen voordelig. Hiermee komt het verwachte resultaat van 2021 uit op 7,9 miljoen voordelig.’* Bijna 8 miljoen in de plus: je zou bijna in polonaise door het huis gaan. Ik geef toe: dat klinkt iets te sarcastisch, maar ik bedoel het volgende daarmee. Je hebt al snel de neiging om te denken dat we – op z’n Drents – *‘de kop d’r deur hebben’*. Dat is, denken wij, nog steeds wel iets te voorbarig. Behoedzaamheid is nog steeds zeer raadzaam.

Allereerst is de Partij van de Arbeid hartstikke blij dat ons huishoudboekje een aanmerkelijk florissant beeld vertoont dat in voorgaande jaren – laat daar geen misverstand over bestaan. Onze fractie ziet ook met instemming dat er voor ons ook belangrijke zaken reserves worden ingesteld, de ontvangen middelen hiervoor worden aangewend en de bijbehorende projecten opgestart: voor beschermd wonen, voor maatschappelijke opvang, voor vrouwenopvang en voor de brede aanpak dak- en thuisloosheid. We zijn van ver gekomen. Onze fractievoorzitter zal er straks in haar bijdrage nog uitvoerig op terugkomen. En nogmaals, laten we ervoor waken ons rijk te rekenen. De Meicirculaire laat een plus zien, maar we hoeven inmiddels niemand meer uit te leggen dat uitkeringen uit het Gemeentefonds zich niet heel gemakkelijk meer laten voorspellen. Anders gezegd: het kan ook zomaar weer eens tegenvallen. De Partij van de Arbeid volgt de ontwikkelingen met betrekking tot de actualisering van dit verdeelfonds, gepland voor 2023, met grote belangstelling.

In juni sprak ik over de panarchie, een reeks van gebeurtenissen die door iets onverwachts wordt ingezet. Die gebeurtenissen voltrekken zich in verschillende snelheden, waardoor situaties dreigen te ontstaan waarin je als bestuurder het gevoel kunt krijgen dat je geen grip meer hebt op die gebeurtenissen. Ik doel hiermee op de coronapandemie. Die heeft haar sporen duidelijk nagelaten in onze maatschappij. Zoals ik afgelopen vrijdag op een ander medium schreef: *‘Je moet ziende blind en horende doof zijn om niet te merken dat er een andere waarheid is ontstaan in onze maatschappij.’*

Een gezonde overheidsboekhouding is belangrijk. Maar laten we vandaag ook vooruitkijken. De uitdagingen zijn groot, de ambities navenant. Gelukkig ziet de Partij van de Arbeid mogelijkheden om met de huidige financiële positie een deel van die ambities in te vullen. ‘Gelukkig’, want nogmaals: we zijn van ver gekomen en realiseren ons terdege dat we in de afgelopen jaren maatregelen hebben moeten nemen die pijnlijk zijn geweest. De Partij van de Arbeid heeft altijd gestaan en staat nog altijd voor een financieel beleid waarin we doen wat we moeten doen, maar ook doen wat we kunnen door te denken in mogelijkheden.

Namens de fractie van de PvdA spreek ik ook hier de wens uit dat we ook de komende jaren ruimte blijven maken door behoedzaam met onze financiën om te gaan en er zo voor zorgen dat we de ambities waar kunnen blijven maken.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ik zal niet te lang over de Bestuursrapportage uitweiden, omdat we zometeen ook de Begroting behandelen en daarin komen een heleboel zaken terug.

Wat ik me afvroeg: we zagen dat de evaluatie van de bestrijding van de eikenprocessierups in oktober-november zou zijn. We zijn wel benieuwd naar de uitslag daarvan.

Gezien alle moties die zijn ingediend over het bijenvriendelijke bermbeleid, vonden wij het wel apart hoe het maaibeleid in de rapportage staat. Het vergt meer tijd en inzet en andere maaimethodes. Volgens mij is er al een aantal jaren terug via moties om ander beleid gevraagd. Hoe lang kan dit duren?

De heer Oldenbeuving (CDA): Een van mijn favoriete liedjes is 'Zwart omrand'. In dit geval niet zwart omrand, maar op pagina 18 staat het eindresultaat en dat is natuurlijk fantastisch. We hopen daarmee onze reserves weer een beetje op peil te kunnen brengen, want dat was het doel volgens mij van het krijgen van overschotten.

Waar onze fractie wel een beetje mee zit, is de besluitvorming zoals die nu voorligt. Ik licht dat even toe. Wij begrijpen dat we drie reserves gaan instellen. En we begrijpen ook de noodzaak om dat nu te doen in plaats van wat je normaal gesproken zou doen: bij de vaststelling van de Jaarrekening. Dit namelijk om begin 2022 te kunnen beschikken over die middelen. De doelen staan denk ik niet ter discussie, de uitkering ook niet. Wat ik een beetje mis in de besluitvorming, is de omvang van de bedragen die we in die reserves gaan stoppen, respectievelijk 685.000, 964.000 en 928.000 euro. Even heel formeel redenerend: dat is het budgetrecht van de raad om die bedragen erin te stoppen. Nou denk ik niet dat we op heel veel tegenstand stuiten, maar volgens mij moeten we dat wel expliciet besluiten hier. Niet alleen het instellen van die reserves, maar ook het doteren van die bedragen. Met daarbij de opmerking dat we heel graag natuurlijk – maar dat zal vanzelfsprekend zijn – in de uiteindelijke Jaarrekening die bedragen ook terugzien en het uiteindelijke effect.

De heer Scheltens (VVD): Eigenlijk twee opmerkingen. Wij zijn blij met het resultaat.

En ik heb inderdaad dezelfde opmerkingen die zojuist bij het CDA zijn gemaakt door de heer Oldenbeuving hier over de bedragen die wij doteren. Dus steun voor de oproep van het CDA.

De heer Grethe (Vitaal Emmen): De Bestuursrapportage: veel groene gezichtjes. En als het meezit, zal dit een positief resultaat opleveren, wat mij zeer prettig stemt. Volgens de Bestuursrapportage gaat er veel goed. Alleen, een minpuntje: bij de afhandeling van de dienstverlening blijft er nog wat te wensen over, wat onvrede bij de bewoners oplevert. Dat zal in 2022 beter in kaart gebracht moeten worden op bladzijde 7.

Verder is het een duidelijke en goed leesbare Bestuursrapportage.

De heer Woltman (Wakker Emmen): De fractie van Wakker Emmen heeft kennisgenomen van de Tweede Bestuursrapportage van 2021. We zijn verheugd dat de positieve trend van de Eerste Bestuursrapportage van 2021 zich heeft doorgezet in dit jaar. Het verwachte resultaat voor 2021 is geprognosticeerd op 7,9 miljoen voordelig. Dit benadrukt eens te meer dat de gemeente Emmen financieel in een rustiger vaarwater terecht is gekomen.

Er is echter een aantal punten in deze Bestuursrapportage waarvoor wij aandacht willen vragen. Opnieuw is er sprake van een overschot op de organisatie van 1.751.000 euro. Mooi om te constateren dat de organisatie het zuinig aan doet. Maar tegelijkertijd zijn er ook signalen van een haperende dienstverlening, bijvoorbeeld de vergunningverstrekking, en de hoge werkdruk. Kan de wethouder een toelichting geven op deze, zo op het oog tegengestelde ontwikkelingen?

Ook goed dat het resultaat over 2021 zich zo positief ontwikkelt. Hetzelfde beeld zien we ook in de Begroting. Waar het geld vandaan komt, is goed toegelicht. Maar toch worstelt Wakker Emmen met de vraag hoe dit beeld zo ineens kan omslaan. Dus graag hier nog een extra toelichting op van de wethouder.

Reactie college

De heer Otter (wethouder): Ik ben blij dat ik in deze raad het behoedzaam blijven omgaan met de overschotten, toch wel steeds terughoor. Ik denk dat dat ook goed is, want er kleven best wel veel onzekerheden aan naar de toekomst toe. Maar ik wilde daar eigenlijk nu niet te veel over zeggen, want ik denk dat item nog wel terugkomt bij de Begroting. Of ik moet mezelf herhalen, of ik maai mezelf nu het gras voor de eigen voeten weg. Maar er zijn nog best wel veel onzekerheden.

Misschien is het nog wel aardig om de opmerking van Wakker Emmen, met name de laatste, aan te halen: wat doet nou eigenlijk dat beeld een beetje omslaan? Ik zou zeggen: daar heb ik zelf ook nog wel wat mee geworsteld. Want licht het technisch maar eens toe waar dat allemaal vandaan komt. Maar daar zit eigenlijk iets voor. Ik denk dat wij vorig jaar met elkaar de verantwoordelijkheid genomen hebben om in ieder geval een goede sluitende Begroting te maken. En niet alleen te werken met een taakstelling of het inboeken van bezuinigingen, maar ook daadwerkelijk het beleid daarop af te stemmen om dit ook allemaal te realiseren.

Ik kan u wel zeggen: als je in gemeenteland breder kijkt, dan is dat niet overal het geval. Het inboeken van een miljoen bezuiniging is heel snel gedaan, maar het beleid en alles daarop afstemmen zodat je het ook realiseert, is echt wel een tweede. Dat doen we hier in de gemeente Emmen telkens goed. Wat wij ook inboeken aan bezuinigingen, halen wij ook. En daarmee hadden wij een sluitende Begroting en betekent het dat alles wat erbij komt – want dat is de truc – geeft ook ruimte. Ook dat is niet overal zo. Er zijn ook gemeenten die een greep in de reserves hebben gedaan. Geluk bij een ongeluk: wij hadden geen reserves meer, dus wij moesten zorgen voor een sluitende Begroting. Daar profiteren wij van, nu er meer geld komt.

Een derde punt is misschien nog het volgende. We hebben een behoorlijke lobby gevoerd vanuit de VNG, maar ook vanuit de gemeente, dat er extra geld moest komen. De inzet is weleens geweest, ook macro gezien: er moet 2 miljard bij. Ja, de werkelijkheid is dat er 2,3 miljard bijgekomen is. Dat is allemaal wel verdeeld in een aantal potjes. Het grootste wat opvalt, is jeugdzorg die erbij gekomen is. Maar ja, omdat wij een sluitende Begroting hadden en geen greep uit de reserves konden doen, betekent dat ook dat als er extra geld komt, wij ook meer ruimte creëren.

Ik moet misschien als vierde element er nog aan toevoegen dat wij linksom of rechtsom echt de kosten best goed in de greep hebben. Er gaat echt wel een keer wat mis links en rechts, maar gemiddeld gaat dat goed. Pak bijvoorbeeld jeugdzorg: daar is heel zwaar op ingezet om die kosten in control te krijgen. Daar plukken wij ook wel een beetje de vruchten van. Dus het is ook deels onze eigen verdienste hier met elkaar waar het geld vandaan is gekomen en dat wij in één keer er toch wel wat royaler voorstaan dan in de afgelopen jaren. Dat even over het beeld. Ik hoop dat zo voldoende is toegelicht hoe het eigenlijk kan dat we van een groot tekort nu naar een overschot gegaan zijn.

Dan de opmerking van het CDA over het instellen van de reserves. In de besluittekst worden inderdaad de bedragen niet genoemd, maar die bedragen staan natuurlijk wel in de Berap zelf bij wat we toevoegen aan de reserves. Dus op het moment dat we de Berap vaststellen, zouden we in de besluittekst nog wel een regeltje kunnen toevoegen: ‘conform de bedragen zoals die zijn opgenomen in de Berap zelf’. Dan hebben we het geheel sluitend. Je kunt ook zeggen dat deze beraadslagingen bij het stuk horen, dus volgens mij moet voor iedereen al wel duidelijk zijn wat voor bedragen wij in die reserves stoppen.

Dan nog een opmerking van Vitaal Emmen over de afhandeling van de dienstverlening. Het is duidelijk dat daar nog wel wat te doen valt. We hebben zelf niet voor niks aangegeven dat het niet op groen staat, dus de organisatie weet zelf ook dat wat dat betreft er nog wat te doen staat. Dus wees gerust: daar wordt aan gewerkt om in ieder geval naar een groene smiley te gaan.

Dan nog even over de organisatie in haar totaliteit. Wij hebben een overschot en wij hebben ook best wel knelpunten in de organisatie. Ja, het is gewoon een feit: we hebben een aantal jaren echt fors op de rem getrapt in de organisatie. Tegelijkertijd was er een heel organisatieverandertraject: we willen naar een veel flexibelere gemeente c.q. ambtelijke organisatie. Wij hadden ook nog eens een keer een oplopende taakstelling in de organisatie, waardoor er de komende jaren nog veel meer bezuinigd moet worden. Er is stevig op ingezet dat die taakstellingen, ook die voor de komende jaren, eigenlijk allemaal al ingevuld zijn. Daarom liggen de kosten eigenlijk al op het niveau van volgend jaar. Dus een deel van dat overschot valt weg tegen die oplopende taakstelling. Daarnaast is het wel zo dat als je de voet weer van de rem haalt, je weer terugwilt naar normaal en je weer voorzichtig gas wilt geven, dat altijd een beetje tijd nodig heeft. Dus daar wordt heel hard aan gewerkt en op een aantal plekken worden er ook weer mensen aangenomen. Maar we moeten helaas ook wel weer constateren – of mis-

schien is dat juist wel mooi – dat de arbeidsmarkt niet het gemakkelijkst is op dit moment. Dus ook het krijgen van goede mensen is ook weer lastig en dat geeft ook weer een vertraging. En een vertraging geeft eigenlijk wel weer een kostenvoordeel. Zo werkt dat ongeveer. Maar er is zeker aandacht voor dat we een goede dienstverlening hebben. En daar waar bijgeschakeld moet worden, wordt er ook bijgeschakeld. Tegelijkertijd willen we ook graag binnen de Begroting blijven.

De heer Van der Weide (wethouder): Mevrouw Van der Woude vraagt naar de evaluatie van de bestrijding van de eikenprocessierups. Die staat voor oktober of november in de Berap benoemd, dus die is in de maak, daar wordt aan gewerkt.

Misschien is het ook even goed om in te gaan op uw vraag hoe het met de biodiversiteit zit en wat er op dit moment gebeurt daarmee. We hebben het maaibeleid enige tijd geleden aangepast om meer biodiversiteit te bevorderen. Daar bent u ook over geïnformeerd. Maar we hebben in de Kadernota, die ook is verwerkt in de Begroting die vandaag voor ons ligt, tevens een voorstel opgenomen om te kunnen investeren in biodiversiteit. Ik heb al eens eerder gezegd dat dat niet vanzelf gaat. Daar is ook geld voor nodig om dat te bevorderen en de biodiversiteit te vergroten. Dus daar zijn we mee bezig. Dan helpt het dat er geld voor is in deze Begroting om daar volgend jaar ook mee aan de slag te kunnen gaan.

Het staat er een beetje cryptisch, vind ik. Want aan de ene kant staat er iets over een burgerpeiling, aan de andere kant staat er iets over dat het meer tijd en inzet vergt om de doelstellingen te behalen. Dus ik denk dat ik weet wat ermee bedoeld wordt, maar met uw goedvinden wil ik er even een check op laten plaatsvinden. Dan kom ik even schriftelijk op die vraag terug.

De voorzitter: Dank u wel. Nog andere leden van het college over de Bestuursrapportage? Nee?

Dan ga ik naar de tweede termijn. Zijn er nog andere zaken rond dit agendapunt van de Berap-II in tweede termijn? De heer Oldenbeuving.

Tweede termijn

De heer Oldenbeuving (CDA): Nou ja, even voor de zekerheid. De wethouder zegt nu dat je die bedragen eigenlijk wel uit de Berap kunt halen, dus dan hebben wij daar impliciet wel over besloten. Ik denk dat wij hier wij in deze raad houden van expliciete besluitvorming. Dat hoeft niet meteen schriftelijk: inderdaad, het debat vormt onderdeel van de besluitvorming. Dus als we nu met z'n allen expliciet vaststellen dat die drie bedragen die genoemd zijn, aan die drie reserves worden toegevoegd, dan vind ik het prima. Dan zien we in de Jaarrekening het uiteindelijke effect wel. Dan kan het zijn dat de dotatie dan nog wat hoger wordt. Maar dat we nu even expliciet vaststellen de bedragen die nu worden genoemd – 685.000, 964.000 en 928.000 euro – dan denk ik dat we een goed besluit nemen hier.

De voorzitter: Dat is dus in feite de invulling van het zinnetje 'conform de bedragen zoals opgenomen in Berap-II' enzovoort.

De heer Oldenbeuving (CDA): Ja.

De voorzitter: Dan voegen we er dan aan toe. Dat is even voor de precies wel goed. Ik zal zo even bij de definitieve besluitvorming het exacte besluit formuleren.

Anderen nog in tweede termijn? Niet? Dan gaan we over tot de besluitvorming.

Besluitvorming

De voorzitter: Is er nog behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval.

Dan gaan wij toe naar het hele besluit. Dat gaat over de Bestuursrapportage 2021-II vast te stellen, met de daarin de gerapporteerde afwijkingen van per saldo 2.921.000 euro volledig, een verwacht resultaat voor 2021 van 7.881.000 euro voordelig, een begrotingswijziging te maken voor 2021 van de gerapporteerde afwijkingen, de budgettaire neutrale posten en de onderuitputting op kapitaallasten en volumes. Daarbij wordt allemaal verwezen naar de bijlagen. Dan gaat het over het instellen van drie reserves: beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang en de Reserve Brede Aanpak Dak- en Thuisloosheid. En daarin is inbegrepen de redactie die meneer Oldenbeuving daarnet voorstelde – en volgens mij de wethouder ook: 'conform de bedragen zoals die zijn opgenomen in de Be-

rap-II 2021' en dan vullen wij die drie bedragen daarbij in. En ten zesde: de definitieve opbrengst toeristenbelasting over 2020 vast te stellen op 443.000 euro. Dat is volgens mij de juiste redactie. Ik kijk nog even naar de heer Oldenbeuving. Dat is zo.

Mag ik, gegeven de beraadslaging, concluderen dat iedereen akkoord is met dit besluit? Dan hebben wij dit aldus besloten.

B2. Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025

De voorzitter: Dan gaan wij over naar – ik zou haast zeggen – het laatste agendapunt. Voordat de mensen thuis denken: nou, dan ga ik alvast theezetten. Dat kan nog wel even duren.

Aan de orde is de behandeling van de Begroting 2022 en de Meerjarenraming 2023-2025. Dat doen we dus in twee termijnen. De spreektijden zijn als volgt vastgesteld: maximaal tien minuten per fractie, uiteraard exclusief interrupties. En voor de wethouder financiën maximaal dertig minuten – ik herhaal: voor de wethouder financiën maximaal dertig minuten. En voor de overige wethouders maximaal vijftien minuten.

Zowel in eerste als in tweede termijn kunnen amendementen en moties worden ingediend. Voor de beraadslaging is het wel handig om dat zoveel mogelijk in eerste termijn te doen. Ik merk dat er zo links en rechts al wat geproduceerd wordt. Het is wel handig om dat meteen even te doen. Het is aan u om daar de timing voor te kiezen. Maar hoe eerder we de ingediende moties en amendementen hebben, hoe eerder u ook een reactie kunt verwachten van uw collega's. Want volgens mij bent u daar ook gewoon benieuwd naar. We zullen proberen om die zo snel mogelijk weer in iBabs te krijgen, uw digitale systeem. Is dat akkoord? Dat we ze niet allemaal gaan kopiëren en dat soort dingen, maar in dit systeem en dan even goed genummerd. Ik zal proberen dat daarbij te doen.

Het idee is om eerst achtereenvolgens een serie fractie bij langs te gaan. We beginnen met Wakker Emmen natuurlijk, de grootste fractie. Ik geef u dus tien minuten. Als u bijna tegen het eind van die termijn loopt en dan tegen mij zegt dat u nog zes punten heeft, dan ga ik echt ingrijpen. Maar ik geef wel even een seintje als we daarbij in de buurt. We beginnen met de grootste fractie, de fractie van Wakker Emmen. En laten we even afspreken om de eerste termijn hier vooraan vanaf het spreekgestoelte te doen, dat is wel zo aardig. Mevrouw Leal, ik geef u graag het woord.

Eerste termijn

Mevrouw Leal (Wakker Emmen): Voor ons ligt alweer de laatste Begroting van deze bestuursperiode. Ik denk wel dat ik voor iedereen kan spreken als ik zeg dat dit een turbulente periode was. Die zullen wij in ieder geval niet heel gauw vergeten. Een periode die wij bij aanvang van deze bestuursperiode waarschijnlijk ons allen anders hadden voorgesteld. Maar vanwege de financiële situatie van onze gemeente en de grote mate van onzekerheid over een groot aantal onderwerpen is dat maar deels gelukt.

Wakker Emmen is wel blij met de nu voorliggende Begroting en ook dat die een ander financieel perspectief laat zien dan de afgelopen jaren. Voorzichtig kan de voet weer enigszins van de rem. Er kan weer gedacht worden aan investeringen ten behoeve van onze inwoners. En dat is fijn. Als politiek is het uiteraard ook een stuk leuker om het te hebben over het investeren in een nog mooier Emmen dan over bezuinigingen. Wakker Emmen is dan ook blij te zien dat voor 2022 weer geïnvesteerd mag worden. Door de forse maar noodzakelijke ingrepen vorig jaar is de financiële situatie van Emmen weer zodanig dat we weer optimistischer naar de toekomst kunnen kijken.

Zo zien we dat het financiële perspectief voor 2022 met een bedrag van 3,2 miljoen positief. Hierin zijn de voorstellen voor nieuw beleid al verwerkt. En ook meerjarig is er sprake van positieve begrotingsresultaten. In dit resultaat is de jaarlijkse storting van 3,4 miljoen in de algemene reserve, om ons weerstandsvermogen weer op peil te brengen, ook al verwerkt. Ook constateren wij dat het benodigde weerstandsvermogen binnenkort weer aan de gestelde eisen voldoet. Wakker Emmen vindt echter dat we vooralsnog nog steeds behoedzaam te werk moeten gaan. De huidige tijd blijft zich kenmerken in ontwikkelingen die een grote mate van onzekerheid met zich meebrengen. In deze Begroting zien we dat op een aantal onderdelen terug. Deze onzekerheden kunnen zowel positieve als ook negatieve effecten hebben op onze Begroting. Kortom, we zijn blij dat er weer iets meer kan. Maar we zullen hierbij behoedzaam te werk moeten gaan om eventuele tegenvallers richting de toekomst te kunnen op-

vangen. Niemand zit er immers op te wachten dat we weer in een financieel onzekere situatie terechtkomen zoals de afgelopen jaren.

Wakker Emmen vindt het belangrijk om te blijven investeren in een betere en nog mooiere gemeente Emmen waar het goed wonen, werken en leven is. Daarbij moet de basis op orde zijn. Om goed te kunnen wonen in de gemeente Emmen, moeten er ook plekken zijn om te kunnen wonen. Dat ook wij te maken hebben met de op hol geslagen woningmarkt en dat er weinig gemeentelijke kavels beschikbaar zijn, constateerden we als tijdens de Kadernota. Wakker Emmen heeft samen met de PvdA, het CDA en D66 daarom een motie ingediend voor het creëren van extra bouwmogelijkheden en het versnellen van kaveluitgiften. Kan de wethouder aangeven welke stappen er sindsdien zijn gezet? En kan het college aangeven wat de stand van zaken is omtrent de Woonvisie?

Een kwalitatief goed openbaar en fietsnetwerk, goede en betaalbare sportvoorzieningen, buurt- en dorpshuizen dragen bij aan een prettige leefomgeving. De storting in Fonds Dorpen en Wijken ten behoeve van de centrumvernieuwing in Emmer-Compascuum en de subsidieregeling Fonds Dorpen en Wijken passen hier dan ook mooi bij. Kan de wethouder aangeven hoe het staat met de centrumvernieuwing Emmer-Compascuum? Licht er al een plan? Ik noemde net al de sportvoorzieningen en dan wil ik even een bruggetje maken naar DZOH. Want in 2019 hebben wij als raad een noodkreet ontvangen omtrent de capaciteitsproblemen betreffende de trainingsvelden. Wakker Emmen heeft toen namens alle andere partijen van de raad een motie ingediend ten behoeve van het realiseren hiervan. Wakker Emmen is nu dan ook verheugd in deze Begroting te lezen dat er nieuw kunstgrasveld kan worden aangelegd.

Dan een goed openbaar gebied. Tijdens de Kadernota hebben we onze zorgen geuit over het wegonderhoud. Goed om te lezen dat er de komende jaren jaarlijks 9 miljoen wordt meegenomen in de Begroting om de achterstanden in te halen en de kwaliteit van ons wegennet te verhogen. Een goed onderhouden wegennet draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat om te wonen en te werken. We willen ook graag een fietsgemeente zijn en dan dienen ook de fietspaden in goede staat te zijn. Kan het college bevestigen dat de fietspaden worden meegenomen in totaal van het wegonderhoud? En ontvangt de gemeente ook weleens schadeclaims over ondeugdelijke wegen? Zo ja, hoe vaak? Op pagina 15 wordt gesproken over de verkeersmaatregelen voor de omgeving van scholen in Klazienaveen. Welke maatregelen worden daar genomen? En worden buurtbewoners hierbij betrokken? Zo ja, op welke wijze?

Er wordt ingezet op een meer circulaire gemeente door het terugdringen van huishoudelijk afval en het bevorderen van hergebruik van grondstoffen. Dit doen we als gemeente mede door het invoeren van het diftarsysteem. Onder onze inwoners heersen er nog onduidelijkheid en onrust over het betalen per lediging van de grijze container. Wakker Emmen zou graag zien dat de inwoners nogmaals geïnformeerd worden over het diftarsysteem, zodat het inzichtelijk wordt voor inwoners waar men aan toe is, wat de verwachte kosten kunnen worden, maar ook wat de gevolgen zouden kunnen zijn wanneer we het diftarsysteem niet gaan invoeren. Meermaals zijn er zorgen geuit wat betreft het zwerfvuil: dat dat een gevolg zou kunnen zijn van het diftarsysteem. Hoe zorgen we er nou als gemeente voor dat dit niet gaat gebeuren?

Om dorpen en wijken leefbaar te houden is het gevoel van veiligheid voor onze inwoners belangrijk. We zijn dan ook blij dat er structureel 100.000 euro beschikbaar wordt gesteld voor de uitbreiding van boa's. De inzet van een jeugd-boa lijkt ons ook functioneel om toezicht te houden op plekken waar veel jongeren samenkomen.

In een gemeente waar het goed wonen, werken en leven is, horen ook goede sociale voorzieningen. De financiële druk binnen het sociale domein is hoog en benadrukt ook de noodzaak tot transformatie. Daarvoor is innovatie nodig. Hoe wil het college deze innovatie tot stand laten komen? Liggen hiertoe speciale opdrachten of mag iedere aanbieder hier aanspraak op maken? Welke eisen worden aan deze innovaties gesteld en hoe worden ze gemonitord?

Het personeelstekort in de zorg baart ons ook zorgen. Hoe kunnen we de kwaliteit van zorg hoog houden met minder mensen? In 2017 heeft er een samenwerking plaatsgevonden met het Drenthe College en Menso waarbij uitkeringsgerechtigden in twee jaar werden opgeleid tot verzorgende IG'ers. Is een dergelijke constructie meer mogelijk?

Onze zorg ligt ook bij de energiearmoede. De gemeente zet in op verduurzaming, maar het wachten is op geld vanuit het Rijk. Doordat we nog geen nieuw kabinet hebben, weten gemeenten nog niet waar ze aan toe zijn. Inmiddels zien we steeds meer energiearmoede. Met de stijgende gasprijzen neemt die

alleen maar toe. Het voelt niet goed dat we als gemeente volop moeten inzetten op verduurzaming, maar dat onze inwoners hier maar weinig van terugzien en dat de energiearmoede steeds meer om zich heen grijpt. Emmen staat op 1 in Drenthe met de meeste energiearmoede. Hoe kunnen we dit beter in balans krijgen? Wij zijn in deze zaal niet de enigen die zorgen hebben rondom deze problematiek. De PvdA zal daarom een motie indienen, die Wakker Emmen mede zal indienen. De PvdA komt hier straks ongetwijfeld op terug.

Dan de kinderopvangtoeslagenaffaire. Wakker Emmen heeft destijds gevraagd om een meldpunt in te stellen. Wat is de laatste stand van zaken en hoe ondersteunt de gemeente de gedupeerden? Is het college nog voornemens om de gemeentelijke schulden van deze doelgroep volledig kwijt te schelden? Andere grotere gemeenten hebben dit beleid reeds ingezet.

Wakker Emmen is er groot voorstander van om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen. Wij zijn dan ook heel blij met de investeringsagenda ten behoeve van de arbeidsparticipatie. De focus hierbij op de doelgroepen die extra ondersteuning en begeleiding nodig hebben om mee te kunnen doen naar vermogen, vinden wij bij Wakker Emmen een goede zaak. Kan de wethouder aangeven hoe hij de middelen precies gaat inzetten? Worden hierbij de aanbevelingen van het Rekenkamer-rapport over de Participatiewet ook meegenomen? En heeft de gemeente goed in beeld hoeveel mensen uit deze doelgroep nog bemiddelbaar zijn om überhaupt aan het arbeidsproces mee te doen?

Verder willen we binnen het stuk over de 'Sociale gemeente' nog iets kwijt over de voorschoolse educatie. Tijdens het bespreken van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs viel het Wakker Emmen op dat de bezettingsgraad nogal verschilt. Ook hebben we uit het werkveld begrepen dat kinderen met een VVE-indicatie op de wachtlijst komen, terwijl juist deze doelgroep het meeste baat heeft bij de voorschool. Is dit ook iets wat wordt meegenomen in het toekomstbestendige plan dat volgend jaar wordt opgesteld voor de voorschoolse educatie?

Ik ga afronden. De afgelopen jaren hebben we tijdens verschillende raadsvergaderingen gehad over de zure fruitsoorten die onze financiële situatie symboliseren. Denk aan die zure citroen die helemaal is uitgeknepen inmiddels. Laten we het vandaag niet meer hebben over die uitgeknepen zure citroen, maar over de zoetzure appel. De zoete smaak van de positieve cijfers, maar ook de zure smaak van de behoedzaamheid. Met de voorliggende Begroting 2022 ligt er voor het nieuwe gemeentebestuur dat na de verkiezingen wordt gevormd, een mooie overdracht. De Begroting maakt het mogelijk om te blijven investeren in een toekomstbestendige gemeente Emmen, waar het goed wonen, werken en leven is.

Mevrouw Louwes (PvdA): 'Het heden is nooit het einddoel.' Met deze woorden wil ik de behandeling van deze Begroting beginnen. Deze bijdrage gaat een beetje een terugblik zijn, maar vooral ook een blik naar voren, naar de toekomst. Het collegeprogramma dat in 2018 is opgesteld, gaat uit van de doelstelling 'Samen investeren'. De Partij van de Arbeid Emmen heeft aan deze doelstelling invulling gegeven. Samen met de raad, het college en de inwoners van Emmen hebben we geïnvesteerd in Emmen. Terugkijkend op deze bestuursperiode is de PvdA tevreden met de behaalde resultaten.

Een opsomming van een aantal behaalde resultaten in deze bestuursperiode. De Universiteit van het Noorden krijgt vorm, er zijn grote stappen gezet in de groene chemie en de betekeniseconomie waaronder de waterstofeconomie en GZI Next, vormgeving van de vroegsignalering in de schuldhulpdienstverlening, het Bereikbaarheidsakkoord, het Esdal Vakcollege is geopend, minder mensen in de bijstand, er is niet bezuinigd op de Wmo, het terugdringen van het huisartsentekort, verzelfstandiging van het openbaar onderwijs, onderzoek naar de capaciteitsproblematiek bij voetbalvereniging DZOH met de uitkomst die nu in deze Begroting staat met een nieuw kunstgrasveld, de fietsenkelder hebben we opgehouden, de bouw van de sporthal in Emmer-Compascuum en van Zorgcampus naar Onderwijs-campus. Een kleine greep uit die dingen die in Emmen zijn gerealiseerd en waar wij als Partij van de Arbeid trots op zijn.

Bij de eerste begrotingsbehandeling van de raad gaf de voormalig fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid, Guido Rink, al aan dat bijstelling van de ambities van het collegeprogramma niet ondenkbaar zou zijn. Hij doelde daarmee op de financiële gevolgen van de korting op het Gemeentefonds en de tekorten in de jeugdhulp, toen samen met de situatie bij Wildlands. Niemand had toen nog kunnen bedenken dat we een dik jaar later ook nog eens een pandemie voor onze kiezen zouden krijgen. Het bereiken van de voornoemde resultaten was geenszins een gemakkelijke opgave. De kortingen op het Gemeentefonds, het BTW-Compensatiefonds en de jeugdzorg zorgden ervoor dat we harde bezuini-

gingen hebben moeten treffen om het gemeentelijk huishoudboekje weer op orde te krijgen. Bij het bestuurlijk voorwoord van deze Begroting geeft het college aan dat de Begroting die er nu voorligt, er positiever uitziet dan in de jaren daarvoor. Eveneens geeft het college aan, voorzichtig te blijven en deze behoedzaamheid is begrijpelijk. We hoeven hiervoor alleen maar naar de financiële onzekerheid van de laatste jaren te kijken. Een onzekerheid die vooral het gevolg is van wat er landelijk gebeurt.

Ondanks dat het college aangeeft voorzichtig te zijn, is dit een begroting met ambitie. Er is in tegenstelling tot voorgaande jaren weer meer ruimte voor nieuw beleid als gevolg van de positieve bijstelling van de rijksmiddelen, maar zeker ook door de bezuinigingen die we hebben moeten treffen. Ten opzichte van het Bestuursakkoord zijn er soms andere keuzes gemaakt. Maar eerlijk is eerlijk: de wereld is bijna vier jaar na het opmaken van het Bestuursakkoord heel erg veranderd. We zien dat het college het voorstel doet om het SIOF te vullen. De gedachtegang kan de Partij van de Arbeid onderschrijven. Het college formuleert een aantal criteria op basis waarvan het SIOF aangewend kan worden voor strategische en economische ontwikkelingen. Zijn deze criteria SMART genoeg geformuleerd?

Het college heeft de keuze gemaakt voor nieuw beleid. De PvdA kan zich vinden in het voorgestelde nieuwe beleid. Op een aantal onderdelen zoomen wij graag even in. Het innovatiebudget kan een goed middel zijn om nieuwe initiatieven en ontwikkelingen binnen de Wmo aan te jagen. Al eerder is er sprake geweest van een Wmo-innovatiebudget. Destijds is het voor meer ingezet dan alleen sec voor innovatie. Mijn fractie hecht er sterke waarde aan dat het innovatiebudget ook echt besteed wordt aan innovaties en ontwikkelingen. Om daar maar vast een voorschot op te nemen: een goed voorbeeld van innovatie is het zorgpension De Monden. We dienen hierbij dan ook een motie in, waardoor er werk gemaakt kan worden van een haalbaarheidsonderzoek met betrekking tot het zorgpension.

Motie M1 'Haalbaarheidsonderzoek zorgpension De Monden' (PvdA)

'De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *dat de zorgketen, zeker na COVID-19, uitermate zwaar wordt belast, ook in de regio Emmen;*
- *levering van en bereikbaarheid van zorg in krimpgebieden onder nog grotere druk staat;*
- *er een toenemende vraag ontstaat naar burgerkracht om toch met name basiszorg te kunnen blijven leveren (denk hierbij aan bijvoorbeeld mantelzorg);*
- *er toch behoefte is aan zorgexpertise en professionele zorg, ook in de krimpgebieden zoals De Monden;*

Overwegende dat:

- *er in het gebied De Monden behoefte lijkt te zijn aan een instelling waar logeertzorg, herstellzorg, respijtzorg en kortdurend verplaatste zorg van uit het ziekenhuis kan worden geboden, waarbij er wordt gedoeld op zorg om de mantelzorg te ontlasten of zorg die gericht is op herstel en zo spoedig mogelijke terugkeer naar huis – maar wel dicht bij huis;*
- *er uit een inventarisatie door huisartsenpraktijk De Monden is gebleken dat bovenvermelde zorg wenselijk is, maar op dit moment niet in het gebied geleverd kan worden;*
- *er reeds goede gesprekken plaatsvinden tussen de diverse partijen in de zorgketen in het gebied over de invulling van een dergelijke voorziening, hierna verder aangeduid als 'zorgpension', waarbij de huisartsen in De Monden zijn betrokken, evenals faciliterende organisaties waaronder Dokter Schoonmaakorganisatie, welzijnsorganisatie Sedna en Stichting Dorpenzorg;*
- *een volgende stap waarin de nadere invulling wordt besproken, wenselijk is en er derhalve behoefte is aan professionele ondersteuning, in combinatie met een professioneel opgezette haalbaarheidsstudie van een zorgpension;*
- *er een WMO Innovatiebudget wordt ingericht voor initiatieven die bijdragen aan de transformatie in de zorg;*

Vraagt het college om:

1. *in gesprek te gaan met zorgverzekeraars, de uitvoerende Wlz-instantie en Zorggroep Treant om de haalbaarheid te onderzoeken aangaande het Zorgpension De Monden;*
2. *in gezamenlijkheid met de genoemde partijen gelden ter beschikking te stellen ten behoeve van dit haalbaarheidsonderzoek*

**3. *hiervoor middelen vrij te maken uit het Wmo Innovatiebudget;
En gaat over tot de orde van de dag.***

Mevrouw Louwes (PvdA): Daar waar het gaat om de werkgelegenheid en geschikt personeel, ondersteunt de Partij van de Arbeid van harte de Human Capital Agenda. Het belang hierin van een overheid die investeert, stimuleert en faciliteert, is bewezen. Goed geschoold personeel en strategische personeelsplanning zijn belangrijke voorwaarden voor een goede aansluiting op het kennisniveau van beschikbare banen.

Tegelijkertijd is dit ook een voorwaarde voor een interessant vestigingsklimaat. De fractie van de PvdA zit hier onder andere nadrukkelijk een rol voor het onderwijs. Daarom zijn we ook erg blij met de ontwikkelingen van de Onderwijscampus van het Drenthe College en NHL Stenden. Een mooie ontwikkeling die past in het grote verhaal van de campus en de Universiteit van het Noorden. Het is de Partij van de Arbeid echt wat waard om dit tot een succesvol einde te brengen.

De eerste resultaten van de investeringsagenda ten behoeve van de arbeidsparticipatie zijn een feit. Het college maakt werk van de door de fractie van de Partij van de Arbeid gemaakte opmerkingen tijdens de Kadernota. Mijn fractie heeft daar nadrukkelijk de zorg uitgesproken over het perspectief voor de jongeren van de PRO Emmen-school en VSO Thrianta. Het beschikbaar stellen van 500.000 euro voor arbeidsparticipatie kan dan ook zeker de goedkeuring van de Partij van de Arbeid hebben.

De keuze van het college om in 2022 het OZB-tarief te bevriezen, kan ook op steun van de PvdA rekenen. Het is geen verrassing dat de Partij van de Arbeid een voorstander is van een beleid ter bevordering van een zo laag mogelijke woonlast. Inmiddels heeft iedereen er in meer of mindere mate last van de stijging van de energielasten en daar maakt mijn fractie zich zorgen over. Het is onvoorstelbaar dat de mensen straks de eindjes niet meer aan elkaar kunnen knopen vanwege deze energielasten. Mijn fractie wil daar graag samen met D66, CDA, SP, ChristenUnie, Vitaal Emmen, Wakker Emmen en LEF! een motie voor indienen.

Motie M2 ‘Aanpak energiearmoede’ (PvdA, mede namens D66, CDA, SP, ChristenUnie, Vitaal Emmen, Wakker Emmen en LEF!)

‘De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *de tarieven voorgas en energie op dit moment fors stijgen;*
- *deze stijging zorgt voor een flinke lastenverzwaring bij huishoudens;*
- *deze stijging bij huishoudens met een inkomen tot modaal tot grote financiële problemen kan leiden;*
- *deze huishoudens hiermee op of zelfs onder de armoedegrens terecht kunnen komen;*

Overwegende dat:

- *energiearmoede een reëel gevolg zal zijn van de verzwaring in woonlasten door hogere energietarieven;*
- *het energieverbruik, en daarmee de lasten, verlaagd kunnen worden door verduurzaming van de woning;*
- *er diverse regelingen bestaan om met bijvoorbeeld leningen investeringen in het verduurzamen van de woning te financieren;*
- *deze investeringen sec en de financiële regelingen vaak onbereikbaar zijn voor huishoudens met een minimuminkomen;*
- *juist deze huishoudens het meest gebaat zijn met maatregelen om de energielasten te verlagen;*
- *de gemeente werkt met energiecoaches die op afroep huishoudens kunnen adviseren in het verlagen van energieverbruik;*
- *huishoudens met een minimuminkomen veelal geen gebruik kunnen maken van energiebesparende regelingen vanwege onvoldoende afloscapaciteit;*

Vraagt het college om:

1. *urgentie te verlenen aan het probleem van dreigende energiearmoede;*
2. *energiecoaches meer actief in te zetten en gericht huishoudens te benaderen met adviezen omtrent energieverbruik;*

3. *alle regelingen op een rij te zetten en te onderzoeken hoe onder andere huishoudens met een minimuminkomen optimaal gebruik kunnen maken van deze regelingen en daarbij de energie-coaches actief ondersteunen;*
En gaat over tot de orde van de dag.'

Mevrouw Louwes (PvdA): Tot zover mijn opmerkingen over nieuw beleid.

Ik begon mijn bijdrage met 'het heden is nooit het einddoel'. Vanwege die overweging maakt mijn fractie daarom graag gebruik van de mogelijkheid om bij deze Begroting aan te geven waar voor de Partij van de Arbeid in 2022 de nadruk ligt. Namens mijn fractie kan ik zeggen dat wij het van groot belang vinden dat er voldoende passende duurzame en betaalbare woningen zijn. Tijdens de Kadernota is er mede door de Partij van de Arbeid een motie ingediend die vraagt om meer werk te maken van de bouwkvavels. Het college is daar druk doende mee, maar toch duurt het nog wel even voordat deze nieuwe bouwkvavels een feit zijn. De Partij van de Arbeid dient daarom samen een motie in met GroenLinks en de SP, die alternatieve duurzame woonvormen mogelijk maakt. Wij verzoeken het college op zoek te gaan naar een locatie waar in het kader van een tijdelijke woonvergunning voor maximaal tien jaar duurzame wooneenheden kunnen worden gerealiseerd. Een mooi voorbeeld van een dergelijk project is er al in Castricum. De locatie behoeft enkel een drinkwateraansluiting. Verdere nutsvoorzieningen zijn niet nodig, de bewoners zijn zelfvoorzienend. De doelstelling is dat we hiermee heel snel een klein deel van de huizenproblematiek voor kleine huishoudens kunnen oplossen.

Motie M3 'Locaties alternatieve duurzame woonvormen' (PvdA, mede namens GroenLinks en SP)
'De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *er ook in Emmen krapte is op de woningmarkt;*
- *er voor zowel starters, jongeren en volwassenen die een woning willen kopen dan wel van woning willen wisselen, weinig woningen en percelen beschikbaar zijn;*
- *de samenstelling van de huishoudens verandert en de grootte van het huis niet altijd (meer) past bij deze samenstelling;*
- *er een tendens is onder inwoners om duurzamer te willen leven en wonen met een zo'n klein mogelijke ecologische voetafdruk;*
- *deze groep in een kleiner huis wil wonen zonder aansluiting op de reguliere voorzieningen en bewuster met hun omgeving om wil gaan;*
- *er in andere plaatsen van Nederland mooie voorbeelden zijn waaronder in Castricum;*

Overwegende dat:

- *deze alternatieve woonvormen met een nog vast te stellen gemaximaliseerde vloeroppervlakte een kleiner beslag leggen op het totale grondgebruik;*
- *deze woonvormen over het algemeen tijdelijk en zelfvoorzienend zijn;*
- *hiervoor mogelijk een tijdelijke woonvergunning afgegeven kan worden;*
- *hierdoor terreinen waarop korte termijn geen activiteiten ontplooid worden, geschikt zijn voor deze woningen;*

Roept het college op om:

1. *op zoek te gaan naar een geschikte locatie voor plaatsing van deze alternatieve duurzame wooneenheden, waarbij er rekening mee wordt gehouden dat*
 - a. *er sprake is van tijdelijke bewoning;*
 - b. *ongeveer tien tot vijftien alternatieve wooneenheden gerealiseerd kunnen worden;*
 - c. *de woningen esthetisch en kwalitatief gebouwd worden;*
 - d. *geen aansluitingen op nutsvoorzieningen komen, met uitzondering van water;*
2. *creatief te zoeken naar mogelijkheden om eventuele belemmeringen in de bestaande regelgeving weg te nemen;*
3. *uiterlijk 1 april 2022 de resultaten aan de raad te presenteren;*
En gaat over tot de orde van de dag.'

Mevrouw Louwes (PvdA): Tegelijkertijd willen we ook inzetten op voldoende werkgelegenheid en een breed aanbod van onderwijs, dit alles ten behoeve van de vitale regio. Wij zijn van mening dat dat onder meer bijdraagt aan de betekeniseconomie en de groene chemie. We willen tenslotte onze wereld ook goed achterlaten voor de generaties na ons. Vanuit dat oogpunt is mijn fractie voorstander van het gescheiden afvalstelsel waarbij de vervuiler betaalt. Wil het college samen kijken met partners als AT7 en andere of er iets te doen is aan het inzamelen van dat wat ook gratis te storten is? Wellicht kan via een soort van werkgelegenheidsproject het recyclen dichterbij de buurt worden gebracht.

Emmen wordt gevormd door kernwijken en dorpen. De PvdA vindt het van belang dat er basisvoorzieningen in de buurt zijn. Het college deelt dit standpunt. Wij zijn dan wel benieuwd wat het college dan precies bedoelt met deze basisvoorzieningen. Voor mijn partij zijn basisvoorzieningen onder andere een buurthuis, een school op redelijke afstand, maar ook de gelegenheid om te kunnen sporten en genieten van cultuur. Voor wat betreft cultuur zijn er ook minder bekende pareltjes. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan het Harmonium Museum. Hier zou ook aandacht voor moeten zijn omdat dit soort pareltjes in de toekomst ook opgehouden zou moeten worden.

We zien in deze Begroting dat het college ons standpunt deelt waar het gaat over preventie en de benadering op maat. Het grootste deel van onze inwoners van Emmen zal prima in staat zijn om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen ontwikkeling. Tegelijkertijd zijn er ook inwoners die dat zonder ondersteuning niet kunnen. We blijven hun de helpende hand bieden, onder andere in de vorm van betaalbare en fatsoenlijke jeugdzorg, Wmo en schuldhulpverlening. Het uitgangspunt is altijd werk. Maar als dat even niet lukt, dan is er een financieel vangnet in de vorm van bijstand, waarbij inkomensondersteunende regelingen overeind blijven. Enige tijd geleden hebben we uitgebreid kunnen horen over boodschappen die als gift in mindering werden gebracht op de bijstandsuitkering. Samen met de SP, de ChristenUnie, het CDA, Vitaal Emmen, GroenLinks en de VVD dienen we een motie in om in navolging van de landelijke SP-motie vooruit te lopen op de landelijke wetgeving en giften voor een bedrag van 1.200 euro vrij te stellen.

Motie M4 'Vrijstelling van 1.200 euro' (PvdA, mede namens SP, ChristenUnie, CDA, Vitaal Emmen, GroenLinks en VVD)

'De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *mensen in de bijstand niet direct op hun uitkering gekort dienen te worden voor het ontvangen van giften;*
- *giften worden gezien als toename van het vermogen;*
- *in het huidige systeem giften worden aangemerkt voor de volledige duur van de uitkering;*

Overwegende dat:

- *de Tweede Kamer de motie-Jasper van Dijk heeft aangenomen die de regering verzoekt voor mensen in de bijstand een vrijstelling van giften te realiseren van 1.200 euro per jaar;*
- *onder andere de gemeenten Amsterdam, Nijmegen, Venray en Rijswijk reeds een vrijstelling van giften geven van 1.200 euro per jaar en Emmen dit voorbeeld meteen kan volgen;*

Verzoekt het college om:

1. *niet af te wachten tot de landelijke wet in werking zal gaan treden;*
2. *de beleidsregels Participatiewet 2018 zo spoedig mogelijk aan te passen, zodat bijstellingsgerechtigden een vrijstelling van giften tot 1.200 euro per jaar krijgen;*
3. *deze vrijstelling bekend te maken via de gemeentelijke website, kranten en social media;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

Mevrouw Louwes (PvdA): De fractie van de PvdA is van mening dat het in Emmen niet uitmaakt welke kleur je hebt, wat je achtergrond is of je seksuele geaardheid: er is ruimte voor iedereen. De mensen voelen zich veilig en we willen dat criminaliteit en ondermijning hard wordt aangepakt. De politie is zichtbaar en zorgt voor een goede samenwerking met de EOP. Tijdens de EOP-waarderingsavond was er een uitgebreide en interessante presentatie van de politie. Het viel mijn fractie op dat de beleving van de politie over de samenwerking met de EOP een andere is dan de beleving van de EOP. Is dat ook het beeld dat leeft bij het college?

Maar veiligheid gaat ook over het stationsgebied. Mijn fractie maakt zich echt zorgen over de situatie ter plekke. Bewoners, reizigers maar ook medewerkers voelen zich onveilig in dit gebied. Wat is de aanpak van het college in dezen?

Veiligheid gaat niet alleen over buiten, maar ook over veiligheid binnenshuis. Vanaf 1 juli 2022 worden brandmelders verplicht. Is het college bereid om samen met de brandweer de eigenwoningbezitters en de particuliere huurders te informeren en te ondersteunen daar waar nodig? Dan kunnen we ons ervan verzekeren dat het overgrote deel van Emmen op 1 juli een brandmelder heeft.

Tot slot. Wij zijn van mening dat de lokale overheid een voorbeeldfunctie heeft. Wij zouden willen dat het college er werk van maakt dat uitbestede diensten zoveel mogelijk weer worden inbesteed. Wij denken dan onder andere aan schoonmaakwerkzaamheden en werkzaamheden die door Veiligheidszorg in dit huis worden gedaan. Tegelijkertijd wil mijn fractie oproepen om het strategisch personeelsbeleid hoog op de agenda te zetten. Er heeft de afgelopen jaren veel druk op de organisatie gestaan. Wij zien in de Begroting dat er nieuwe medewerkers worden aangetrokken. Laten we laten zien dat we een interessante gemeente zijn om voor te werken. Gaan we deze mensen nu ook echt ‘binden en boeien’? Wellicht is het nu tijd om weer meer eigen dienstverbanden uit te geven, in plaats van externe contracten. En is er in het verlengde hiervan een mogelijkheid om het jongetalentenprogramma weer op te starten en hier verder invulling aan te geven? We zijn benieuwd hoe het college daartegenaan kijkt.

Kort samengevat: wij willen ook volgend jaar weer investeren in een sociaal, solidair en gezond Emmen waar het goed en betaalbaar wonen is en waar volop wordt geïnvesteerd in werk en onderwijs. Waar iedereen ertoe doet, waar nieuwe bedrijven naar Emmen worden gehaald en waar continu gespeeld wordt op nieuwe kansen en ontwikkelingen. Ik begon deze bijdrage met de woorden ‘het heden is nooit het einddoel’. En ondanks dat ik van mezelf niet zo filosofisch ben, zijn deze woorden heel erg waar. We willen een betere toekomst voor de inwoners van Emmen. Hierdoor zullen we altijd in beweging moeten blijven en het heden aangrijpen als middel om de toekomst te verbeteren.

De heer Wittendorp (CDA): Als deze Begroting een titel zou moeten krijgen, dan zou ‘Voorzichtig de voet weer van de rem’ een passende zijn – Wakker Emmen zei het net ook al. Wij zien een stabiele en zorgvuldige Begroting en niet het beeld van ‘nog snel even leuke dingen doen voor de mensen’. Bij het voorportaal van deze Begroting, de Kadernota 2022, hebben we het al geconstateerd. Na jaren van bezuinigingen een financiële situatie die zich stabiliseert. We moeten wel blijven storten in onze algemene reserve om ons weerstandsvermogen weer op peil te krijgen. ‘Terug naar normaal’, zoals we het toen noemden. Terug naar eerder gemaakte afspraken, zoals het bevroren van de OZB.

In de Begroting is ook ruimte voor nieuwe investeringen en nieuw beleid. Dat mag en dat moet ook, want we hebben veel niet kunnen doen de afgelopen jaren. Eerst het zuur dat we hebben gehad en dan nu het zoet – om met Balkenende te spreken. Hierbij is het wel belangrijk de lijn van behoedzaamheid te handhaven. De toekomst blijft onzeker. We zien veel schommelingen op veel gebieden, zoals de uitkeringen van het Rijk, de stijgende energieprijzen, een overspannen woningmarkt met stijgende prijzen en ook het klimaat laat grote schommelingen zien tussen heftige regenval en langere droogteperiodes. Dit vraagt om buffers die als schokdempers de klappen opvangen en het geheel stabiliseren.

Recent heeft de Rabobank in een historisch perspectief op de regio Emmen de opgave treffend neergezet. ‘In het verleden ligt het heden, in het nu wat het worden zal.’ Woorden van Willem Bilderdijk in het begin van de negentiende eeuw. Die moeten de economische structuur van de regio naar voren vernieuwen. De storting van 5 miljoen in het vernieuwde SIOF is daarbij een goede en belangrijke bijdrage. Ook spreekt die Rabobank-notitie over het achterblijven van de vaardigheden en opleidingen van mensen. Een structureel bedrag voor het ontwikkelen van het human-capitalplan draagt hieraan bij. We moeten zorgen voor goede MBO- en HBO-opleiding waarbij een opleiding waterstof zeker genoemd moet worden. Jules Verne voorzag het al in 1874. In zijn boek ‘Het geheimzinnige eiland’ omschrijft hij een maatschappij die draait op energie uit waterstof.

Ook de inwoners van de gemeente Emmen maken zich zorgen over de oplopende kosten voor energie. De CDA-fractie heeft door middel van een poll geïnventariseerd wat dit voor inwoners van Emmen betekent. Circa 40 procent geeft aan, de verwachte verhoging op te kunnen brengen, maar dan wel met bezuinigingen op andere zaken. En ruim 10 procent geeft aan, die verhoging niet op te kunnen brengen en daardoor waarschijnlijk in de financiële problemen te komen. De vraag is of er tijdig aandacht is

voor deze groep in het kader van armoedebestrijding. Daarnaast kan de kostenstijging onderdrukt worden door de isolatie van woningen. Wat doet het college om dit te stimuleren en te ondersteunen? Energie die je niet op hoeft te wekken door te isoleren, is de eerste besparing. We moeten duurzaam verantwoord omgaan met energie, met grondstoffen en met onze natuur. Dat noemen we bij het CDA 'rentmeesterschap'. Hierin past ook het vervangen van nieuw glas bij verouderde kassen, de vervolg-regeling SLRE. Hier willen wij nog wel een stapje verdergaan. Wij zien mogelijkheden voor kleine windmolens bij boerenbedrijven en in het tuinbouwgebied. Een windmolen van 20 meter hoog levert al meer dan 30.000 kilowattuur op. Graag hierop een reactie van het college. Naast het terugdringen van onze CO₂-uitstoot kunnen we ook compenseren. Daar draagt elke boom aan bij. Daarom de motie 'Babyboom' en ik zal het verzoek in de motie voorlezen:

Motie M6 'Babyboom' (CDA, mede namens Wakker Emmen, PvdA, ChristenUnie en GroenLinks)
'De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *naast het terugdringen van de CO₂-uitstoot deze ook gecompenseerd kan worden;*
- *bomen zeer geschikt zijn om CO₂-uitstoot te compenseren;*
- *dat elke nieuw geplante boom bijdraagt aan een groenere aarde en een gezondere leefomgeving;*

Overwegende dat:

- *Emmen de ambitie heeft een groene gemeente te zijn en te blijven;*

In de overtuiging dat

- *het begin van nieuw leven niet mooier gemarkeerd kan worden;*

Verzoekt het college om:

1. *het idee te verkennen en met een voorstel te komen om bij de geboorte van elk kind in Emmen het gezin een geboorteboom(pje) c.q. babyboom cadeau te doen;*
2. *een geschikte plek te vinden binnen Emmen waar het gezin dat de boom niet in de eigen tuin wil of kan planten, de boom een mooie plek kan geven;*
3. *uiterlijk 1 april 2022 te resultaten te presenteren aan de raad;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Wittendorp (CDA): Bij duurzaamheid denken wij ook aan biologisch volledig afbreekbare kunstgrasvelden. Het pupillenveld in Emmerschans voorziet hierin. Is dat ook het geval bij het nieuwe veld in De Rietlanden? In ieder geval is daar sprake van de biologische infill, gemaakt door Senbis, hier in Emmen. En wat gaat we doen met de kunstgrasvoetbalvelden in Erica en Klazienaveen en het hockeyveld in Emmen?

Even terug naar de woonlasten. De stijgende woonlasten in de algemeenheid vragen aandacht. Bij de Kadernota hebben wij al aangegeven dat de OZB moet worden bevroren en dat is nu ook in de Begroting opgenomen. En met de invoering van diftar kan iedereen de individuele kosten voor de afvalinzameling verlagen: goed voor het milieu, goed voor de portemonnee. Hierbij blijven wij wel vragen om goede informatie voor onze inwoners, controle en handhaving en een praktische inzameling van onder andere medisch afval en luiers. Ook de rioolheffing maakt onderdeel uit van onze woonlasten. Hoe gaan de lasten voor de riolering zich ontwikkelen? Moeten we de komende decennia niet heel investeren in vervanging en vooral modernisering van een gescheiden rioolstelsel? Oftewel het schoon hemelwater afkoppelen van het vuilwaterriool? Nu combineren we dat vaak met het herstel van onze wegen. Maar is dat tempo hoog genoeg om ons rioolstelsel te ontlasten van de hoge druk bij extreme regenbuien?

Dat ons klimaat aan verandering onderhevig is, staat niet ter discussie. Naast extreme regenval hebben we ook te maken met langere droogteperiodes die bijdragen aan bodemdaling. Wij lezen dat ingezet wordt op de aanpak van de bodemdaling. Of zetten we in op de gevolgen van de bodemdaling? Graag een reactie van het college.

Voor het naar voren vernieuwen van de economische structuur van onze regio is een goede bereikbaarheid essentieel. Daarin doen we veel. Bij de Kadernota al drie keer 3 miljoen voor het weer oppakken van het wegenonderhoud en nu drie keer 9 miljoen. Bereikbaarheid en veiligheid voor de fiets worden van steeds groter belang en dat doen we door het aanleggen van doorfietsroutes. En als het dan

regent, moet je ook kunnen doorfietsen – ook bij verkeerslichten. Daarom dient CDA Emmen een motie in en ik zal hierbij het laatste gedeelte voorlezen:

Motie M7 ‘Regensensoren voor fietsers bij verkeerslichten’ (CDA, mede namens D66, Christen-Unie, LEF! en Vitaal Emmen)

De gemeenteraad van Emmen in vergadering bijeen op 1 en 4 november 2021, constateert:

- dat de gemeente Emmen het gebruik van de fiets als duurzaam vervoermiddel wil stimuleren;

- dat naast het aanleggen van (snelle)fietsverbindingen ook andere middelen moeten worden ingezet om inwoners te verleiden tot het gebruik van de fiets, overwegende dat,

- het Nederlandse klimaat ook betekent dat het regelmatig regent;

- de voorspellingen zijn dat de klimaatverandering in ieder geval niet zal leiden tot minder regenbuien;

- niemand het plezierig vindt om in de regen op de fiets lang te moeten wachten bij een verkeerslicht;

- het voor iemand in de auto veel minder vervelend is te moeten wachten in de regen.

in de overtuiging dat,

- Vaker groen licht voor fietsers als het regent zal resulteren in minder “illegale” oversteekbewegingen;

- Vaker groen licht voor fietsers als het regent het gebruik van de fiets als vervoermiddel extra kan stimuleren,

verzoekt het college van burgemeester en wethouders: Bij het onderhoud van de verkeersregelininstallaties deze uit te voeren met regensensoren, zodat bij regen fietsers vaker groen krijgen,

En gaat over tot de orde van de dag

De heer Wittendorp (CDA): In Klazienaveen worden drie scholen samengevoegd. We nemen verkeersmaatregelen voor een veiligere school-thuisroute. Wat gaan we precies doen? De vraag is net ook al gesteld. Als we de begraafplaats De Wolfsbergen gaan opknappen, kunnen we dan ook niet daar een veilige oversteek vanuit het Heidehiem in meenemen?

Over veiligheid gesproken: hulde voor de uitbreiding van de boa's. Eindelijk een echte invulling van onze motie. Nu de bevoegdheden nog verbeteren, zodat boa's nog beter ingezet kunnen worden voor dat wat de mensen raakt. We horen graag van het college hoe dat gedeelte van de motie wordt ingevuld.

Blij zijn wij ook met de resultaten die worden bereikt op het gebied van de jeugdzorg. Positief opvoeden en het vergroten van de weerbaarheid zijn voor ons belangrijke speerpunten. Sport en cultuur kunnen daarbij een belangrijke rol spelen.

Op cultureel gebied hebben we zojuist het vijfjarig bestaan van het Atlas Theater kunnen vieren. We horen mooie bezoekersaantallen en we willen graag dat meer jongeren (beter) de weg vinden naar het Atlas Theater. Daarom een motie en ik zal het verzoek aan het college voorlezen. Dat luidt:

Motie M8 ‘Cultuurcadeau’ (CDA, mede namens D66, SP en Vitaal Emmen)

‘De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

• het Atlas Theater in vijf jaar zijn plaats in de samenleving heeft bewezen;

• mooie bezoekersaantallen deze stelling onderschrijft;

Overwegende dat:

• er misschien voor jongeren nu nog een (kleine) drempel bestaat;

• jongeren beter de weg moeten kunnen vinden naar het Atlas Theater door het bezoek te stimuleren;

In de overtuiging dat:

- *een eerste stap in de culturele wereld vaak een nieuwe wereld opent;*
- *deze eerste stap vaak een duwtje in de rug nodig heeft;*
- *na een eerste stap meerdere zullen volgen;*

Verzoekt het college om:

samen met het Atlas Theater elke jongere bij het bereiken van de achttienjarige leeftijd twee welkomstaarten voor het theater aan te bieden;

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Wittendorp (CDA): Ten slotte de dienstverlening naar onze inwoners. De digitale dienstverlening wordt verder ontwikkeld op basis van een iVisie van de gemeente Emmen. Maar vaak willen mensen ook gewoon binnen kunnen lopen vanaf het Raadhuisplein. Recent hoorden wij dat nog op de EOP-waarderingavond. Het zou mooi zijn als de mensen dan in een informele sfeer kunnen worden geholpen. En om die democratie nog dichterbij te brengen, zou ook deze raadszaal daar een plek moeten krijgen. Want zeg nu zelf: wat is een Raadhuisplein zonder raadszaal? CDA Emmen vindt dat we nu moeten onderzoeken wat de mogelijkheden zijn, welke kosten daaraan verbonden zijn en met de vraag aan het college om dit op te pakken.

Afsluitend hebben we veel onderwerpen genoemd die wij als CDA belangrijk vinden, met als uiteindelijk doel de Brede Welvaart in deze regio te verbeteren. Met persoonlijke ontwikkeling, baanzekerheid en inkomen als kernelementen. Wij willen onze gemeente leefbaar en betaalbaar houden voor iedereen. Want wonen, werken, studeren en ontspannen doen we hier. Hier in Emmen.

De heer Scheltens (CDA): Dat gaat eigenlijk alleen even over de verduidelijking van de motie voor twee gratis kaartjes voor het Atlas Theater. Volgens mij is, als het goed is gehoord heb, het verzoek om dat met de gemeente en het Atlas samen te doen. Waar komt de financiële consequentie te liggen wat het CDA betreft: bij de gemeente of bij het Atlas?

De heer Wittendorp (CDA): Het verzoek is om dat samen met de gemeente en het Atlas te doen en het Atlas hier ook met een creatieve oplossing voor te laten komen. Dus niet bij de gemeente.

De heer Eggen (D66): Dank u wel voor uw bijdrage, zeker dat gedeelte over de heer Balkenende. Ik heb dat nog even opgezocht en hij heeft dat daadwerkelijk gezegd. Meerdere mensen hadden dat trouwens al eerder gezegd, dus hij heeft dat mooi geciteerd. Mijn vraag bij dezen. U spreekt over uitbreiding van de bevoegdheden van boa's. Hebt u daar een voorbeeld van? Welke uitbreidingen van boa-bevoegdheden zouden we moeten hebben?

De heer Wittendorp (CDA): Volgens mij is dat een landelijke discussie en zit er veel verschil in de bevoegdheden die boa's hebben. Dus wij stellen voor om daar toch een stapje verder in te gaan.

De heer Eggen (D66): Ja, dat is geen concreet antwoord. De burgemeester heeft al eens gezegd dat hij er geen voorstander van is om ze te bewapenen. Maar bent u dat wel? Als dat überhaupt mogelijk is.

De heer Wittendorp (CDA): Bewapenen lijkt me een stap te ver. Maar dat kun je op verschillende manieren doen.

De heer Scheltens (VVD): Dit is alweer de laatste Begroting van dit college en de begrotingsbehandeling wordt ook wel de Algemene Beschouwing genoemd. Dus naast een vooruitblik bij deze Begroting op het jaar 2022 van de kant van de VVD ook een terugblik op de afgelopen collegeperiode. En ik blik nog iets verder terug, omdat ik vandaag voor de laatste keer bij een begrotingsbehandeling aanwezig ben als raadslid.

In mijn eerste bijdrage, in 2010, sprak ik uit dat de gemeente meerdere hulpstukken tot haar beschikking had: de Begroting, de Meerjarenraming en de jaarstukken. Het moet gezegd: kloeke boekwerken. Voor minder dan 300 pagina's doen we het niet. Maar zie hier, inmiddels hebben we een Begroting van minder dan 100 pagina's die zeer goed leesbaar is, een heldere opzet kent en het afgelopen jaar nog compacter en *to-the-point* is geschreven en geen wazige indicatoren meer. Een compliment namens de

VVD-fractie aan de organisatie voor de gepresenteerde Begroting en Meerjarenraming. Maar is de VVD dan helemaal tevreden over wat er hier voor ons ligt? Nee. Wij hebben nog wel een aantal verbeterpunten of suggesties.

De voorliggende Begroting kent voor het eerst een overschot, zonder we daarvoor fors hebben moeten ingrijpen. Het eerste jaar van dit college moest het hele investeringsprogramma eruit gesneden worden en de afgelopen twee jaar hebben we telkens een fors bezuinigingspakket moeten invoeren om de Begroting sluitend te krijgen. Het lijkt er daarom op of het lek boven is. Ik zeg 'lijkt'. Want zonder de eenmalige bate jeugdzorg van 7 miljoen was het onmogelijk om dit jaar nieuw beleid in de Begroting te zetten. Dan kan de VVD niet anders constateren dan dat deze collegeperiode zonder die meevaller een vier jaar lange bezuinigingsoperatie is geweest. We zijn wel blij dat er toch nog enigszins voorzichtig wordt begroot – dat is al vaker gezegd – waarbij we nog liever hadden gezien dat we 4 miljoen in de reserves hadden gestopt in plaats van in het SIOF. Want als we dan zo graag willen innoveren en ontwikkelen, laten we dan ook meteen begroten.

Voorzichtig begroten is voor de VVD nog steeds nodig. Eén zwaluw maakt nog geen zomer en het herstel van een aantal van onze grootste risico's is nog zeer broos. Wildlands heeft zich goed hersteld ondanks corona, maar er worden nog steeds geen zwarte cijfers geschreven. FC Emmen is afgelopen zomer gedegradeerd uit de Eredivisie, maar wil wel graag een nieuw stadion. Maar het oude stadion kent nog een forse financiering en als we ook ons eigen vermogen moeten afschrijven, dan is dat al gauw 5 miljoen. Precies weten we dat natuurlijk niet, want de gemeenteraad moet het hier doen met de cijfers van juni 2018. Een vraag aan het college: hoe kan dat? We zijn inmiddels drie jaar verder.

Een tweede reden om voorzichtig te zijn en te blijven, is ons weerstandsvermogen. Dit is nog maar de tweede Begroting dat we de stille reserve van Enexis meenemen in het weerstandsvermogen. Zouden we dat niet doen, dan is het weerstandsvermogen nog maar steeds 0,55 procent. Dus collega's, voorzichtig begroten met eerdergenoemde risico's nog in de boeken blijft voor ons nog het devies.

Maar ondanks het voorzichtig begroten en het versterken van het SIOF heeft het college ook voor 2,7 miljoen aan nieuw beleid opgenomen. Dat is over het algemeen niet echt nieuw beleid, maar wel extra budget boven op bestaande uitgaven. We zien in het nieuwe beleid nagenoeg geen enkele uitgave uit de oorspronkelijke investeringsagenda van dit college. Wat is er toch gebeurd met het ambitieniveau van dit college? Afgelopen donderdag hebben dat ook al gememoreerd.

De grootste uitgave in het hoofdstuk 'Nieuw beleid' is 500.000 euro voor arbeidsparticipatie. Kan het college aangeven of er de afgelopen jaren een causaal verband is tussen meer geld en meer participatie? Wij zien ook dat de werkloosheid enorm afgenomen is in de afgelopen periode. Maar het is de vraag of dit niet vooral komt door de algemene economische ontwikkelingen en demografie in plaats van door de zak geld voor arbeidsparticipatie. Kan het niet met niet minder budget? En – de vraag is al eerder gesteld – heeft het college ook een concreet plan met concrete doelstellingen? We zien bij het nieuw beleid vooral uitgaven die de afgelopen jaren door dit college zijn bezuinigd. Bijvoorbeeld het onderhoud van groen, wegen en fietspaden. Nu wordt hier weer extra voor begroot, maar voor ons had dit wel eerder en iets meer gemogen.

Dan hebben we nog een aantal andere opmerkingen en kanttekeningen. Bijvoorbeeld bij het budget voor strategische aankopen en een actievere grondpolitiek. Is dit nu niet bij uitstek geschikt voor de markt? De VVD snapt de insteek van de gemeente dat we een bruisend stadshart moeten hebben en houden, maar de VVD hoopt toch niet dat we als gemeente nu ook als projectontwikkelaar gaan optreden. Me dunkt: naast eigenaar van een dierentuin en een voetbalstadion lijkt het niet verstandig om ook projectontwikkelaar van Emmen-centrum te worden.

Het CDA noemde het ook al even: er wordt een vervolg gegeven aan de Stimuleringslening Revitalisering Landbouw. Daar zijn we blij mee. Maar is het budget van 100.000 euro niet aan de lage kant? In de oorspronkelijke SRLE-beleidsnotitie staat dat een aanvrager maximaal 375.000 euro subsidie kan krijgen. Dan is een bedrag van 100.000 euro plus een cofinanciering van de provincie van 100.000 euro ruim onvoldoende.

We zien een subsidie voor een winterevenement. Hierbij geldt ook de vraag: is dit nu een gemeentelijke taak? Temeer ook daar we vorig jaar tijdens de begrotingsbehandeling juist fors hebben gesneden in al onze subsidierelaties en dan vooral in onze regiomarketing van Emmen. Maar onze dochter Wildlands mag nu wel aanspraak maken op een subsidie van 100.000 euro. Kan de wethouder aangeven of dit onze nieuwe vorm van regiomarketing is?

Net als een aantal andere partijen zijn we blij met de uitbreiding van het aantal boa's. Maar we zijn er nog niet. De problematiek in het stationsgebied blijft vragen om aandacht. De VVD heeft hier vaker naar gevraagd. Wellicht is het mogelijk hier een permanente en zichtbare boa-post met de hoogste classificatie boa's in te richten op het station Emmen. Hiertoe dienen we samen met onder andere GroenLinks een motie in; GroenLinks zal deze bij zijn bijdrage indienen.

Er wordt ook een krediet gevraagd voor de verbetering van de woonomgeving in transformatiegebieden: eenmalig 232.000 euro, wat ons de komende vijf jaar 50.000 euro kost. Is hier al een plan voor en wat zijn de kosten? Want is het misschien niet verstandiger om elk jaar gewoon 50.000 euro ter beschikking te stellen? Dan kunnen we 250.000 euro uitgeven en dat scheelt al gauw 18.000 euro.

Voor het onderhoud van het Rensenspark wordt een werkbudget van jaarlijks 50.000 euro voorgesteld. Is dat een aanvullend budget op de bestaande gelden? En we willen graag weten of dat voldoende is. Wat wordt er met dit geld gedaan of wat kan er met dit geld gedaan worden? Kan hier het hele onderhoud mee gedaan worden of slechts een klein gedeelte?

Het Rensenspark: volgens velen een parel in het centrum van Emmen, maar de gewenste broedplaats en mogelijkheden voor externen om hierin te investeren, hebben we de afgelopen vijf jaar nog niet gezien. Het is op dit moment alleen de gemeente die hier geld in steekt, hetzij door subsidies aan Loods 13, Stichting JAR en dergelijk of door een miljoeneninvestering in de nieuwbouw van een museale voorziening voor het Centrum van de Beeldende Kunst. Wij hebben het al vaker gedaan en wij doen het hierbij nogmaals. Een oproep aan deze raad en het college om de visie en aanpak van het Rensenspark volledig integraal door te lichten en te herijken. Want volgens ons is er geen visie: er is geen parkredactie en geen parkregisseur. De insteek van deze gemeenteraad was dat we een onafhankelijke commissie als waakheer van het Rensenspark zouden hebben. Maar inmiddels is het volledig afhankelijk van de inzichten van het zittende college, waarbij het inzicht volgend jaar zomaar eens heel anders kan zijn bij een andere samenstelling van het college. En daarbij: is het niet zo dat bij creatieve broedplaatsen dat die vanuit kunstenaars en creatievelingen zelf ontstaan op onverwachte plekken? Moet de overheid, in casu onze gemeente, hier niet iets bescheidener zijn?

Het laatste punt in dit hoofdstuk – het werd zojuist ook al genoemd – is de investering in het kunstgrasveld voor DZOH. Een afgeleide van de motie die vorig jaar is ingediend. De VVD-fractie vraagt zich af waarom er geen enkele inspanning of cofinanciering is door DZOH. Want bij andere verenigingen is dit in het verleden wel gebeurd. Daarnaast vraagt de VVD zich ook af of dit dan een precedentwerking schept. We zien bij veel sportverenigingen, die nu nog een prestatie-elftal op de zondag hebben, een kentering en een overgang naar de zaterdag. Dat zal meer druk gaan geven op het gebruik van velden en daarmee ook op de vraag naar kunstgrasvelden bij andere verenigingen. Zijn we daar als gemeente op voorbereid?

We zien dan nog dat door autonome ontwikkelingen het budget bij De Toegang voor de komende vier jaar met 600.000 euro wordt uitgebreid. Voor ons een zorgelijke ontwikkeling, waarbij we ons blijven afvragen of we met de gekozen constructie met De Toegang wel op de goede weg zijn.

Afrondend is de VVD van mening dat er een evenwichtige Begroting ligt, maar niet alle keuzes de keuzes van de VVD zijn. Ondanks corona lijkt onze economie groeiende, maar onze gemeentelijke Begroting nog niet altijd bestand tegen grote veranderingen – ik begon hier al mee. Dus voorzichtigheid blijft geboden.

Mevrouw Leal (Wakker Emmen): Ik hoor de VVD net noemen dat zij graag eerder had willen investeren in onze wegen. Wanneer was dat dan een goed moment geweest om dat te doen?

De heer Scheltens (VVD): Nou ja, als er onderhoud nodig is. Want we zien dus nu dat we nu met drie keer 3 miljoen niet genoeg hebben. En nu moeten we ineens drie keer 9 miljoen uittrekken. Dus hadden we op een eerder moment andere keuzes moeten maken. Dat hebben we denk ik in 2018 al eens aangegeven, toen er ineens een gedeelte van de investeringsagenda wel werd gedaan, zonder dat we konden overzien wat alle uitgaven waren. Dat hebben we ongeveer drie maanden later meteen kunnen zien. De meerderheid van deze raad was er toen wel voor. Dus we hadden volgens mij in 2018 al kunnen voorzien dat we andere keuzes hadden moeten maken.

De heer Moinat (SP): De Begroting staat weer op de rol. En waar voorgaande jaren de buikpijn al ver van tevoren begon op te spelen, was dat nu even anders. Op 14 oktober stond er al in vette letters op

het RTV Drenthe-nieuws te lezen dat Emmen in 2021 verwachtte af te sluiten met bijna 8 miljoen in de plus. Ja, dat waren we al een tijdje niet meer gewend. Ik ga nu de volgorde van het boekwerk aanhouden en dan zal ik zo her en der een opmerking of iets anders plaatsen.

Het begint bij het onderwijsachterstandenbeleid. U schrijft dat er ook locaties zijn die tien uur per week blijven aanbieden. Dat maakt dus dat er verschillen zijn en blijven in het aanbieden van voorschoolse educatie. Staat het onderwijslocaties vrij om zelf te beslissen hoeveel uur voorschoolse educatie zij willen aanbieden? Ik ga er tenminste van uit dat de door u genoemde zestien uur ergens op gebaseerd is. In hoeverre lukt dit met de soms geboden tien uur?

In programma 1 staat een prachtige doelstelling. Inwoners zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente en dienstverlening is nabij. Maar zou het dan ook niet logisch zijn om de vanwege de noodzakelijke bezuinigingen vorig jaar gesloten gemeentewinkels te heropenen? Ik hoor graag een reactie van het college. Over ‘heropenen’ gesproken: hoe zit het met de stembureaus? Daar is ook een forse verschuiving in geweest. Hoe gaat dat straks in maart? Daar kan de burgemeester straks misschien wat over vertellen.

Iets anders. We horen alarmerende berichten van de buurt- en dorpshuizen. Ze maken zich grote zorgen, met name over de snel stijgende energieprijzen. Buffers zijn er over het algemeen niet, maar de rekeningen moeten wel betaald worden. Kunnen wij daar als gemeente meer zekerheden in bieden? Een soort van steunfonds instellen of wat dan ook? Ik hoor graag hoe de wethouder daartegenaan kijkt.

Onder het kopje ‘Circulaire economie’ in programma 2 wordt terecht speciale aandacht gevraagd voor de tuinbouw. De tekst geeft volgens ons het signaal dat de sector vooral zelf initiatieven moet ontwikkelen en dat de gemeente daarin wil meedenken – zelfs meebewegen. Nou, toevallig of niet, maar een tijdje geleden met tuinders uit Erica zich gemeld omdat ze tegen de grenzen van hun energiemogelijkheden oplopen. Zijn we als gemeente al in gesprek om mee te denken en misschien zelfs al mee te bewegen?

Komend jaar wordt een Erasmus-aanvraag ingediend voor MBO- en HBO-opleiding waterstof – zelfs uniek in Nederland. Dat is een heel mooie ontwikkeling, passend in de voortrekkersrol die we onszelf toebedelen in de groene-energieontwikkeling. Heeft de wethouder ook al een idee wanneer die opleiding eventueel van start zou kunnen gaan? Er staan sowieso heel veel mooie ontwikkelingen in dit overzicht. Het woord ‘campus’ valt regelmatig. Ik neem aan dat we als gemeente samen met de opleiders er ook voor gaan zorgen dat alle studenten op een goede manier gehuisvest kunnen worden. Tenslotte is een van de belangrijkste doelen dat we die jonge, goed opgeleide mensen in de regio vasthouden.

Op bladzijde 42 staat dat de gezamenlijke aanpak van politie, Arriva, OV-bureau en gemeente Emmen *‘zijn vruchten afwerpt’*. Is dit een vaststelling of een wens? Gezien de nog altijd voortdurende onrust en overlast in het stationsgebied moet dit haast wel een wens zijn. In dat geval is de opmerking dat we *‘de komende jaren aandacht blijven schenken’* aan het stationsgebied, wel erg mager. Wij zouden daar graag wel wat concretere doelen bij zien.

Als doel geeft u in programma 5 aan, actief om te willen gaan met de effecten van bodemdaling. Maar hoe dan? Het inrichten van het serviceloket is uiteraard prima en hartstikke nodig. Maar hoe ver gaat die ondersteuning. Kan meer daar alleen advies krijgen of ook daadwerkelijke ondersteuning in deze moeilijke wereld van procedures.

‘Emmen is klaar voor de invoering van de Omgevingswet.’ Dat is een stevige uitspraak. Nadat de wet al eerder was uitgesteld vanwege de grote problemen die toen al vooral op ict-gebied speelden, staat de invoering nu gepland voor juli 2022. Die ict-problemen hebben wij nu dus ook onder controle blijkbaar? Een ander probleem is de waarschijnlijk forse kostenstijging voor gemeenten. Hebben we die ook volledig in beeld en onder controle?

Bij de tekst over het SAM-beleid is de formulering in mijn ogen wat onzorgvuldig. U schrijft: *‘Wij willen daarbij de oorzaken aanpakken in plaats van de symptomen te blijven bestrijden.’* Ik snap best wat u bedoelt, maar waarom schrijft u hier *‘in plaats van’*? Uiteraard moeten wij de oorzaken aanpakken. Dat roepen wij al sinds 1972 – toen zijn we opgericht. Maar we symptomen zijn wel de problemen van nu. En die moet je dus ook nu oplossen. Zoals het er nu staat, lijkt u te kiezen voor het bestrijden van de oorzaken in plaats van het bestrijden van de symptomen. En dat zal toch echt niet de bedoeling zijn, hoop ik.

En net als voorgaande jaren staat die foute zin er weer in bij de Participatiewet: *'We willen dat iedereen meedoet en een bijdrage doet aan de samenleving.'* Dat is helemaal in lijn met het verschrikkelijke kabinetsbeleid. Maar we kregen en krijgen nog steeds regelmatig signalen dat mensen met recht op bijstand in de problemen komen. We volgen allemaal het nieuws. De toeslagenaffaire is inmiddels een akelig begrip geworden – dat is net ook al gezegd. Het ontvangen van boodschappen of zakgeld voor de kinderen kan al een reden zijn dat mensen ineens duizenden euro's moeten terugbetalen en diep in de problemen komen. De menselijke maat is volkomen zoek. En even terug naar die foute zin: stop daar nou eens mee. Het moet zijn: *'We willen dat iedereen mee kan doen en kan bijdragen aan de samenleving.'* Gelukkig staat dit in programma 9 'Sociaal domein', wel zoals het hoort. Dus het kan wel. U geeft aan dat we zelfs noodzakelijke werkzaamheden in het openbaar groen niet meer kunnen opvangen binnen de huidige budgetten en dat dit een direct effect heeft op de biodiversiteit en de beleving van ons openbaar groen. Dat is voor ons geen verrassing. De SP gaat regelmatig buurten en slecht onderhouden van groen en grijs staat al jarenlang echt hoog, meestal echt boven aan de lijst als wij in gesprek gaan met de mensen. Geeft u nu de garantie dat met het instellen van extra budget en een knelpuntenpot deze problematiek straks verleden tijd is?

De voorzitter: Daarover geen verdere vragen meer uit de raad?

Goed. Het is nu vijf over half vier. We zijn nu ongeveer halverwege de bijdragen in de eerste termijn vanuit de raad. Ik stel voor om nu even te schorsen. We gaan om kwart voor vier weer verder. De vergadering is geschorst tot kwart voor vier.

Schorsing

De voorzitter: Wij gaan weer verder. Ik stel voor dat iedereen zijn of haar plaats weer inneemt. Ik heropen de vergadering.

Wij waren bezig met de behandeling van de Begroting en aanverwante stukken. Dat deden we in eerste termijn. Vijf fracties hebben daarover het woord mogen voeren. We waren gebleven bij de fractie van LEF!, mevrouw Ensink. Ook zij mag in maximaal tien minuten haar standpunten inbrengen voor namens haar partij. Ik geef u graag het woord.

Mevrouw Ensink (LEF!): Voorzitter, dank u wel en fijn dat u dat graag doet.

Het is een bijzondere begrotingsraad, in meerdere opzichten. We zitten met elkaar, wel op afstand, nog in één ruimte. Met de huidige druk op de geheel zorg, van thuiszorg, verpleegafdelingen tot het ziekenhuis, is het afwachten wat het kabinet ons aan nieuwe maatregelen zal brengen. Tevens zo bijzonder, omdat de pandemie zo'n ongelooflijk grote invloed heeft gehad op onze samenleving. En bijzonder omdat het de laatste begrotingsraad is voor de aankomende gemeenteraadsverkiezingen.

Genuanceerdere persberichten van het huis dan we gewend zijn: de voet mag van de rem af, maar voorzichtigheid blijft geboden. Dat past precies bij onze insteek en de boodschap tijdens de bespreking van de Kadernota. De fractie van LEF! is er tevreden over dat het weerstandsvermogen is gegroeid en dat in 2023 het label 'ruim voldoende' kan krijgen, mits de onzekerheden die op ons afkomen, een niet te grote impact gaan hebben. Let wel: deze uitkomsten hebben we te danken aan heel pijnlijke bezuinigingen, waarbij schade is berokkend aan het sociale cement van onze eigen gemeenschap.

Om dit sociale cement weer enigszins fundament te geven, steunen wij de motie van de ChristenUnie die straks ingediend zal worden in de bijdrage van die fractie. Die steunen wij van harte, want deze motie is ons uit het hart gegrepen. Want de Nederlandse overheid sluipt stilletjes de dorpen uit. Daar waar voorzieningen verdwijnen, groeit het onbehagen. *'De kloof tussen stad en platteland verdiept zich en het populisme groeit'*, aldus een quote in de Groene Amsterdammer. De zichtbare overheid verdwijnt uit Nederland, blijkt uit onderzoek van de Groene Amsterdammer en Follow The Money. Sinds de jaren tachtig nemen de overheidsvoorzieningen af. Zo sloten er de afgelopen 25 jaar 1.400 basisscholen, liepen de afstanden tot het ziekenhuis op en halveerde het aantal rechtbanken. Het aantal bibliotheeklocaties kromp in tien jaar met 28 procent. Plattelandregio's zoals de onze zagen hun toegang tot voorzieningen sneller dalen dan de Randstedelingen of groeikernen zoals Zwolle en Eindhoven: zorgelijk.

Naast de corona-, woon-, stikstof-, klimaat- en personeelscrisis is een van de grote vraagstukken van de toekomst regionale solidariteit. Zuidoost-Drenthe staat op nummer 2 in het lijstje van het CBS waar

de afstanden tot de voorzieningen het grootst zijn. En dan ook nog eens in het lijstje waar de afstanden de afgelopen twee jaar enorm zijn toegenomen. De vraag die de onderzoekers, maar ook bijvoorbeeld de schrijfster – hier vaker genoemd hier in huis: Floor Milikowski – zich stellen is of nieuwe systemen of processen zoals Regio Deals en de RES een goed antwoord zijn op de vraag om letterlijk en figuurlijk de afstand tussen politiek en inwoners te verkleinen. Het schuurt en dat is merkbaar en voelbaar, landelijk. Nog steeds geen nieuw kabinet en zoals het nu lijkt, gaan we op de ingeslagen weg verder. De begrippen ‘nieuw leiderschap’ en ‘nieuwe bestuurscultuur’ zijn helaas al verworpen tot uitgekauwde containerbegrippen zonder toegevoegde waarde.

Dat geldt in grote mate ook voor het dualisme in gemeenteraden. Ook dit schuurt. Na afloop van de laatste gemeenteraadsvergadering over het niet-aangenomen besluit ten aanzien van een bewonersinitiatief wordt dit door vele fracties zo gevoeld. Coalitieoverleg is van alle tijden. Een wijs oud-bestuurder van een coalitiepartij vertelde mij acht jaar geleden dat bij mijn stad de gemeenteraad, met al dat kwartetten met moties en standpunten voorafgaand aan de begrotingsraad, al heeft plaatsgevonden. Ik hoor nu dat het mijn vader zou zijn, maar ik heb een groot netwerk. Met dat uitgangspunt hoeven we het vandaag dus eigenlijk ook niet lang te maken en kunnen we ook snel door naar de stemming. Dat scheelt een boel energie, moties en emoties. Maar hierin hebben we toch een gezamenlijke verantwoordelijkheid? Heeft de LEF!-fractie hier de oplossing voor? Hm. De gemeente De Ronde Venen heeft een coalitieoverleg waarbij de wethouders aanwezig zijn, afgeschaft. Dat klinkt toch goed. Maar de besluitvorming van elke raadsvergadering van deze gemeente is elke keer een grote tombola. Dat doet wel zeer bij de plannenmakers die jaren bezig zijn. Wellicht ook niet de goede richting. Net zo min als continu elkaar de handen vasthouden als coalitiepartijen. De gemeente Houten heeft prachtige doelstellingen op haar website staan en zij werkt met rondetafelgesprekken, waarbij de wethouders wel in de zaal zitten tijdens een commissievergadering, maar het gesprek wordt gevoerd met de initiatiefnemers en inwoners. Daar wordt onze fractie wel heel erg blij van. En zelfs onze kleinere buurman Coevorden is een stuk innovatiever aan het vergaderen dan wij in het grote Emmen. Een toer langs de uitgevonden wielen bij de verschillende gemeenteraden spreekt ons aan.

Het protocol in samenhang met de vreemde indeling van onze raadszaal – daar is net ook al over gesproken door onze collega’s van het CDA –, de huidige werkwijze en de overkill aan bijeenkomsten en informatiesessies, is wat LEF! betreft een aandachtspunt dat je goed moet uitdiepen met de nieuw aanstormende gemeenteraad. Het vertrouwen in de politiek is de afgelopen jaren minder geworden en daar draagt het gedrag in Den Haag niet aan bij. Maar ook zelfreflectie op ons eigen handelen als gezamenlijke gemeenteraad, toch het hoogste orgaan, mag wat ons betreft plaatsvinden. *‘Democratie is een samenwerking van mensen die elkaar bestrijden’*, schreef Gaston Durnez, een Vlaamse dichter en prozaschrijver. Wanneer politici het met elkaar oneens zijn en over die meningsverschillen met elkaar het gesprek aangaan, is politiek op zijn best.

Terug naar de Begroting – of misschien wel concept-Begroting. Na onze stem straks is het dé Begroting. Misschien toch een klein detail ter aanvulling op die persberichten. Onze fractie heeft de afgelopen maanden intern vragen gesteld over de evaluatie van de Stimuleringsregeling Revitalisering Landbouw Emmen. We nemen nu al een voorstel aan in deze Begroting. Wij hopen dat we in december in de commissievergadering de evaluatie tegemoet kunnen zien. En wij hopen ook dat wij nog eventuele uitgangspunten kunnen aangeven voor deze nieuwe regeling. Te denken valt aan bijvoorbeeld lichte-hinder. En ja, daar passen de kleine (EAZ-)windmolens wat ons betreft ook heel goed bij. Dat is ook niet de eerste keer dat we dit onderwerp inbrengen. We zitten al weken, maanden te wachten op antwoord van wat het standpunt van dit college daarin is. Het blijft wat afwachtend.

Regen in Emmen, een thema van vandaag. We dienen de motie met betrekking tot regensensoren voor fietsers mede in. Emmen krijgt er met betrekking tot regen vaak van langs. Echt heel grappig: in Schoonebeek regent het niet en in Emmen wel. Dat is heel leuk in de app.

Naast de sensoren vindt LEF! het in navolging van onze eerdere oproep om biodiversiteit nog beter in te bedden, in alle beleidsplannen goed om te kijken of wij op een positieve manier inwoners en bedrijven kunnen stimuleren om meer te vergroenen. We mogen dan op het platteland wonen en de luxe van veel groen hebben, echter de verstening van voor- en achtertuinen en van bedrijfsterreinen neemt toe. Dit heeft effect op bijvoorbeeld de manier waarop neerslag afgevoerd kan worden. Een regenpijp afkoppelen, het aanleggen van waterdoorlatende bestrating, minder bestrating in tuinen en het EK tegelwippen zijn voorbeelden van mooie initiatieven. Maar het gaat ook om grotere acties ten aanzien van klimaatadaptatie. Wij roepen middels een motie het college op om te onderzoeken of het aansluiten bij

de Operatie Steenbreek, die wordt gedragen en gesteund door andere de Universiteit Wageningen, ook voor onze gemeente zinvol kan zijn. Deze motie dien ik in namens LEF!, SP, CDA, D66, Vitaal Emmen, ChristenUnie en GroenLinks. Met permissie, voorzitter, beperk ik me nu even tot de tekst van het verzoek aan het college:

Motie M9 ‘Onderzoek voor aansluiting bij initiatief van Operatie Steenbreek (LEF!, mede namens SP, CDA, D66, Vitaal Emmen, ChristenUnie en GroenLinks)

‘De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *sprake is van een toename van bestrating c.q. betegeling van voor- en achtertuinen en alsook op bedrijventerreinen, parkeerplaatsen en andere inrichtingen van de leefomgeving;*
- *sprake is van een toename in extreme weersomstandigheden zoals warmte, droogte en wateroverlast;*
- *voor een klimaatbestendig en gezonde leefomgeving elke vierkante meter steen die vervangen wordt door groen, helpt;*
- *er in het land goede ervaringen zijn bij acties om inwoners en bedrijven te bewegen hun eigen perceel te vergroenen: dit is gebundeld in Operatie Steenbreek;*
- *expertise en ervaringen bij Stichting Steenbreek op te halen zijn voor deelnemers die zich twee jaar verbinden voor een bedrag van 2.500 euro per jaar;*

Overwegende dat:

- *toenemende betegeling van tuinen bijdraagt aan het ‘hitte-eilandeffect’ in bebouwde gebieden en bovendien regenwater niet makkelijk weg kan;*
- *klimaatverandering een gegeven waar we niet omheen kunnen en klimaatadaptatie nodig is;*
- *het voor de hand ligt dat ontstening en vergroening een belangrijk thema is in vigerende beleidsthema's rondom biodiversiteit, circulaire economie, bodembeheer, groenbeheer, woningbouw, maar dat we hiervoor niet het wiel hoeven uit te vinden;*
- *meerdere Drentse gemeenten (Assen, Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo) al deelnemer zijn van operatie Steenbreek. (<https://www.operatiesteenbreek.nl/betrokken-steden>)*

Verzoekt het college om:

de voordelen en consequenties in kaart te brengen als de gemeente Emmen zich aansluit bij de Operatie Steenbreek om zo actief de verstening van particuliere en bedrijfspercelen aan te pakken en de raad te informeren;

En gaat over tot de orde van de dag.’

Mevrouw Ensink (LEF!): In het begin van mijn betoog heb ik al aangegeven dat het bijzonder is dat wij hier in één ruimte met elkaar bijeen zijn en dat dat heel fijn is. De coronapandemie heeft een groot effect gehad op tal van aspecten van ieders leven en welzijn, maar ook voor de bedrijfsvoering van onze ondernemers. Gelukkig waren er flinke steunpakketten. Maar dit laat onverlet dat onze horeca een inhaalslag te maken heeft. Wij zouden hieraan graag willen bijdragen door langer ruimte te geven aan de grote terrassen. Die mochten in deze periode groter c.q. uitgebreider zijn dan normaal. Samen met Vitaal Emmen en de ChristenUnie dienen we een motie in. Ook hier beperk ik me graag tot de tekst van het verzoek aan het college:

Motie M10 ‘Terrassen’ (LEF!, mede namens Vitaal Emmen en ChristenUnie)

‘De gemeenteraad van Emmen, in vergadering bijeen op 1 november 2021

Constaat,

- *dat door de coronacrisis de horeca grote financiële nadelen heeft ondervonden;*
- *dat deze nadelen het gevolg zijn van (eenzijdig) opgelegde overheidsmaatregelen;*

Constaat eveneens,

- *dat het vergroten van de terrassen in relatie tot de versoepeling van de lockdown-regels bijdraagt aan de veiligheid binnen en de omzet van de horeca;*

Verzoekt het college

*om aan de horeca in de gemeente Emmen aan te geven dat het vergroten van de terrassen in ieder geval toegestaan is tot en met oktober 2022;
En gaat over tot de orde van de dag.*

Mevrouw Ensink (LEF!): Het kan niet anders dan dat een toch wat libertijns ingestelde partij afsluit met een motie voor de horeca en daar sluit ik dan ook graag mijn bijdrage mee af.

De heer Eggen (D66): Ik hoor u zeggen dat u te veel informatie krijgt en er te veel informatieavonden zijn. Als we nou kijken naar het sociaal domein of naar het onderwijs, dan worden we vaak uitgenodigd voor een informatieavond. Niet alleen wij, ook initiatiefnemers, ook bestuurders enzovoort, enzovoort. Ik kan me toch niet voorstellen dat u daartegen bent?

Mevrouw Ensink (LEF!): Nee hoor, wij proberen daarmee het volgende aan te geven. We hebben niet alleen het sociaal domein in Emmen, we hebben 37 EOP's. EOP's vergaderen bijvoorbeeld elke maand. Daar mogen we bij zijn. Dat betekent dat we maandelijks al 37 vergaderingen hebben waar wij mogen komen. Ja, de informatieoverload in de hele maatschappij heeft effect op ons allemaal en daar moeten we zorgvuldig mee omgaan. Daar komt nog eens bij, meneer Eggen, dat alle partijen hier in de raad – en iemand moet me maar interrumpen als het niet zo is – moeite hebben om nieuwe raadsleden te vinden en enthousiast te maken voor het raadswork. En om dat interessant te houden denk ik dat het goed is dat we met elkaar daarover nadenken, zodat het wel een aantrekkelijke functie blijft. Dat is een combinatie niet alleen van informatie, niet alleen van bijeenkomsten, maar van alles wat ik opnoemde in mijn verhaal.

De heer Eggen (D66): Ik erken dat het moeilijk is om nieuwe raadsleden te krijgen, dat is best wel lastig. Vandaar dat wij heel blij zijn dat wij nu wel een fantastische nieuwe club gekregen hebben. Daarbij vind ik raadslid zijn wel een baan. Ik heb bijvoorbeeld voor één dag ontslag genomen en we worden er ook riant voor betaald, vind ik.

Mevrouw Ensink (LEF!): Ik hoorde niet echt een vraag. Voor mijn gevoel is het nog altijd een dienende functie waar wij een vergoeding voor krijgen en geen salaris. Dat is in Emmen inderdaad riant, dat klopt. Maar los daarvan hebben we natuurlijk een beweging in de tijd. En ik feliciteer alle fracties die 50 mensen op de lijst hebben gekregen van harte. Maar ik denk dat de trend duidelijk is.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Scheltens ook nog een vraag heeft. U wordt er goed voor betaald, zei u net, mevrouw Ensink, dus dan kunt u ook deze vraag nog wel even beantwoorden, denk ik.

De heer Scheltens (VVD): Net als het CDA hebben ook wij iets genoemd over kleine windmolens in combinatie met de tuinbouw. Op zich sympathiek, maar wij hebben een presentatie gekregen van de tuinbouwondernemers en die hebben volgens mij helemaal niks aan een windmolen van 20 meter. Die hebben zelfs gezegd dat zij ongeveer 21 megawatt nodig hebben en daarmee dus zeven grote windmolens. Dan is zo'n windmolen van 20 meter wel een druppel op de gloeiende plaat. De VVD heeft daarom juist in een eerdere bijdrage al eens iets gezegd over die kleine windmolens dat dat wel naast landbouwbedrijven een heel goede suggestie is. Bent u het daarover met ons eens?

Mevrouw Ensink (LEF!): Als u goed opgelet hebt, hebben wij het vorige maand nog gehad over de kleine windmolens. Wij vinden het een zeer belangrijk item voor met name de landbouw en de vee- teelt. Toen heb ik ook aangegeven dat juist bij melkveebedrijven de toeleveringsbedrijven steeds meer vragen van de boeren. Dat betekent dat de melkprijs per liter misschien zelfs wel met 1 of 2 eurocent omhoog gaat op het moment dat jij voldoet aan de ecologische footprint. Daar horen ook zonnepanelen bij. Als we goed om ons heen kijken, liggen de stallen van heel veel veebedrijven vol met zonnepanelen. En ik merk – dat bent u misschien weer met ons eens – daar bij dit college een beetje een afremmende houding in. Dat vinden wij erg jammer.

Mevrouw Louwes (PvdA): Mevrouw Ensink hield net een heel betoog over de vergaderorde, hoe we zouden moeten vergaderen, dat soort bewoordingen. U hebt het over raadsvergaderingen en coalitie-

overleggen. Ik heb even een stukje oppositieoverleg daarin gemist. Maar goed, dat kan. Maar u geeft daarbij aan dat het anders zou moeten, want dat is dan de boodschap die ik uit uw verhaal haal. U schuift dat dan heel makkelijk door naar de volgende raadsperiode. Maar ik ben wel benieuwd hoe u daar dan echt van vindt, hoe u dat in de ideale situatie voor u ziet.

Mevrouw Ensink (LEF!): Een ruime vraag, waar we dan nog welgeteld een paar maanden voor hebben in dit huis. Nee, ik denk dat ik daar vrij klip en klaar over ben geweest. De raadszaal waar we nu zitten, voldoet niet aan ons democratisch stelsel. Dus daar zouden we eens mee moeten beginnen. En uw vraag over het oppositieoverleg: dat hebben we niet. Dus die hoeft ik ook niet te beantwoorden. Dat wil niet zeggen dat we nooit een keer gebeld worden als er een motie wordt ingediend. Ik bedoel, dat zal niet anders zijn dan dat we nu moties hebben rondgestuurd. Dus daarin valt niet zoveel te veranderen. Maar de dynamiek van onze vergaderingen kan zeker op een heel ander, veel innovatiever niveau. Ik heb voorbeelden gegeven van waar we met elkaar eens naar zouden kunnen kijken en met elkaar kunnen evalueren wat we daarvan vinden.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ik ben nu in de verleiding om in te gaan op vergadersystemen beroepshalve. Maar goed, dat doen we een andere keer.

Nog steeds kunnen we niet zeggen dat de post-coronatijd is aangebroken. En de vraag is of we dat ooit zullen meemaken. Nu een nieuw oplopende besmettingsgolf ons land overspoelt, willen wij onze zorg uitspreken. Maar niet alleen over deze ziekte die telkens weer mensen treft en oplaait, maar nu juist omdat deze ziekte een extra spanning op deze samenleving zet. Die was al gaande, maar wordt steeds sterker. De directe en indirecte gevolgen van de COVID-19-pandemie manifesteren zich meer en meer door tweedeling in kampen te veroorzaken. Door groepen met verschillende belangen tegenover elkaar in het geweer te laten komen. De hele situatie rond de pandemie met betrekking tot de gezondheidszorg of sociaal-maatschappelijk, economisch, onderwijs – ja, waar niet? – grijpt in de samenleving om zich heen met relationeel beschadigende gevolgen en verwoest de sociale cohesie en goede verbanden in onze samenleving. Wat in deze tijd gebeurt, is als nooit tevoren een graadmeter voor de kracht en elasticiteit van onze samenleving.

Onze oproep vanuit de ChristenUnie – al denk ik dat ik dat wel vanuit de hele raad mag zeggen: houd de samenleving heel en blijft elkaar zien, zitten en staan. Respecteer elkaar wie of wat je ook bent en dien de onderlinge vrede. En nog liever: wees er voor elkaar. ‘Alleen samen kunnen we corona aan’, maar ook alleen samen kunnen we alle bijkomende en diepgaande maatschappelijke gevolgen aan. Laten we in deze ingewikkelde tijden zaken niet uitvergroten en naar ophef zoeken, maar juist het hoofd koel houden en naar oplossingen en verbinding zoeken. Dat is wat mij betreft ook een boodschap naar de komende tijd van oplopende verkiezingskoorts. Daar hoort natuurlijk het debat bij, maar laten we ook daarin elkaar blijven zien zitten en zien staan.

De ChristenUnie-fractie is verheugd over een sluitende Meerjarenbegroting: laten we dat vooropstellen. Na jaren van tekorten en bezuinigingen lijken er eindelijk weer wat lucht en ruimte te zijn in de Begroting, waardoor diverse van belang zijnde en positieve zaken weer kunnen worden opgepakt. Zo kunnen we weer kijken naar investeringen, innovaties, nieuwe ontwikkelingen stimuleren en projecten opzetten. In de Begroting is dit ook volop gedaan en wij kunnen ons hier grotendeels in vinden. Daarnaast zouden wij het van moed en visie vinden getuigen wanneer het college met name de partners van de gemeente in de samenleving, die voorwerp van bezuinigingen waren, zoals bijvoorbeeld – dit is geen limitatieve opsomming – de EOP's, Sedna, de fietsenstalling, de bibliotheek en De Kunstbeweging – zou gaan opzoeken en de komende tijd met hen in gesprek te gaan om te kijken of de bezuinigingen van de afgelopen jaren nadelige effecten hebben gehad of zelfs schade hebben aangericht die verholpen zou moeten worden. Hoe gaat het met ze? Hebben zij problemen met het voorzetten van hun activiteiten op een goede manier? Daartoe zullen wij een motie indienen. Niet om klakkeloos maar bezuinigingen terug te draaien of te repareren, maar wel om eerlijk de nadelige effecten onder ogen te zien en er mogelijk wat aan te doen.

Motie M11 ‘Check gevolgen bezuinigingen bij maatschappelijke partners’ (ChristenUnie, mede namens D66, SP, LEF!, GroenLinks en Vitaal Emmen)

‘De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *er door de gemeente de afgelopen jaren vanwege financiële schaarste op diverse maatschappelijke partners in onze gemeente is bezuinigd;*
- *nu de financiële ruimte van de gemeente Emmen is verbeterd;*

Overwegende dat:

- *partners van de gemeente Emmen voorwerp waren van de bezuinigingen de afgelopen jaren, zoals onder meer de EOP's, Sedna, de fietsenkelder, Bibliotheek, Kunstbeweging, et cetera;*
- *het goed zou zijn wanneer deze partners zouden worden geconsulteerd de komende tijd en dat daarbij gekeken zou worden of de bezuinigingen van afgelopen jaren nadelige effecten hebben gehad of zelfs schade hebben aangericht of problemen geven bij het uitvoeren van hun activiteiten;*
- *bezuinigingen niet klakkeloos hoeven worden teruggedraaid, alleen wanneer daar een valide reden voor is vanuit deze consultatie;*

Beseffende dat:

- *juist in deze complexe tijd de gemeente en de samenleving veel baat hebben bij goed functionerende maatschappelijke partners;*

Verzoekt het college om:

1. *met name de partners van de gemeente in de samenleving, die voorwerp van bezuiniging waren de afgelopen jaren, komende tijd te gaan consulteren om te bekijken of de bezuinigingen de afgelopen jaren nadelige effecten hebben gehad of zelfs schade aangericht die verholpen zou moeten worden*
 2. *daartoe in de Kadernota 2023, indien nodig bevonden, financiële ruimte vrij te laten maken;*
- En gaat over tot de orde van de dag.'*

De heer Huttinga (ChristenUnie): Hoewel we de afgelopen periode elkaar goed de maat namen in deze zaal en verschilden van opvatting rondom begrotingen, willen we het nu ook niet nalaten het college, en daarnaast ook de organisatie, te complimenteren. Maar laten we tevens bescheiden blijven met elkaar. Want zoals u terecht ook opschreef in het bestuurlijk voorwoord bij deze Begroting: *'We blijven voorzichtig en behoedzaamheid is geboden.'* Er is veel onzekerheid over de ontwikkelingen in de toekomst, naast waar ik in mijn inleidende woorden aan refereerde, ook met betrekking tot internationale ontwikkelingen: de klimaatcrisis, de financiële veerkracht van de lokale, landelijke en wereld economie. De economie, waarin ook nog eens met grote spoed een enorme omslag in denken en handelen moet plaatsvinden om onze aarde op verantwoorde wijze door te kunnen geven aan de generaties na ons.

Ook voor gemeenten zijn de opgaven heel groot en complex. Wij zijn in dat licht verheugd dat het college bij de toekomstige ontwikkelingen waartoe onder meer beleidskaders worden vastgesteld, vastgelegd in de herijkte Strategienota, ook de Sustainable Development Goals heeft omarmd. Iets wat de raad ook duidelijk uitsprak in juni bij het aannemen van de door de ChristenUnie geïnitieerde motie daarover. Laten we deze zeer doordachte en duurzaamheidsgerichte doelen, die vrijwel allesomvattend zijn, altijd grondig meenemen en meewegen bij welke ontwikkeling dan ook.

Dan lag er nog een ChristenUnie-motie sinds de Kadernota-behandeling met betrekking tot eenzaamheid, namelijk het uitspreken van de wens tot aansluiting bij de Coalitie Eén tegen Eenzaamheid. Wethouder Kleine heeft ons als raad recent gediend met een uitgebreide inhoudelijke reactie op dit verzoek. Wij hebben er als fractie kennis van genomen en erover gesproken en wij denken met de wethouder dat er in Emmen vooralsnog voldoende beleid en activiteit is rond dit thema en dat aansluiting bij dit netwerk derhalve momenteel waarschijnlijk geen meerwaarde zal opleveren. Daarom nemen wij deze motie alsnog terug. Overigens vinden wij het aanbod dat de wethouder doet in zijn bericht aan het einde, namelijk dat nog eens verder onderzocht zal worden wat deelname aan de Coalitie Eén tegen Eenzaamheid ons nog extra zou kunnen bieden, wel iets om te gaan doen. Dat aanbod kan daarvoor zonder motie en wij danken de wethouder, in casu het college, voor dit aanbod.

Dan nu enkele nog opvallende zaken uit de voorliggende Begroting. Jeugdzorg en jeugdhulp worden vaak genoemd. De landelijke overheid lijkt eindelijk te beseffen dat er geld bij moet in de jeugdzorg, hoewel de beslissing daarover voor de navolgende jaren nog genomen moet worden. De opbrengsten worden in de Begroting meegenomen. Maar de inzet, namelijk het versterken van de huidige koers als

ook de kortingen die aan de nu te ontvangen extra middelen zijn gekoppeld, zijn nog op p.m. gezet. Hier hoort dus een duidelijke winstwaarschuwing bij.

Hoewel er diverse goede zaken worden opgepakt middels nieuw beleid met de nodige incidentele of structurele uitgaven en volumes, missen wij een voornemen ten aanzien van de belangrijke partners bibliotheek en Kunstbeweging. Herhuisvesting is daar de komende tijd toch echt wel een keer aan de orde. Wij blijven van mening dat het een ideaal scenario zou zijn dat beide zich uiteindelijk zouden kunnen vestigen in het toekomstig nieuw te bouwen kunst-en-cultuurhuis in het Rensenpark. Daar zouden wij zoveel goede zaken mee dienen en het is momenteel nog relatief goedkoop om aan geld daartoe te komen. Hoewel bouwen relatief weer duur is, edoch. Wanneer ons nieuwe financieel meerjarenperspectief voldoende gezond blijft, ook richting de komende Kadernota, zouden wij het zeer op prijs stellen als het college dit gaat onderzoeken.

Het is positief dat het SIOF weer gaat worden ingezet. Waar het voor is ingesteld in 2006, daar lijkt het nu te gaan herleven en te worden versterkt. Wel zullen we moeten waken voor het inzetten als stoplap. Het SIOF wordt namelijk zo vaak genoemd in deze Begroting dat je bijna zou gaan denken dat het dat al is.

In lijn met de opmerkingen van mevrouw Leal namens Wakker Emmen en de heer Scheltens namens de VVD, vragen ook wij aan het college of er nog een beleidsbrief of iets dergelijks komt bij de investeringsagenda participatie. Daarover wordt op bladzijde 20 en in programma 9 wel iets gezegd, maar het is vrij summier en globaal. Wat meer en gerichte informatie zou zeker passen bij de behoorlijke financiële inzet die ermee gepaard gaat. De extra middelen voor het inzetten op het toenemend voorkomen van verward gedrag vinden wij daarentegen nogal schamel overkomen.

Ligt een financiële beleidskoppeling tussen het Ontwikkelfonds Emmen-centrum en het Regiostedenfonds niet voor de hand? Beide lijken hetzelfde doel te dienen. Dit zou ook passen bij de bedoeling van de proceskosten Programma Emmen-centrum.

Het is goed dat de ontwikkelingen van de regiocampus ruim aandacht krijgen. Wel missen we dat er ook nadruk op de zogenaamde ‘gouden handjes’ wordt gelegd. Gediplomeerden uit het beroepsonderwijs hebben we minstens zo hard nodig als mensen die vooral in de kennis- en diensteneconomie werken. Even spreekwoordelijk: een hoogleraar kan echt niet zonder een loodgieter of timmerman en zeker niet zonder zorg en verzorging.

In het kader van de schulddienstverlening is het voornemen minimaal 50 inwoners een passende lichte voorziening aan te bieden en 25 klanten minder te laten instromen in bewindvoering. Dit komt nogal sturend over en wij hebben daar nogal wat zorgen bij. Is het niet beter de winst voor de gemeente te halen aan de achterkant van trajecten, bijvoorbeeld ten aanzien van de duur?

We vinden het belang van voldoende en passend openbaar vervoer groot voor ons weidse gemeente, maar dit is nogal onderbelicht in de Begroting. Zo ook het specifieke benoemen van wensen en doelen daarbij. Dat missen wij een beetje.

Ten slotte hameren wij er nog maar weer eens op: toegankelijkheid. Dit is niet één keer genoemd in de hele Begroting. Hoe is dit mogelijk? Nota bene in de bijbehorende VNG-reactie op de rijksbegroting alleen al tien keer. Fysieke en digitale toegankelijkheid voor iedereen is niet meer weg te denken en zou structureel benoemd moeten worden.

Werken voor een gemeente, en dus de lokale samenleving, is prachtig. Tegelijk is het in deze tijd niet gemakkelijk. Integendeel, er wordt heel veel van onze medewerkers gevraagd als ook van bestuurders en politici. Laten wij allen alleen naar eer en geweten en met veel energie, kracht en vooral wijsheid bezig blijven om de gemeente Emmen in de lijn van de Sustainable Development Goals duurzaam, mooi, krachtig, rechtvaardig en sociaal te laten zijn en blijven. Daartoe bidden wij, en velen met ons, om een zegen op het werk van en voor deze gemeente.

De heer Scheltens (VVD): Wij hadden al iets gezegd over het SIOF. De fractie van de ChristenUnie doet dat ook en vindt dat een goede suggestie van ons. U zegt ook dat het woord ‘SIOF’ heel vaak wordt genoemd, maar bij mijn weten is daar geen geldbedrag aan gekoppeld. Wat wij wel zien bij de uitleg, is dat er bij de Begroting 2022 inderdaad nog geen claims op rusten, maar dat wel voor alle claims onder de 400.000 euro het mandaat bij het college ligt. Wij hebben de oproep gedaan: begroot het innoveren en ontwikkelen gewoon, nu wordt dat niet gedaan. Bent u niet bang dat wij als raad weinig tot geen invloed hebben op waar zometeen al dat geld aan uitgegeven gaat worden?

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ja, dat is zeker een punt van zorg. Juist omdat we aan het begin van deze raadsperiode het mandaat voor het college behoorlijk opgehoogd hebben, is dat wel een zaak om op te letten. Ik ga er wel van uit dat het college er ons van op de hoogte houdt wanneer er uit het SIOF geput gaat worden. Het moet in onze ogen natuurlijk geen speelbal worden van een college om steeds maar grepen uit te doen. Daarvoor is het SIOF ook te belangrijk. Dat is ook gebleken in het verleden. In 2006 hebben we het niet voor niks opgericht, juist ook om al die belangrijke zaken die we gerealiseerd hebben zien worden de afgelopen jaren, ook te kunnen doen. Daar moet het weer voor dienen, vinden wij. Wij hebben daar wel vertrouwen in, maar het moet zorgvuldig.

Mevrouw Hoogeveen (D66): ‘De voet kan van de rem.’ Maar waar gaan we naartoe? Gaan we de wegen beter onderhouden of stellen we extra opsporingsambtenaren aan? Gaan we echt inzetten op maatregelen tegen de klimaatverandering of steken we de extra financiële ruimte in het onderwijs? En hoe zit het met die uitgestelde investeringen die we jarenlang niet hebben kunnen doen, omdat de voet op de rem stond en dat ook lange tijd zo is gebleven?

D66 heeft zich de afgelopen bestuursperiode, maar ook in de jaren daarvoor, hard gemaakt voor onderwijs, klimaat, wonen en democratische vernieuwing – om maar een paar onderwerpen te noemen. Zo kijken wij met trots naar de groene bermen en containertuintjes, zijn wij blij met het afschaffen van het rubbergranulaat op de kunstgrasvelden, kunnen we met trots zeggen dat we de fiets altijd op één hebben gezet, komt er op ons initiatief een onderzoek naar de zelfbewoningsplicht en vinden wij de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in Emmen de kers op onze spreekwoordelijke taart. We grijpen daarom deze begrotingsbespreking aan voor een blik vooruit, niet alleen op het komende jaar maar ook de periode daarna. Maar wel een blik die stevig verankerd is door onze inzet van de afgelopen jaren.

Fietsen. Zoals bekend stapt D66 graag op de fiets. Dus we gaan in ieder geval fietsen, maar dan vooral doorfietsen. We willen dan ook fors inzetten op de doorfietsroutes. Wij willen niet alleen naar omliggende gemeenten kunnen fietsen, maar ook naar Duitsland. Volgens ons kan daar nog veel meer mee worden samengewerkt. Denk naast de doorfietsroute bijvoorbeeld ook aan het afnemen van voldoende stroom van de Duitse windmolens en aan de gezamenlijke inzet in het grensoverschrijdende openbaar vervoer. Navraag leert dat er op veel fronten wordt samengewerkt met Duitsland, D66 is benieuwd of hiermee al concrete resultaten zijn geboekt. D66 ziet graag een intensivering van de Nedersaksische samenwerking en stelt voor om niet langer grensoverschrijdend, maar ‘grensontkennend’ te gaan werken.

Natuurlijk willen we onze fiets ook kunnen stallen. Met een motie hebben we vorig jaar bewerkstelligd dat de fietsenstalling in het centrum van Emmen open kon blijven en beter zichtbaar is geworden. Nu lezen we over een fietsenstalling in het stationsgebied. Waar komt deze draai vandaan? Verder lezen wij dat er eerst anderhalf miljoen euro beschikbaar wordt gesteld voor het veilig maken van kruispunten of trajecten waar de kans op ongevallen het grootst is. Samen met geld van het Rijk en de provincie kunnen deze punten veilig gemaakt worden. Nu het geld er is, willen we graag weten wanneer de uitvoering gepland staat.

Participeren. Veel inwoners willen meer betrokken worden bij hun directe leefomgeving. Dit gebeurt onder andere via de EOP's. Maar D66 wil inwoners meer mee laten denken en beslissen. Daarom moet het uitdaagrecht verder gestimuleerd worden en mogen we als betrouwbare overheid laten zien dat inwonersinitiatieven de moeite van al het werk waard zijn. De Participatieladder heeft namelijk meer dan één trede. We zijn dan ook erg benieuwd naar de geplande pilots in Emmerhout en Oranjestad.

Werken en recreëren. Drenthe is in coronatijd herontdekt. Naast het gegeven dat klimaatmaatregelen ook banen kunnen opleveren, kan toerisme dat ook. De gemeente moet daarom nog beter de toerist faciliteren met aantrekkelijke camperplaatsen en meerdaagse arrangementen. Wij dagen het college hierbij ook uit, buiten de lijntjes te durven kleuren en ondernemers nadrukkelijk te betrekken bij het aantrekken van toeristen. D66 hoopt dat de energiedoelen inderdaad door de samenwerking in Dutch Techzone-verband worden gehaald.

Onderwijs. Waarom stopt Emmen als enige gemeente in Drenthe met de IVN-subsidies voor het basisonderwijs? D66 wil het college opdragen, die alsnog toe te kennen. Wij zijn blij met de verkenning van de ontwikkeling van een onderwijscampus c.q. nieuwbouw Drenthe College en NHL Stenden op de Zorgcampus. Dit sluit goed aan bij de visie van D66 op het onderwijs in Emmen en wij hebben het

vertrouwen dat het college alles in het werk zal stellen om te zorgen dat alle potentiële nieuwe studenten ook een betaalbare woning in Emmen zullen vinden en niet aangewezen zullen zijn op kamers in huizen in het bezit van huisjesmelkers.

Wonen. D66 wil dat iedereen zich veilig en thuis kan voelen in een betaalbare, duurzame (al dan niet huur-)woning of woonwagen. Er moeten dan ook snel meer en passende woningen gebouwd worden. Maar wat ons betreft gaan we eerst waar mogelijk verbouwen. Aangezien de wooncorporaties kennis van de markt hebben en weten hoe te verduurzamen en woningen toekomstbestendig te maken, is een goede samenwerking onontbeerlijk. Ten behoeve van de natuur maar ook ter vergroting van het woon- en wonen, willen wij bevorderen dat er meer groen en minder grijs rondom de woonruimte gemaakt wordt.

Vergroenen. D66 wil zowel inwoners, ondernemers als de wooncorporaties mee laten denken over het vergroenen van hun woon- en werkomgeving en hier geld voor beschikbaar stellen in de vorm van goedkope leningen of subsidies. Dit is niet alleen goed voor het milieu, maar het verlaagt ook de temperatuur en verhoogt het woon- en werkgenot. In 2019 is de D66-motie over het bermbeheer aangenomen, waarbij bermen alleen daar worden gemaaid waar de verkeersveiligheid in het geding komt. Dit kan nog beter. Wij willen dat er echt een bermbeheerplan komt, waarbij zo min mogelijk wordt gemaaid en onze bermen zoveel mogelijk worden ingezaaid met inheemse planten, kruiden en bloemen. Misschien is de PvdA het nu wel eens met ons dat er budget moet worden ingezet voor biodiversiteit.

Verduurzamen. De vorige week verlengde Energienota kent volgens D66 veel te weinig ambitie. De prioriteit wordt vrij gemakkelijk bij de bedrijven gelegd, terwijl wij in 2030 op alle vlakken 49 procent uitstoot bespaard moeten hebben. De gemeente moet zelf ook veel meer aan de slag om onze inwoners te stimuleren en er alles aan doen om de energiearmoede tegen te gaan. Het verduurzamen van gemeentelijke panden gaat ons ook niet snel genoeg. Hier mag niet alleen de voet op de rem, maar ook de voet op het gaspedaal. Er zijn nog te veel geschikte daken die we van zonnepanelen kunnen voorzien. Wel proeven wij enige ruimte bij dit college om ook kleine windmolens toe te staan. Is de uitkomst van de RO-analyse al bekend? Zowel bij de boeren als in het tuinbouwgebied ziet D66 hier mogelijkheden, al zullen de kwekers – dit werd al eerder genoemd – ook de grotere windmolens toejuichen. Vanwege de bezuinigingen is er gestopt met het met het energieneutraal maken van de wijk Emmerhout. Kan dit weer opgestart worden? En voert het college nog een actieve lobby voor landelijke subsidies voor Emmerhout?

Bewegen. D66 blijft pleiten voor de vakleerkracht bewegingsonderwijs zoals bijna alle Drentse gemeenten hebben. Wij zien graag dat alsnog de drie vacatures voor de buurtsportcoaches ingevuld worden. Investeren in buurtsportcoaches is investeren in de gezondheid van de inwoners. Verder wordt er gesproken over kiss-and-ridestroken bij scholen. Maar waarom niet iets verder weg, zodat het op de fiets naar school gaan aantrekkelijker wordt gemaakt? Laten we het goede voorbeeld aan onze jeugd geven.

Kunst en cultuur. Het Rensenpark verdient een parkredactie en een professionele culturele programmering. Het geld dat daar, ook als cofinanciering, voor wordt vrijgemaakt, lijkt ons veel te weinig. Wij vinden het een prima plan om het Van Gogh Huis te versterken, zodat de kwaliteit er verbeterd kan worden. Zijn er middelen om de herhuisvesting van de bibliotheek en De Kunstbeweging op een andere locatie mogelijk te maken? Ook hier dagen wij dit college uit om te durven. Verdient Emmen ook geen Forum? Wij kunnen ons ook vinden in een cultuuraanbod voor jongeren en adviseren om dat samen met de jongeren op te pakken.

Tot slot. Wij adviseren nog een laatste typfoutcontrole. En aangezien er geen afkortingenlijst beschikbaar is en iedereen de Begroting moet kunnen lezen, pleiten wij voor het eerst eenmalig voluit schrijven van de afkortingen. Wij hebben overigens heel compleet, op tijd en uitgebreid antwoord gekregen op onze technische vragen en daar willen wij de verantwoordelijke ambtenaren dan ook in het bijzonder voor danken. Nu de voet van de rem mag, wil D66 op bovenstaande gas geven. Groen gas, welteverstaan.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): De eerste woorden van de Begroting klinken veelbelovend. *‘Positiever dan de jaren hiervoor.’* Jaren met vervelende, soms noodzakelijke, maar dikwijls ook zeer onlogische bezuinigingen. Er lijkt nu in ieder geval weer iets meer ruimte te zijn. Deze Begroting is de uitwerking van de in juni vastgestelde Kadernota op basis van actualiteit. We zien nog wel aardig wat posten op p.m. staan en dat betekent onzekerheid. Mee- en tegenvallers kunnen grote

gevolgen hebben en zorgen waarschijnlijk weer voor een keur aan begrotingswijzigingen. GroenLinks kijkt zoals gebruikelijk met een kritische blik naar de keuzes van het college. En dan komen wij tot een oordeel of het voldoen aan de GroenLinkse visie.

Positief is het gegeven dat ons weerstandsvermogen weer op ‘voldoende’ staat. Het risico-Wildlands zal post corona duidelijker worden. De signalen die wij ontvangen, zijn hoopvol. Er zijn echter nog wel meer risico’s die meetellen. Hoe groot zijn deze risico’s voor onze weerstandscapaciteit?

Onze gemeente staat, net als andere overheden, voor een aantal grote uitdagingen. De overduidelijke gevolgen van de klimaatverandering, de wooncrisis, de tweedeling in onze samenleving en de invoering van de Omgevingswet zijn de vraagstukken die om actie vragen. Hoe gaan wij als overheid hiermee om? Wij zijn ervoor verantwoordelijk dat wij al deze opgaven niet voor een verdere tweedeling zorgen. Kijkend naar de programma’s hebben wij nog wel de nodige vragen en opmerkingen.

Wij zien bij ‘Inwoners en bestuur’ als doel de relatie tussen inwoners en bestuur te versterken met twee experimenten inzake het uitdaagrecht. We zijn wel benieuwd wat die zullen opleveren en of de invloed van inwoners wel zichtbaar zal worden. De ervaring leert dat de inwoners wel willen. De grote omslag zal binnen het bestuur en het ambtelijke apparaat moeten plaatsvinden. Zullen zij het ook kunnen? Zoals vaker benoemd moet het afhandelen van contacten echt beter. De ervaring van de inspreker onlangs maakt pijnlijk duidelijk dat hier nog veel moet worden verbeterd. Vertrouwen in de overheid begint hier.

Een aantal mooie ambitieuze plannen bij ‘Economie en werkgelegenheid’. GroenLinks mist de expliciete inzet op het verruimen van mogelijkheden voor de praktisch opgeleiden. We lezen ook over de noodzaak van de verduurzaming in de glastuinbouw. Wij sporen het college aan om beter met deze sector te praten en te luisteren. De verschillende jonge ondernemers hebben diverse goede ideeën om de sector verder te brengen. Maar hiervoor hebben ze wel de steun van de overheid nodig. GroenLinks steunt het voornemen van het college om het ‘impactondernemen’ te laten groeien. Voor een impactondernemer als Toolbox wordt het wel heel erg lastig gemaakt met de huidige regels. Gaan we die ook veranderen? Er wordt geïnvesteerd in een kwartiermaker. Wat hopen we hiermee te bereiken? Als het gaat om de franchises in Emmen-centrum, zijn pandeigenaren wellicht meer geschikt. Voor het stimuleren van nieuwe winkels zou je misschien het geld beter kunnen besteden aan een tegemoetkoming in de huur voor starters of aan begeleiding.

Een trend bij ‘Veiligheid’ is het toenemende supportersgeweld. Dat vraagt om een enorme politie-inzet. Een snelle rekensom: bij de rellen tussen MVV en Roda JC kostte dat 300.000 euro. Ondanks dat het contact met de Emmense supporters goed is, vraagt dit om een alerte houding. Dan de veiligheid rondom het station. Al decennialang is dit een plek waar ’s avonds de nodige overlast is. De laatste tijd escaleert dit wel enorm door een opeenstapeling van factoren. Ook het landelijk beleid is daarbij niet bevorderlijk. Vluchtelingen die zonder geld maar in Ter Apel moeten zien te komen en uit de trein worden gezet vanwege zwartrijden. Het kan echter niet zo zijn dat buschauffeurs of NS-personeel hun werk niet meer durven te doen. Dit vraagt om een groot integraal veiligheidsplan. Wij dienen een motie in samen met de VVD, Vitaal Emmen en de SP. Deze is rondgestuurd, dus de verzoeken erin aan het college zijn bekend.

Motie M12 ‘Veiligheid voor stationsgebied’ (GroenLinks, mede namens VVD, Vitaal Emmen en SP)

‘De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- ***het trein- en busstation in Emmen de welkomspoort is van onze gemeente;***
- ***er regelmatig overlast wordt ervaren in dit gebied;***
- ***veel mensen zich onveilig voelen in het stationsgebied;***

Overwegende dat:

- ***op dit moment de overlast in het stationsgebied steeds verder toeneemt;***
- ***hierbij sprake is van een bij elkaar komen van verschillende problematieken;***
- ***deze problematieken ook een verschillende aanpak vergen;***
- ***NS-personeel en buschauffeurs zich onveilig voelen in hun werkomgeving;***

- *de motie ‘Safe streets’ al aangenomen is en ook oproept tot het aanpakken van veiligheid van vrouwen en meisjes in de openbare ruimte;*

Verzoekt het college om:

- 1. een integraal veiligheidsplan op te stellen voor het stationsgebied met kortetermijnoplossingen en de raad daarover zo spoedig mogelijk te informeren;*
- 2. een onderzoek te starten naar langetermijnoplossingen voor dit gebied met maatschappelijke en andere betrokken partners waaronder, maar niet beperkt tot: de nachtopvang, het COA, Vluchtelingenwerk, een vertegenwoordiging van het streekvervoer, de NS, bewoners en ondernemers in de omgeving en daarbij expliciet te kijken naar de maatschappelijke kant van het verhaal naast het thema veiligheid;*
- 3. de mogelijkheid te onderzoeken voor een permanente, zichtbare en goed geoutilleerde boa-post met de hoogste classificatie boa's op het station in Emmen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): De verkeersveiligheid staat ook onder druk. Niet alleen het toenemende aantal e-bikes, ook het toegenomen aantal straatracers zorgen her en der voor onveilige situaties. Het is belangrijk om dit mee te nemen bij acties op dit gebied, met extra aandacht voor de verkeerssituatie in de Weerderingerstraat bij het Heidehiem. Ik heb hier weer diverse keren mogen aanschouwen dat het daar echt niet veilig is, zeker nu het weer wat donkerder wordt. Met een begraafplaats, een woonzorgcentrum en bushaltes aan beide zijden is dat absoluut niet wenselijk. De dichtstbijzijnde oversteek is ver te zoeken. Wij vragen de wethouder om deze plek zo snel mogelijk veiliger te maken.

Bij 'Jeugd en onderwijs' is nogal veel onduidelijk over de middelen die naar Emmen komen, onder meer vanuit het Deltaplan Jeugd. Opvallend vonden we ook het dalende percentage voortijdige schoolverlaters tijdens corona. Wat hebben de scholen extra gedaan en waarom zou dat nu niet meer kunnen? GroenLinks vindt zeker dat men meer moet kijken naar wat goed gaat en kan bij de jeugd. Iedere jongere moet veilig, gezond en met perspectief opgroeien. We waken er wel voor dat efficiency ofwel bezuinigingen niet ten koste gaan van kwaliteit. Ik zie en hoor ook ouders die zich vaak onbegrepen en ongehoord voelen bij hun zorgen. We vragen ons af hoe de plannen en de resultaten van de scholen in het speciaal onderwijs en de samenwerkingsverbanden in de lichte en middelzware begeleiding zullen zijn.

We missen bij het programma 'Wonen' de concrete invulling van biodiversiteit. Het wordt aangestipt bij de klimaatverandering, maar wij willen een echte invulling. Mooi maar rijkelijk laat is de verduurzaming van het gemeentehuis met extra zonnepanelen. Wat ons betreft wordt er extra vaart gemaakt met het verduurzamen van het overige vastgoed. Opmerkelijk bij de prestaties is het stimuleren en faciliteren van studentenhuysvesting. Komt dit van de wethouder die enkele jaren geleden beweerde dat er nog helemaal geen problemen waren?

Bij 'Inkomensondersteuning' zien we bij de prestaties dat de doelgroep wordt vergroot door de criteria te verruimen. Die verandering gaat kostenneutraal. Dat betekent dat een andere kwetsbare groep hier de dupe van wordt, doordat de norm is verlaagd van 40 naar 30 procent. Het concept ligt nog bij de adviesraden, waarbij GroenLinks het heel belangrijk vindt dat die serieus worden genomen. Wij vinden dat eerst afgewacht moet worden wat er vanuit deze adviesraden komt, voor men met plannen komt. Het afgelopen jaar is de werkwijze van de overheid wel gebleken. Mensen worden benaderd met wantrouwen in plaats van vertrouwen en de schrijnende gevolgen van deze houding zijn bekend. GroenLinks maakt zich al jaren sterk voor een andere werkwijze en zal dat blijven doen.

Bij het vraagstuk 'Openbaar vervoer' zien we de vele wegwerkzaamheden. Hoe wordt het openbaar vervoer hierbij betrokken? Nu zien we nog te vaak dat er langs elkaar heen wordt gewerkt. Tijdelijke haltes langs een natte berm of mensen die over onverlichte wegen moeten lopen. En de toegankelijkheid? Wordt die ook meegenomen bij de werkzaamheden en ontwikkelingen?

Bij 'Sport en cultuur' vragen wij aandacht voor de diverse buurthuizen en sportaccommodaties en de oplopende energiekosten van de laatste tijd. Kunnen zij dit wel goed opvangen? Zouden zij niet extra ondersteuning moeten kunnen krijgen?

In het sociaal domein komen de woorden 'laagdrempelig', 'preventie', 'vroegsignalering' en 'bereikbaarheid' naar voren. Voornemens met hoge doelen. Kijkend naar de praktijk zien we een Begroting die nog steeds te vaak achter de feiten aan loopt en niet meegaat met de ontwikkelingen, communicatie

die niet goed is en een regie van los zand. In het kader van de verbeteringen voor de burger worden vooral bezuinigingen doorgevoerd. De grip op het sociaal domein gaat het vooral om kostenbesparing en niet om een betere hulpverlening.

GroenLinks ziet wel een aantal positieve aspecten, maar heeft nog de nodige kanttekeningen bij deze Begroting. Wij wachten met smart op de antwoorden van het college.

De heer Grethe (Vitaal Emmen): De Begroting 2022 ziet er beter uit dan de Begroting 2021. Er is en komt meer geld vanuit de rijksoverheid, wat we in de voorgaande jaren misten.

Verder hopen wij ook dat wij corona in 2022 verder achter ons kunnen laten. Maar tot onze grote schrik begint het aantal coronapatiënten weer op te lopen in de ziekenhuizen. Ik hoop dan ook dat een ieder toch gaat overwegen om zich te laten vaccineren, wat ten goede komt aan onze vrijheid.

De energieprijzen gaan in het jaar 2022 flink stijgen waardoor personen met een kleine beurs, die in wat oudere woningen wonen, waarschijnlijk in de knel komen. Daardoor kunnen de rekening van hun energiekosten niet meer betalen. Het nieuwe woord 'energiearmoede' is al uitgevonden. Is de gemeente bereid om die mensen een steuntje in de rug te geven, waardoor deze personen niet verder in de armoede terechtkomen? Mijn vraag is dan ook: houdt de gemeente daar rekening mee? Komt daar een potje voor?

De gemeente Emmen zet zich vol in onder de naam Emmen Energiestad, wat Vitaal Emmen goed in de oren klinkt. Daardoor neemt de werkgelegenheid toe en ook het Innovatiecentrum dat gebouwd gaat worden, zet Emmen zichzelf goed op de kaart. Ook de naam Emmen Studiestad zal de stad Emmen zeker aantrekkelijker maken en de krimp verder tegengaan. Mijn vraag is dan ook: zet de gemeente ook extra in om meer zonnepanelen te plaatsen op bedrijfsgebouwen in plaats van op de landbouwgronden?

Vitaal Emmen vindt het nog steeds belangrijk om de bereikbaarheid van Emmen te vergroten. Blijft de wethouder zich nog vol inzetten voor de Nedersaksenlijn, na de mededeling van de rijksoverheid om de lijn naar achteren te verschuiven? Deze treinverbinding is voor het noorden van groot belang om meer bedrijven naar het noorden te krijgen en dus ten behoeve van de werkgelegenheid. Maar even goed voor studenten om in Emmen te gaan studeren. Nu Groningen, Overijssel en Drenthe voor zijn, zullen we meer druk moeten uitoefenen op de rijksoverheid. Niet alleen het westen van ons land telt mee bij een goede treinverbinding, maar ook het noorden – wat door de rijksoverheid wordt vergeten.

Over het betaald parkeren hebben wij ieder jaar weer een vraag. Wij van Vitaal Emmen vinden de parkeergelden nog steeds ongelijk verdeeld. Waarom worden de buitendorpen met grote winkelcentra nog steeds vrijgesteld van parkeergelden en moet alleen Emmen-centrum de hoofdprijs voor het parkeren betalen, terwijl de leegstand steeds verder oploopt in het centrum van Emmen? Mijn vraag is dan ook dit standpunt van het college te herzien en daar een duidelijk antwoord op te geven.

Emmen is nog steeds de veiligste stad en de veiligste grote gemeente. Dat moeten we zo houden. We staan dan ook achter de doelstelling van de gemeente om de criminaliteit zoveel mogelijk al bij het begin aan te pakken. Ook moeten we vol inzetten op huiselijk geweld en kindermishandeling, die beide in de coronacrisis erger zijn geworden. We moeten alles uit de kast halen om dit te stoppen.

Alleen de verkeersveiligheid laat nog te wensen over, vooral in de avonduren. Dan wordt er veel te hard gereden in het centrum van Emmen en dat komt de verkeersveiligheid niet ten goede. Daarop zal beter gehandhaafd moeten worden. Ook de oversteek van de zorglocatie Heidehiem naar De Wolfsbergen – het is daarstraks door meerdere partijen al genoemd – zal beter moeten worden aangepakt voor onze oudere inwoners. Daarbij moet geld geen rol spelen. Graag een antwoord van de wethouder op deze vraag.

Via het SAM-beleid is voor 2022 nog meer ingestoken op de vroegsignalering en de invoering van het Geldloket voor jong en oud. De verdere versterking van het beschermingsbewind vinden wij een heel goede zaak. Daarmee komt de armoede meer in zicht en dat zal ten goede komen aan onze inwoners in de gemeente Emmen.

Wij moeten de inwoners meer gaan verleiden om meer beplante dan verharde oppervlakten in de tuin te gaan aanleggen in verband met de wateroverlast in onze gemeente. Wat ik tot mijn verbazing niet tegenkom in de Begroting van 2022. Dit zal zeker de biodiversiteit en het grondwaterpeil verbeteren. In verschillende gemeenten in den land wordt dit reeds toegepast. Is het college bereid dit ook te doen en toe te passen in de gemeente Emmen en dat in de Begroting 2022 op te nemen?

Emmen is ook een van de steden in de provincie Drenthe die zich fietsstad mag noemen. Het wordt steeds drukker op de fietspaden met fietsers en gebruikers van scootmobielen. Alleen, sommige fietspaden liggen er zo slecht bij dat het niet ten goede komt van de fietsers en scootmobielgebruikers. Mijn vraag is dan ook: werden deze fietspaden met voorrang verbeterd?

We moeten als gemeente Emmen wel blijven zorgen dat onze jeugd met sport, kunst en cultuur in aanraking kan blijven komen. Deze drie elementen zijn belangrijk voor de ontwikkeling van onze jeugd. De bibliotheek is er in het jaar 2021 mee van start gegaan. Dat moeten we zeker blijven ondersteunen en zoveel mogelijk aanmoedigen bij onze jeugd. Dit is de basis voor onze jeugd.

Als laatste huisvesting. De gemeente Emmen zal meer de regie moeten nemen samen met woningbouwverenigingen en minder met projectontwikkelaars om meer kleinere sociale een- of tweepersoonshuurwoningen te bouwen die beter betaalbaar zijn voor inwoners met een wat kleinere beurs. Dit zodat dit minder als een belegging worden gezien. Nog een voordeel zal zijn dat er meer gezinswoningen vrijkomen op de woningmarkt voor mensen met een kleinere beurs.

De voorzitter: Dank u wel. Geen vragen, dus dat was dan blijkbaar een helder betoog. Dat zal nog wel wat discussie opleveren voor het vervolg van deze vergadering.

Inmiddels zijn er dus twaalf moties ingediend. We zullen er voor zorgen via de griffie dat die allemaal in iBabs komen, zodat u die kunt nalezen. Ik zou me kunnen voorstellen dat u de komende tijd even benut om daar als fractie naar te kijken. Wij kunnen zo eten rond de klok van kwart over vijf à half zes. Dat gebeurt hier beneden. Wilt u bij het eten rekening houden met de anderhalve meter afstand? Daar begon ik mee en ik herhaal dat maar even.

We liggen voor op schema. Het voorstel is om om half zeven de vergadering weer aan te vangen. Is dat akkoord? Ja? Dan schors ik de vergadering tot half zeven.

Schorsing

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de Begroting 2022 en de Meerjarenraming. Voor de schorsing hebben we alle raadsfracties aan het woord gehad. Die hebben daar hun opmerkingen over gemaakt en hebben in hun beschouwingen ook twaalf moties ingediend. Even een opmerking naar de raad zelf: die staan allemaal nu in iBabs: onder de raadsagenda staan die allemaal, inclusief een mooi overzicht. Dank daarvoor, griffie, dat helpt.

We gaan nu in eerste termijn de beantwoording krijgen van het college. Ik zal na die eerste termijn van het college hoe we daarin verdergaan. Er lopen wat verschillen van opvatting over het vervolg van deze vergadering, dus we zullen even kijken hoe we dat gaan doen. Maar eerst de beantwoording in eerste termijn door de wethouder financiën die dat in maximaal dertig minuten doet. Maar hij ongetwijfeld af en toe onderbroken worden en daardoor iets meer tijd nodig hebben. Het woord is aan de wethouder financiën, de heer Otter.

Reactie college

De heer Otter (wethouder): Ikzelf denk ook dat ik geen dertig minuten nodig heb.

De voorzitter: Dit staat genoteerd alvast.

De heer Otter (wethouder): Ik houd zelf ook altijd de klok in de gaten.

De voorzitter: O, u houdt zelf ook de klok in de gaten? Nou, als ik ook de klok in de gaten houd, dan kunt u beginnen met de antwoorden. Het woord is aan u.

De heer Otter (wethouder): Even een aftrap over het financiële beeld dat uit de Begroting blijkt. Want ik heb het gevoel dat we het eigenlijk over een drietal punten wel met elkaar eens zijn, college en raad. Ten eerste dat het een stuk positiever en gezonder beeld geeft vergeleken met de afgelopen jaren. Ten tweede dat we eigenlijk toch met elkaar wel een beetje een behoudendere koers moeten blijven varen. En dat behoudende – dat is het derde punt: waarom moeten we dat blijven doen? Omdat er toch best nog heel veel onzekerheden in de lucht hangen. Zo zijn er al wel een paar voorbijgeko-

men. Maar we hebben bijvoorbeeld te maken met een herziening van het Gemeentefonds. Hoewel de tekenen daar eigenlijk zelfs ook wel wat positief zijn.

Maar het moet allemaal eerst maar eens gerealiseerd worden. We hebben een Omgevingswet waarbij we volstrekt nog niet weten wat dat allemaal aan kosten met zich mee gaat brengen, wat de invloed op de leges is en of we daar nog geld voor krijgen.

Corona is al genoemd: hoe het met de vaccinaties en dat soort dingen loopt. Maar ik heb ook het idee dat corona iets anders aan het licht heeft gebracht of versneld heeft, namelijk dat we in één keer allerlei andere problemen hebben in deze wereld. Dat we ineens tekorten hebben. Dat onze systemen, die altijd op *'just in time'* waren ingericht – want je wilt geen voorraden hebben enzovoort – allemaal nu ter discussie staan en dan met name de gevoeligheid. Eén bootje in het Suezkanaal en de hele wereld schiet in de kramp. Dus het is net of er een hele hoop dingen tegelijkertijd die nu door de coronacrisis bovenkomen. Wat dat uiteindelijk gaat betekenen, is nog volstrekt onduidelijk. Er is een gasketelfabriek hier vlak in de buurt die het komende jaar misschien wel verwacht om zijn hele productie stil te moeten leggen omdat er geen materialen meer zijn. Dat is niet alleen omdat er geen chips zijn, maar ook veel andere zaken. Dus wat dat allemaal nog gaat betekenen voor ons, is nog allemaal onzeker.

Financieel ook bij onze overheid: al die miljarden die al uitgegeven zijn, de tekorten en geen sluitende begroting. Dat kan ook niet zo blijven, dus gaat ook nog zijn effecten hebben. Ik noem toch ook maar eens even zo'n heel belangrijk effect dat in onze eigen cijfers zit en dat is dat wij wel een heel slechte solvabiliteitsratio hebben. Ook al brengen wij ons eigen vermogen even weer op peil, zodat die 20 miljoen in onze eigen normen misschien wel weer onder 'uitstekend' valt, maar relatief gezien hebben we 20 miljoen op een balanstotaal van 500 à 600 miljoen. Dat is met 500 miljoen aan leningen misschien niet eens zo erg, als de rente maar niet gaat stijgen. Dus die onzekerheid zit nog wel in onze eigen boekhouding wat opgesloten. Een kleine rentestijging en we zijn het eerste miljoen zomaar kwijt. Maar goed, laten we gewoon blij zijn met de positie die we nu hebben. Dat is even het financiële kader. Ik kan er nog heel veel over zeggen, maar volgens mij zijn we het daar wel een kleintje over eens met elkaar.

Dan even over de Woonvisie en wonen, waar een aantal vragen over is gesteld. De meest concrete is: wat is de stand van de Woonvisie? Daar wordt hard aan gewerkt. Ik heb vanmorgen de inhoudsopgave al gezien. De eerste teksten – nou zegt dat misschien niet alles – zijn er al. We hebben al een heel interactief proces achter ons liggen en we hopen die eigenlijk voor de verkiezingen aan de raad aan te bieden. Ik heb vanmorgen ook gezegd dat ik dat een wel erg ambitieus schema vind. Nou ja, voorlopig is het ambitieus en houden we ons daaraan vast. Dus in ieder geval in het eerste kwartaal of anders in de loop van het tweede kwartaal komt dat naar u toe.

In die Woonvisie zullen we ook zaken en allerlei ontwikkelingen opnemen. We hebben nog een oude Woonvisie: die ging nog een beetje uit van wat krimp. We zitten nu in een andere tijd. Dat komt allemaal in de nieuwe Woonvisie. Het blijkt ook wel uit de woningmarktanalyse: er wordt gewoon veel meer diversiteit gevraagd. In die zin gaan we daar ook aandacht aan besteden in de Woonvisie. Maar de motie van de PvdA inzake het creëren van alternatieve, duurzame woonvormen, past daar wel in. Dus ik zou bijna zeggen: een sympathieke motie, maar die gaan we daar ook in meenemen als aandachtsg gebied, dat je meer diversiteit in het woningaanbod wilt brengen. Dus in die zin is die motie daarbij alleen maar weer een steun in de rug. Daarbij maakt ik me nog wel een beetje zorgen over de praktische uitvoerbaarheid, het vinden van zo'n en het hele wettelijke kader waar we mee te maken hebben.

Mevrouw Louwes (PvdA): Hoor ik de wethouder nou zeggen dat hij onze motie overneemt?

De heer Otter (wethouder): Nee, dat hebt u mij niet horen zeggen. Ik zie het als een aanmoediging en ik hoor graag wat deze raad ervan vindt. Wordt het een mislukking, dan wil ik ook graag even weten wie we daarop kunnen aankijken. Wordt het een groot succes, dan weten we dat ook.

De voorzitter: Zo kun je ook een antwoord geven. Nou, de raad is uiteindelijk aan zet. Gaat u door, wethouder.

De heer Otter (wethouder): Voortgang kavels: ik geloof dat ik daar in de commissie al iets over heb gezegd. We zijn daar al druk mee bezig. We hebben een hele verkenning gedaan van waar wij nog

allemaal gronden hebben, welke wellicht geschikt zouden kunnen zijn en waar we misschien ook met derden te maken hebben. Die verkenning is geweest. We hebben eigenlijk een soort eerste tranche benoemd en daar wordt nu echt hard aan gewerkt om daar verder handen en voeten aan te geven. Wellicht zetten we ook het vervolgproces buiten de deur om de voortgang erin te houden. Je hebt alleen altijd een kwestie van jaren en een kwestie van maanden: dat is wel jammer. We hopen op die manier tussen de – laten we eerst maar zeggen – honderd kavels op die manier weer op redelijk korte termijn beschikbaar te krijgen. En dan ook verspreid over een vijf-, zestal dorpen en wijken, dus zo'n beetje door de hele gemeente heen hebben we gekeken waar er mogelijkheden zijn.

Wat betreft de voortgang in alle andere bouwactiviteiten, zijn er nog weer extra mensen ingevlogen voor het vergunningentraject. Dus we hebben gelukkig heel veel bouwinitiatieven: dat is echt hartstikke mooi. Ik heb hier al een keer een lijst naartoe gestuurd van 2.000 woningen die in de pijplijn zitten. Ik zeg altijd: elke maand komen er zeker weer voor 50 woningen aan plannen bij. Dus als we er 400 realiseren, hebben we aan de achterkant ook alweer nieuwe plannen. Dat gaat eigenlijk allemaal best goed.

Dan even een laatste opmerking, ook gericht op wonen. Dat is de zelfbewoningsplicht en die zullen we ook in de Woonvisie opnemen. Ik kreeg wel cijfers onder ogen dat dat landelijk met twee derde is afgenomen. De verhoogde overdrachtsbelasting plus natuurlijk de veel hogere woningprijzen hebben daarmee te maken. Als je hier in het verleden een woning in Angelslo kocht voor 170.000 euro, dan kun je daar makkelijker aan verdienen dan dat je er nu 140.000 euro voor moet betalen – en dan ook nog met een hogere overdrachtsbelasting. Dus het is landelijk met twee derde afgenomen. Ik weet alleen niet of dat hier ook zo is.

Goed, dan heb ik allemaal nog wat losse punten. Misschien eerst nog de buurthuizen. Dat ging over de afstand naar voorzieningen en dergelijke en de energieproblematiek. Eigenlijk is het beleid de afgelopen jaren geweest – daar hebben we ook naar gehandeld – dat een buurthuis het cement kan zijn in het dorp of de wijk. Het is toch de centrale plek waar een hele hoop activiteiten plaatsvinden. Dat is ook de reden geweest dat we daar behoorlijk geïnvesteerd hebben: Schoonebeek, Nieuw-Schoonebeek, Nieuw-Amsterdam en dan nog eentje die me nu niet te binnen schiet. We hebben ook nog De Deelen in Emmer-Compascuum, in Emmerhout hebben we nog wat gedaan. We zijn druk bezig nu in Angelslo. Dus laat duidelijk zijn dat we het heel belangrijk vinden, ook voor de afstand tussen inwoners en dit soort buurthuizen waar van alles gebeurt, dat we proberen dat goed gespreid te houden over de gemeente. Dat is denk ik ook iets waar we mee door moeten gaan.

Dat even in relatie naar die energieproblematiek: ja, die ligt dus heel verschillend. Want we hebben die in Schoonebeek en Nieuw-Schoonebeek gewoon energieneutraal gemaakt. Ook De Veurkamer in Nieuw-Amsterdam is energieneutraal. Dus de een heeft er totaal geen last van en de ander wel. Maar we hebben ook bij corona altijd gezegd: komt een buurthuis in de problemen of wat dan ook, neem contact met ons op. Even zwart-wit gezegd: we laten niemand in de kou staan. Dus als er problemen zijn, moeten ze gewoon contact met ons opnemen en dat weten ze ook. Ik ga ervan uit dat we daar allemaal in goed onderling overleg uitkomen. We hebben eigenlijk niet zo'n behoefte aan algemene regelingen, omdat die achtergrond heel verschillend is. De een heeft – als het ik zo mag zeggen – nog een tochtig oud gebouw en de ander zit er hartstikke warmpjes bij.

Als ik dan toch over verduurzaming bezig ben: met ons gemeentelijk vastgoed duurt het allemaal een beetje langer. Ik vraag zelfs ook steeds naar de voortgang. Maar het gaat komen, dus de plannen worden voor al die panden gemaakt om ons eigen vastgoed zo goed mogelijk te verduurzamen en daarmee ook een voorbeeld te geven aan anderen.

Ik ben nog maar tien minuten bezig, zie ik. Dus ik heb even tijd om adem te halen. Even een paar losse flodders. Studentenhuisvesting: een opmerking van GroenLinks. Ja, dat ik mij daar nu druk om maak en in het verleden niet. Er is wel iets gebeurd in de woningmarkt de afgelopen jaren. We hebben ook altijd contact gehad met Stenden dat ook aangaf daar geen problemen mee te hebben. Dat is ook iets waar collega Wanders straks nog iets over kan zeggen. Er is ook iets gebeurd met Emmen Studiestad met meer studenten. Dat betekent dat je er nu iets anders tegenaan kijkt dan een paar jaar geleden. Er is ook druk op de woningmarkt en je wilt ook niet steeds dat er steeds meer woningen onttrokken worden aan het sociale-woningenbestand. Daarom kijken we ook wel of we daar met wat creatieve en niet-alledaagse oplossingen wat dingen kunnen creëren die de druk op de woningmarkt wat doet afnemen.

Dan had ik nog een motie van de PvdA. Mij werd ook verzocht iets te zeggen over de motie die velen aanging: de motie over het overleg met de sociale partners over de gevolgen van de bezuinigingen. We hebben daarnet even van geconstateerd dat eenieder van het college met de eigen sociale partners al goed in overleg is. Er is goed overleg met de bibliotheek, er is goed overleg met Sedna. Soms zijn op de vragen die we hebben aan de sociale partners, ook zaken aangepast. Dus in die zin hebben wij gewoon goed overleg. We weten wat er allemaal speelt. En we hebben eigenlijk niet zozeer de behoefte om dat heel expliciet nog eens een keer te bevestigen en heel expliciet naar die partners toe gaan vanwege die relatie uit het verleden. Want eigenlijk is het gewoon een continu proces van monitoren met elkaar: gaat het allemaal goed of gaat het allemaal niet goed? En als we gevonden hadden dat het echt niet goed gaat, dan waren we ook bij de Kadernota en zeker nu bij de Begroting ook met voorstellen gekomen. Dus die signalen zijn er op zichzelf niet en, nogmaals, ze zijn onderdeel van het reguliere proces.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Het is mooi dat de wethouder dit zegt en het is ook goed. Ik had het eigenlijk ook niet anders verwacht, omdat het college in gesprek is met onze maatschappelijke partners. Daarvoor zijn er maatschappelijke partners. Maar als we op werkbezoek zijn, horen we ook weleens een ander geluid. Wat je als wethouder hoort, kan ook weleens het wenselijke geluid zijn. Wij horen dan: 'Ja, we gaan nu toch al noodgedwongen deze stap zetten.' Dat heeft er bij ons ook toe geleid om deze motie te schrijven. Dus ik zou het wel heel graag op prijs stellen – ik denk met mij de mede-indieners – dat u daar ze ook nog een keer schriftelijk over inlicht. Want we hebben ze zo op een rij waar we flink op bezuinigd hebben.

De heer Otter (wethouder): Ja, het is denk ik dan ook goed om met elkaar even een keer scherp te stellen over wie we het hebben. Dat moeten we misschien nu niet doen in deze vergadering, maar even daarbuiten eens even te horen welke signalen u hoort. Dan kan dat ook meegenomen worden door onze collega's in het overleg met deze instellingen.

Dan heb ik hier nog staan strategisch personeelsbeleid: ook een vraag van de PvdA. Inbesteden, jong talent: daar is een aantal opmerkingen over gemaakt. Ik denk dat we al die opvattingen die naar voren zijn gebracht, in die zin ook delen. Ik bedoel, ik heb net bij de Berap al even iets gezegd over personeel. Het is echt een heel belangrijk item. Ook naast de mensen die met pensioen gaan, hebben we sowieso te maken met een stukje uitstroom van soms ook zeer goed gekwalificeerde mensen die naar bureaus gaan. Ja, die kunnen we dan voor het dubbele tarief dan wel weer gaan inhuren, maar die hele markt is best in beweging. Een deel van de oplossing ligt ook wel in het wat breder aantrekken van jonge mensen: stageplekken bieden enzovoort. Allemaal om hen op die manier ook gewoon vast te houden. Dan is de gemeente Emmen een heel mooie werkgever, want we hebben toch wel een schaal dat je heel breed overal bij betrokken bent. Als je bij de gemeente Rotterdam werkt, dan heb je vaak een heel smalle taak en daar mag je het mee doen. Bij een heel kleine gemeente is het vaak nog weer wat onoverzichtelijker. Maar bij ons heb je heel mooie, brede mogelijkheden om jezelf te ontplooiën. Daar wordt echt wel op ingestoken.

En het inbesteden is ook voortdurend in het college een discussie: hoe kunnen we onze maatschappelijke partners als EMCO, Stichting Veiligheidszorg enzovoort allemaal zo goed mogelijk hierin betrekken, zodat we ook een goed platform hebben voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om zich te kunnen blijven ontwikkelen? Ik heb het gevoel dat we daar best heel goed al mee bezig zijn. Dus in die zin delen wij die opvattingen, maar we zijn ermee bezig.

Dan heb ik hier nog iets staan over het isoleren van woningen. Ik ben even de precieze vraag kwijt. Het was een opmerking van het CDA. Ik had er voor mezelf achter gezet dat we met de corporaties hier afspraken over maken in het kader van het Lokaal Akkoord en de jaarlijkse prestatieafspraken. We hebben voor 1.800 woningen geld binnengehaald vanuit het Volkshuisvestingsfonds. Dat moeten we nog omzetten in plannen, maar daar hebben we gelukkig nog een aantal jaren voor. Maar dat is dus ook nog een punt om de woningen verder te verduurzamen en te isoleren. Ook vanuit de Regio Deal loopt er al een aantal projecten. Dus we zijn best wel in de breedte daar heel erg mee bezig. Maar goed, het zijn er wel veel, want we hebben bijna 50.000 woningen. Dus daar zijn we echt nog wel vele jaren mee bezig voordat dat afgerond is.

Dan had het CDA ook nog een opmerking gemaakt over het KCC. Volgens mij over dat je hier wat vriendelijker binnenkomt. Niet dat de mensen hier niet vriendelijk zijn, maar er is hier toch wel een

beetje een steriele hal – als ik het zo mag zeggen. Er waren al eerder plannen voor om dat aan te pakken. Toen hebben we die beroemde voet op de rem gedrukt en hebben we dat allemaal stilgelegd. Maar ik kan u zeggen dat we misschien al wel dit jaar in ieder geval met die hal aan de gang gaan. Dan is het niet alleen de aankleding, maar je wilt ook wat meer informele bespreekplekken creëren waar je even op een wat andere manier met de mensen in contact kunt treden. Dus dat moet wat dat betreft een stuk vriendelijker.

Maar niet zo vriendelijk als de SP wil: dat we ook de gemeentewinkels weer open gaan doen. Ik moet zeggen, we hebben daar regelmatig wel werkoverleg over. Er komen eigenlijk nauwelijks of geen klachten binnen over dat de gemeentewinkels dicht zijn. Er zijn wel vragen over als men mobiliteitsproblemen heeft. Maar goed, dan komen we gewoon langs. Heel veel mensen weten dat niet. Maar als mensen problemen daarmee heeft qua mobiliteit, dan komen de medewerkers van het KCC gewoon langs. Dan hoeven de mensen niet met veel moeite en problemen naar Emmen te komen, wij komen naar hen toe.

De heer Wittendorp (CDA): Het ging ons ook om de inloofunctie, dat mensen zonder afspraak kunnen komen. Dan kan het zijn dat ze wat langer moeten wachten, maar dat ze dan wel even zo binnen kunnen lopen. Want wij horen toch vaak dat mensen daar wel behoefte aan hebben.

De heer Otter (wethouder): Zo was het ook. Maar door corona kon het natuurlijk alleen nog maar op afspraak. Daarvoor kon je altijd zo binnenlopen. Laten we eerst de persconferentie van morgenavond afwachten: misschien mag het dan helemaal weer niet. Maar dit moet wel terugkomen op een of andere manier, dat je er zo laagdrempelig mee kunt omgaan.

Dan heb ik volgens mij alleen nog een paar vragen van de VVD. FC Emmen: ik heb het denk ik in de commissie ook al gezegd dat wij heel erg achter zijn met die jaarrekening. Daar was al actie op ondernomen. Ik begrijp dat men binnenkort drie jaarrekeningen achter elkaar gaat opleveren. Het probleem is dat er soms geen bestuurder is. Het is een aparte vennootschap. Maar daar zitten we achteraan, dus dat gaat weer goedkomen. Men is ook allemaal wel netjes bij met de verplichtingen naar de gemeente toe. Het klopt dat wij nog ongeveer 5 miljoen daarin hebben zitten, waarvoor wij al wel een behoorlijke voorziening hebben getroffen. Dus ik denk dat ons uitstaande risico nog ongeveer 3 miljoen is. Ja, de rest is ook wel risico. Maar de impact hebben we door een voorziening te treffen in het verleden, al behoorlijk teruggebracht.

Dan vraag de heer Scheltens af, misschien ook wel terecht, of wij als projectontwikkelaar gaan optreden met onze strategische aankopen. Dat is nadrukkelijk echt niet de bedoeling. Maar er worden ons ook weleens grondposities aangeboden, soms ook kleine van een halve hectare. Daar hebben wij ook echt wel belang bij, omdat het soms echt midden in ons gebied ligt. Als we dat kopen, dan hebben we weer een beter geheel. Er zijn ook soms wel situaties waarbij we zeggen: laten we het maar kopen om toekomstige handhavingproblemen te voorkomen. Misschien komt het in Emmen zelf voor – maar het kan ook in andere dorpen of wijken zijn – dat we soms strategisch gezien een bepaald pand zouden willen kopen, opdat het geen totale ontwikkeling in de weg staat. We gaan ons echt zeker niet opstellen als een projectontwikkelaar. Maar we hebben wel gemerkt dat we nu eigenlijk nog geen halve hectare kunnen kopen, omdat we daar eigenlijk formeel geen budget voor hebben. Toch is dat soms wel wenselijk. Er liggen hier en daar ook gronden nabij onze dorpen en wijken waarbij het met een bepaalde strategische bril op misschien goed is om ze te verwerven.

De heer Scheltens (VVD): Prima. Met deze uitleg is dit heel begrijpelijk. Dus we gaan niet als projectontwikkelaar optreden – mooi. Maar hier staat wel stellig *‘voor strategische aankopen en verkoop van gronden en panden in Emmen-centrum’*: dus volgens mij zijn er niet zo heel veel percelen van een halve hectare te koop in Emmen-centrum. Dus ik snap de uitleg, vind het ook prima. Alleen, dan hoop ik wel dat de wethouder ook weet wat het voorstel is. Want het is alleen Emmen-centrum en niet dorpen en wijken.

De heer Otter (wethouder): Ik ga dat nog even goed lezen. Dan kom ik er in ieder geval dan nog wel even op terug. Want het is breder bedoeld dan alleen maar Emmen-centrum. Het is juist bedoeld voor grond her en der die we eigenlijk gewoon moeten verwerven. Dus ik kijk nog even na hoe dat precies geformuleerd is.

Dan hebben we nog een vraag over het SIOF. Daar is door een paar partijen nog iets over geroepen. Wij gaan u daar zeker over informeren. Er is een beleidsregel voor het SIOF, maar ik denk dat die regel nog wel wat herzien moet worden. Dus we zullen de raad nog informeren met betrekking tot de beleidsregel die onder dat SIOF hangt, zodat het geen speeltuin van de raad en we elk dingetje, waarvan we ons afvragen wat we ermee moeten, we het dan maar weer ten laste van het SIOF gaan brengen. Want we hebben daar toch echt wel de bedoeling mee, zoals die in de Begroting is beschreven.

Dan nog twee opmerkingen over het Renssenpark. Over die 50.000 euro voor het onderhoud: we hadden eerst niets. Eenieder die door het Renssenpark loopt, ziet dat het eigenlijk een hartstikke mooi park is. Maar je ziet ook op verschillende aspecten dat het zo langzamerhand wat van je wegglijdt: hout dat verrot is, hier en daar paden die wat verzakken. We hebben nu helemaal geen budget, dus ik denk dat we met die 50.000 euro in principe dat park prima op een bepaald niveau kunnen houden – en hier en daar misschien nog wat kunnen upgraden. Maar niet dat plan van die 15 miljoen: dat gaan we daar niet uit dekken, dat is helder.

Dan is er nog een opmerking geplaatst over de visie op het Renssenpark, ook van de heer Scheltens. Nou, misschien moet dat eens een keer herijkt worden – dat was de vraag. U hebt hem eerder gesteld. Ik had eerlijk gezegd een motie verwacht met deze strekking. Maar goed, die kan nog komen. Misschien is het goed om het daar met elkaar eens een keer over te hebben. De huidige visie is alweer een aantal jaren oud. We zien ook wel wat problemen met de uitwerking van de huidige visie. Dus misschien best goed om daar met elkaar eens bij stil te staan.

Mevrouw Hoogeveen (D66): En in dat kader ook nog eens herbezien het aspect parkredactie?

De heer Otter (wethouder): Dat hoort wat mij betreft in dat hele pakket.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Dat zou dan een gedachte zijn die ook al in ons verkiezingsprogramma van de vorige keer stond: een beeldbepalend kunst-en-cultuurgebouw. We hebben met het CBK nu een kleine aanzet, maar dat zit nu ondergronds. Daar komt een mooie laag op, maar wellicht zou je dat verder uit kunnen bouwen in dezelfde kubistische stijl. Maar dat zou je dan ook in zo'n visie kunnen meenemen.

De heer Otter (wethouder): Maar goed, dit is al een beetje invulling van de discussie. Laat ik nou daar even bij wegblijven.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ik herinner mij een invulling van een bijzonder groot gebouw waar ik toen wel voor was, zo'n beetje als enige – en u ook. Ik zat die commissie voor en wij keken elkaar aan, maar die hele commissie was erop tegen. Dus we hebben al een keer iets ingevuld in gedachten. Ja, wij kunnen elkaar wel vinden in dat soort dingen af en toe.

De heer Otter (wethouder): 'Af en toe.' Ja, af en toe komt dit geluid op en dan denk ik: nou, laten we het daar eens een keer over hebben. Nogmaals, de uitwerking van de huidige visie hebben we dan wel wat in de toekomst geschoven. Maar we zien ook wel wat discussiepunten komen, onder andere de parkredactie. We hebben daar al wel eens een keer een discussie over gehad, ik zal die niet meer oprakelen. Maar dat soort fenomenen kost ook heel veel geld: willen we dat met elkaar? Nou, die 15 miljoen ligt er nog. Daar is nu even geen geld voor. Wel doen of niet doen in de toekomst? Dat is dan toch even de vraag. Dus ik denk dat we dat hier een keer even moeten agenderen.

Dan heb ik nog een opmerking staan van de VVD. Hier en daar worden winkels omgezet naar wonen. En wat je dan merkt, is dat de straat er nog steeds als een winkelstraat uitziet. We hebben daar nog geen concrete plannen voor. Maar eigenlijk zou je daar de voetpaden en de overige openbare ruimte wat meer moeten aanpassen aan het feit dat het een woonstraat wordt. De Wilhelminastraat tendeert helemaal naar een woonstraat. Maar de voetpaden liggen er nog altijd bij alsof het een winkelgebied is. Daar moeten we eigenlijk wel wat mee gaan doen, anders is het een beetje zonde van alle energie die in dat ombouwen gestopt wordt. Dan merk je toch dat de kwaliteit hier en daar wat onvoldoende is. We hebben nog geen concreet plan, we hebben daar al wel vast een investeringsbudget voor opgenomen. Maar dat moet allemaal verder nog uitgewerkt worden.

Nou, ik zeg verder niks meer, want het halfuur is om. Gelukkig vallen de interrupties erbuiten.

De voorzitter: Dat is niet aan u. De heer Scheltens.

De heer Scheltens (VVD): Ja, helemaal duidelijk. Alleen, mijn oproep was: als er toch geen plan is, er in deze Begroting 50.000 euro op jaarbasis wordt begroot als uitgave en niet als kapitaallast en er op redelijke wijze een inschatting kan zijn, omdat die gebieden toch getransformeerd moeten worden, laten we daar dan elk jaar 50.000 euro voor begroten. Dan kunnen we die 50.000 euro uitgeven, dan hoeven we geen krediet te hebben en hebben we geen kapitaallast. Dan hebben we 18.000 euro meer ruimte. Dat was mijn oproep.

De heer Otter (wethouder): Die 18.000 euro ruimte is eigenlijk een beetje vestzak-broekzak. Want wij rekenen daar rente aan toe, maar die rente is ook weer in onze Begroting ook weer een opbrengst. Dus die 50.000 euro blijft gewoon 50.000 euro. Het enige nadeel is dat je dan alleen maar plannen kunt maken die 50.000 euro groot zijn. Stel dat we nu een mooi plan maken en kost 125.000 euro, dan hebben we eigenlijk daar geen geld voor, want we hebben maar 50.000 tot onze beschikking. Op het moment dat je ook een krediet hebt, kun je plannen maken die binnen dat totale kader vallen. Vandaar dat ik er de voorkeur aan geef om het gewoon nog steeds als investering te zien en niet als een jaarlijkse uitgave.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. In Thialf regent het ook baanrecords, maar dit is hier een baanrecord. Wethouder Wanders.

De heer Wanders (wethouder): Luisterend naar de bijdragen in eerste termijn zie ik een aantal hoofdlijnen als het mijn portefeuille betreft.

Laat ik dan beginnen met het SAM-beleid, waarover een aantal meer specifieke vragen is gesteld dat ik in eerste termijn even wil beantwoorden. De ChristenUnie vroeg onder meer naar de beleidsdoelstellingen voor eigenlijk een minder gebruik van bewindvoering. De lijn past in het door de raad vastgesteld SAM-beleid. We willen het gebruik van bewindvoering terugdringen – althans de uitzetting van lasten daarin. Dat hebben we met elkaar afgesproken. Tegelijkertijd willen we ook zo snel mogelijk interveniëren op het juiste niveau dat de inwoner het meeste perspectief biedt. Het staat nu ook verwoord als zijnde ‘minder mensen in trajecten’. Maar de duur van het traject hoort daar zeker bij. We maken nu ook gebruik van het gemeentelijk adviesrecht, maar we zijn ook heel druk bezig met de bewindvoerders om een convenant op te stellen om juist met de plannen van aanpak en de doorloop daarin te kijken hoe de ontwikkelingen zijn. Dit om juist ook aan die duur en dat type van interventie wat te kunnen doen. Het is verwoord zoals het is verwoord, maar de essentie blijft dat wij de juiste interventie willen zoeken bij de inwoner c.q. degene die een beroep doet op onze hulp.

Voor wat betreft de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag – helaas komen we ook mensen in die doelgroep heel af en toe tegen – hebben wij, zoals reeds eerder gemeld, contact gehad met iedereen die zich heeft gemeld. Dat aantal varieert: we hebben weleens op de stand van 281 aangemelden gestaan, maar daar zaten dan weer wat dubbelingen in. Op dit moment weten we van 263 mensen dat ze zich hebben gemeld als gedupeerden in onze gemeente. Dat zijn enkelvoudige meldingen, dus daar kan ook een partner achter zitten. Van die 263 is op dit moment, voor zover wij weten, 30 procent gezien. Niet door de Belastingdienst en niet iedereen is erkend als gedupeerde. Daar begint het mee, want je moet erkend zijn als gedupeerde. Daar kunnen wij weinig of geen invloed op uitoefenen, behalve dan dat iedereen ook nog geen casemanager heeft bij de Belastingdienst. Wij hebben wel iedereen gesproken. Daar waar wij kunnen, hebben wij in een vijftal gevallen in ieder geval al op maatwerkbasis een individuele kwijtschelding gedaan.

Er is een verzamelwet onderweg die het mogelijk moet maken wanneer je kwijtschelding kunt doen van gemeentelijke lasten en waarbij wij als gemeente vervolgens ook weer naar het Rijk toe kunnen. Op grond van die verzamelwet laat ik nu in ieder geval ook al een collegebesluit voorbereiden, zodat wij zo snel mogelijk kunnen handelen en niet iedere keer als wij een nieuw lijstje met namen krijgen, besluiten moeten nemen. Want wij hebben geen idee tot hoe ver dat gaat reiken. Dan kunnen wij één handreiking doen op basis van die beleidsregel. Als iemand op die lijst komt, dan kunnen wij overgaan tot die kwijtschelding. Rotterdam en Utrecht hebben dat al gedaan, maar die hanteren overigens ook wel de richtlijn dat het ook wel te verhalen moet zijn bij het Rijk. Ik hoorde laatst van iemand dat er

zich 55.000 mensen hadden gemeld, van wie een flink aantal ook nog kinderen moest krijgen. Dat zijn mensen die zich wel gedupeerd voelen door de regels van de overheid en die wel bij ons komen. Tegelijkertijd kan het voorkomen dat de Belastingdienst zegt dat die onder de kinderopvangtoeslag vallen, maar wij hebben ze hier wel te helpen. We gaan die inwoners ook daadwerkelijk ondersteunen. Maar het roept meer op dan alleen die mensen die zich door de kinderopvangtoeslag gedupeerd voelen. Wij zijn wel de eerste overheid, merken wij heel nadrukkelijk. Wij moeten ook het vertrouwen proberen te herstellen in de ondersteuning van de mensen en daar zijn wij druk mee bezig.

Mevrouw Ensink (LEF!): Ik ben even benieuwd of onder de Emmense gedupeerden ook uithuisplaatsingen van kinderen zijn geweest.

De heer Wanders (wethouder): Dat antwoord moet ik u schuldig blijven. Want wij hebben lang niet alle inzicht in dat deel van het dossier. Wij kijken vooral naar de financiële gevolgen. Ik weet niet of collega Kleine daar zicht op heeft. Ik weet wel dat de meeste mensen die wij hebben gesproken, ook geen echte ondersteuning hoeven van ons uit. Dat is maar een relatief beperkt aantal, de meeste mensen wachten op de tegemoetkoming. Dus dat is echt puur vanuit het financiële. Deze vraag kan ik voor u niet beantwoorden. Ik heb het mezelf ook wel afgevraagd. Maar ja, dan moet je je ook verder verdiepen in wat er is. Ik weet niet of collega Kleine het weet. Ik wil best toezeggen om dat na te vragen, maar ik weet niet eens of wij daar inzicht in kunnen krijgen, in verband met de AVG et cetera. Dus daar zou ik later op terug moeten komen.

Dan ga ik meteen ook maar in op de motie van de Partij van de Arbeid en de woorden van de SP – ik citeer de heer Moinat maar even: ‘Mensen met recht op bijstand komen wel in de problemen.’ Ik hoop dat die dat heeft gedeut als een soort algemene uitspraak en dat hij daarmee niet het beeld hier in Emmen heeft proberen te schetsen. Want wij willen juist proberen dat te voorkomen en het hoofd te bieden en mensen juist niet het slachtoffer te laten worden van tegengestelde regels dan wel onbewust regels overtreden. Want zo is ook het beleid dat wij hier in Emmen hebben vastgesteld voor de handhaving in het sociaal domein. Onbewuste regelovertreding moet worden voorkomen, want dat is wel onze overtuiging die we hebben: het kan juist zo complex zijn dat de mensen onbewust regels overtreden die in combinatie met elkaar iets duiden. Voor je het weet, heb je ook weer een kenmerk als zijnde fraudeur, het F’je dat wij ook weer vanuit de kinderopvangtoeslag kennen. En die willen wij nou juist voorkomen. Daarmee helpt ook de motie van de 1.200 euro vrijstelling van de giften. Want we kennen allemaal de discussie die mevrouw Louwes ook aanhaalde over de boodschappen. Zo’n casus kun je vertalen naar veel meer. Het zou in de uitvoering ook zakgeld voor kinderen et cetera kunnen zijn. Dat moet er allemaal formeel bij het inkomen worden opgeteld. Of het werk heel veel uitvoering in de hand, omdat we moeten navragen wat dat betekent. Vrijlaten van de eerste melding zou in die zin een verlichting van de uitvoering kunnen betekenen dan wel in ieder geval verlichting voor degene die in de bijstand zit. Dus als de raad dat wenst, gaan wij proberen dat zo snel mogelijk om te zetten in een beleidsregel – althans, die vraag kan ik stellen aan de afdeling wat dat betekent.

Verder is er veel aandacht geweest voor het thema ‘energiearmoede’. Dat is ook een lijn in het SAM-beleid. Daar gaat het over de betaalbaarheid en wat ons betreft betekent energiearmoede natuurlijk tegelijkertijd wel een veelkoppig monster. Want het gaat over verschillende problematieken. Daar zal collega Van der Weide zometeen verder op ingaan. Maar het gaat over verbruik en ondersteuning met regelingen en subsidies daaromtrent, het gaat ook over de betaalbaarheid en de keuzes van de contracten nu. Wij hebben ook weer contact gehad met onze ondersteuning als het gaat over zorgverzekering op maat: die periode is ook weer aangebroken. We zullen ook weer kijken of we de mensen daarin kunnen ondersteunen op dit moment als het gaat over de energieleverancier. Vorig jaar hebben we dat ook gedaan. Dat was een stuk lastiger, omdat het elke keer op een andere periode afliep: dat gaat het hele jaar door. Vervolgens, als je een vast contract hebt, heb je daarin ook nog boetes als je er tussendoor vanaf wilt. In de huidige tijd is dat helemaal complex. Maar we proberen daar ook met contacten met de ondersteuners van de zorgverzekering, en de ondernemingen daarachter, te kijken of wij de mensen een adequaat advies kunnen geven als het gaat over omzetten naar een vast contract en hoe je dat doet. En ook of je moet opletten op boetes et cetera. En we acteren natuurlijk in de vroegsignalering zo snel mogelijk op signalen daaromtrent. Want van subsidiemaatregelen en verduurzaming in de toekomst kun je op dit moment niet je energienota betalen. Samen met mijn collega’s in den lande proberen wij ook echt wel de vinger aan de pols te houden bij welke oplossingen we kunnen vinden

als het over die thematiek gaat. Volgens mij heb ik daarmee in ieder geval een aantal vragen over het SAM-beleid beantwoord.

Verder ging het eigenlijk in alle bijdragen wel over de ontwikkelingen in het beroepsonderwijs in onze gemeente en de ontwikkeling op de arbeidsmarkt. En of men het nu heeft over ‘gouden handjes’ of ‘praktisch opgeleiden’: eigenlijk gaat het wat mij betreft in alle gevallen over gelijke kansen voor iedereen in de samenleving. En dus ook in het beroepsonderwijs en op alle niveaus van het beroepsonderwijs. Daarom is het ook ontzettend van belang – en ik ben blij dat deze raad dat ook heeft onderkend – dat we met elkaar alles op alles zetten om die ontwikkelingen rond die Onderwijscampus in het MBO en HBO – oftewel het Drenthe College en NHL Stenden – maar ook het Masterplan Regiocampus Emmen tot een goed einde weten te brengen. Die doorlopende leerlijn MBO-HBO-WO, met daarvoor een goed geoutilleerd voortgezet onderwijs om ons heen, geeft ontzettend veel kansen voor die jongeren die zich hier blijvend willen vestigen, maar ook als het gaat over de huidige beroepsbevolking en een Leven Lang Ontwikkelen. Want ook dat is van belang als je kijkt naar de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de mismatch die er is. Daar waar we een poos geleden ons nog afvroegen of er voor iedereen wel een baan was – dat was het vraagstuk in coronatijd, zeker met de oprichting van de regionale mobiliteitsteams in de Arbeidsmarktregio, waarbij ook ‘crisisdienstverlening’ als woord werd geïntroduceerd in de wetgeving – hebben we nu eigenlijk datzelfde regionale mobiliteitsteam nodig om te kijken of er zometeen voor elke baan nog wel een persoon is om hem in te vullen. Juist de mismatch daarin en ook de ruimte hebben we ook ervaren in de gesprekken met de werkgevers, die vorig jaar geen ruimte zagen voor MBO2 bij wijze van spreken en zich nu bijna verwijtend afvragen waarom zij de MBO2’ers nog niet hebben gekregen. Het kan ook verkeren in tien maanden. Maar goed, laten we die kansen vooral blijven benutten. Juist die mismatch, dat doorstromen en dat ruimte maken op de arbeidsmarkt voor een heleboel mensen hoort zometeen nadrukkelijk bij het regionaal mobiliteitsteam.

Ook bij Emmen Stadiestad wil ik nog even stilstaan. Dat is ook geïntroduceerd met de onderwijsinstellingen. Collega Otter refereerde daar ook al even aan als het gaat over huisvesting. Maar ook voor het leven en wonen en eventueel werken in Emmen worden nu plannen ontwikkeld. We hadden ondanks corona al een mooi plan liggen en toen kwam er na september nog weer een kinkje in de kabel over wat wel en niet mocht. We moesten in juni beslissen wat we in september zouden kunnen doen qua organisatie. Dat hebben we uitgesteld. Dat houden we graag ook nog even verborgen voor de studenten van Emmen in de zin van wat we dan wel met elkaar gaan beleven. Maar het gaat er vooral om dat je met elkaar wel Emmen Stadiestad vormgeeft. Dus niet zozeer ‘Studentenstad’, maar ‘Stadiestad’. Daar hebben we vorig jaar volgens mij ook zo met elkaar over gesproken en daar worden nu verder plannen voor ontwikkeld. Dat doen we natuurlijk verder met anderen in de doelgroep: verenigingen et cetera.

Naast deze ontwikkeling van de campus kennen we natuurlijk ook de Regio Deal waarin aandacht is voor de arbeidsmarkt en dan specifiek de zorgsector. Daarbij zitten we in een innovatienetwerk en er wordt op dit moment een programmanager gezocht voor het Innovatienetwerk Welzijn & Zorg in de regio. Dan gaat het over strategische personeelsplanning en technologische ontwikkeling bij elkaar brengen. Ook dat past zometeen heel mooi in de lijn MBO-HBO. Iemand noemde het vorige week ‘de kraamkamer voor het zorgpersoneel’. Dat is wel mooi als je de Onderwijscampus zo op de Zorgcampus kunt laten landen. Maar daar hoort wat ons betreft ook bij wat we verder verkennen met Menso, zorgaanbieders en werkgevers hoe we op alle niveaus jobcoaching en alle overige mogelijkheden tot stand kunnen brengen. Dus in antwoord op de vraag van Wakker Emmen: jazeker willen wij die verkenning doen.

Dat past ook mooi in de lijn van het Masterplan Campus Emmen als het gaat over groene chemie, *smart industry*, energietransitie, zorg en technologie. Vanuit die lijn – het bedenken, ontwikkelen, produceren en toepassen van innovaties in onze regio – zijn het juist die mooie kansrijke sectoren die die ontwikkeling van de beroepsonderwijscampus en het brede en goede onderwijsaanbod in stand moeten houden.

Dat de economie aantrekt, is fantastisch. En toch is er niet absoluut sprake van een automatisme dat iedereen hiervan kan meeprofiteren. Het is niet zo omdat de economie groeit, iedereen morgen een betaalde baan heeft dan wel die betaalde baan dichtbij is gekomen. Wij hebben ook een groeiende wachtlijst als het gaat over mensen die voor nieuw beschut werken geïndiceerd zijn, terwijl er in de rest van het land soms banen voor nieuw beschut werken onbenut blijven en de middelen daarvoor op

de plank blijven liggen. We hebben eigenlijk nog te veel inwoners die heel kwetsbaar zijn voor een ingrijpende gebeurtenis in hun leven, zijnde scheiding, ziekte of een andere vorm van tegenslag, en dan op dat moment afhankelijk worden van een uitkering. We hebben nog specifieke groepen waarbij de afstand tot de arbeidsmarkt op dit moment echt te groot is. Als we ervoor willen zorgen dat die ook meeprofiteren van de economische groei – en niet zoals bij voorgaande periodes van economische groei aan de kant blijven staan en als ze al op de arbeidsmarkt kwamen, op het moment dat het tegengaat, meteen weer aan de kant stonden – zullen we daar nu ook op moeten investeren. Dat is onder meer ook bedoeld met *'het investeren in de arbeidsparticipatie'*.

De Rekenkamer gaf over de doelgroep aan wat wij hier doelgroep B noemen: mensen met een nog grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij is loonvormende arbeid nog verder weg, maar tegelijkertijd kan een arbeidsmatige dagbesteding heel waardevol en preventief werken. Dat zit daarin. Maar daar zit ook in dat jongeren van de Praktijkschool en de mensen die nu al op de wachtlijst staan voor nieuw beschut werken, moeten wachten tot wij weer budgetten krijgen en ook met de CO aan de slag moeten. Ook met de nieuwe financieringssystematieken die het ministerie ook hanteert voor de loonkostensubsidie, kunnen we mensen op die manier perspectief en banen kunnen bieden, zodat ze niet weer een aantal jaren op de bank kunnen blijven zitten wachten tot wij wél ruimte voor ze hebben. En daar is dit budget voor arbeidsparticipatie ook voor bedoeld. Omdat kansengelijkheid niet een automatisme is van economische groei, is er voor ons in ieder geval nog met elkaar de rol weggelegd om de arbeidsparticipatie te bevorderen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ik had namens onze fractie nog een vraag gesteld en die ging over het werkgelegenheidsproject voor wellicht recycling. Ik denk dat meneer Van der Weide daar ook nog wel op terugkomt, maar ik denk dat u daar vast ook wel iets over wil zeggen in het kader van dit werkgelegenheidsproject.

De heer Wanders (wethouder): Ik ben sowieso voor een werkgelegenheidsproject, als het in ieder geval de kansen voor een zinvolle dagbesteding voor mensen vergroot. En ik wil dat ook zeker met collega Van der Weide – ik kijk even achter mij – wel verkennen. We hebben een project gaande. Dat gaat starten en heet Netwerk Emmen. Dat loopt via AT7 en heeft te maken met zwerfafval. Wellicht zouden we daar ook een vorm in kunnen vinden, maar dat moeten we nog even verder verkennen. Ik zeg er echter niet op voorhand tegen: 'dat wordt nooit wat.'

De heer Kleine (wethouder): Even langs een aantal inhoudelijke blokken de opmerkingen en vragen die geplaatst c.q. gesteld zijn. Dat begint bij onderwijs. Zowel de SP als Wakker Emmen heeft een vraag gesteld over de voorscholen. Worden kinderen die op de wachtlijst staan bij VVE, meegenomen in het toekomstplan? Dan ook de vraag van de SP hoe het zit met de '10:16', tien uur aanbieden versus zestien uur aanbieden. Staat het de onderwijslocaties vrij om hierin te kiezen? Nou, niet helemaal en dat komt ook voort uit het feit dat wij heel intensief hier met de onderwijsorganisaties afspraken over maken. Dat betekent dat we met elkaar wegen waar dat wel of niet aangeboden wordt. Dat heeft ook te maken met de signalen die wij bij de implementatie van dit plan kregen over ouders die ook zestien uur eigenlijk wel te veel vonden. We komen er nu langzamerhand in de evaluatie wel achter dat de wachtlijstproblematiek – laat ik het zo maar even noemen – van VVE daar ook in zit. Dat is ook exact de reden waarom we nu midden in een doorontwikkeling zitten. Binnenkort hebben we weer een bijeenkomst, waar alle onderwijsbesturen aanwezig zijn, maar ook uiteraard de voorschoolorganisaties om te kijken hoe we daar volgend jaar vorm en inhoud aan moeten geven. Beide opmerkingen van de beide partijen worden daar zeker in meegenomen.

Dan een blokje tuinbouw waar een aantal partijen wat over geroepen heeft. Het klopt inderdaad dat wij vooruitlopend op een evaluatie nu alvast wel een bedrag opgenomen hebben. Je kunt discussiëren over de hoogte daarvan. De evaluatie is hoop ik eind november in het college. Dan zal die uiteraard ook naar de raad gestuurd worden. Er is een aantal vragen gesteld over wat nou de contacten zijn met de tuinbouwsector. Ik ben het niet eens met GroenLinks dat wij een slecht contact hebben met de sector. Dat dit contact niet altijd tot de oplossingen leidt die de tuinbouw misschien wil, is wat anders. Maar de contacten zijn prima: uitstekend zijn die. Zeker als je kijkt naar de discussie die er is over de energietransitie, dan zitten daar best wel veel ingewikkelde vraagstukken in. Ik neem aan dat collega Van der Weide straks nog even terugkomt op de kleine windmolens. Volgens mij heeft hij daar in de com-

missie een poosje geleden al helder over geschetst in welke fase we daarin zitten. Maar er ligt een tuinbouwvisie waar wij samen met de tuinbouw over in gesprek zijn. Er zijn ook initiatieven om dat wat groter en breder te trekken. Dus die overleggen lopen zeker en die contacten zijn zeker goed.

Dan het blok cultuur: een heel aantal opmerkingen daarover. Collega Otter heeft daar ook al een aantal zaken over gezegd. D66 zegt dat het goed is dat er meer budget komt voor het cultuuraanbod voor jongeren. Ja, dat vind ik ook. Die fractie vraagt zich af of dat wel gaat gebeuren met jongeren. Jazeker, dat is ook een van de zaken die in bijvoorbeeld bibliotheken maar ook in het Atlas Theater in Drents verband wordt opgepakt om cultuur en jongeren meer met elkaar in verbinding te brengen. Ik heb ook met al deze culturele organisaties de afspraak dat we dat zoveel mogelijk onder de vlag van Jong Emmen proberen te gaan doen. Dat is natuurlijk ons eigen project als het gaat over voor en door jongeren. Het is ook zeker de bedoeling om dit soort extra budget, in lijn met de participatiewens die ik in Jong Emmen heb, met die jongeren te bespreken.

Er is ook door twee partijen de vraag gesteld over de herhuisvesting van de bibliotheek en De Kunstbeweging. U weet dat we daar al een paar jaar met elkaar over spreken. Er zijn al wat gesprekken over geweest. Ik weet dat de bibliotheek daar ook nadrukkelijk zelf mee bezig is. Toeval of niet, maar binnenkort gaan wij als college op werkbezoek bij de bibliotheek. Ik stel me zo voor dat we ook dit onderwerp daar heel expliciet aan de orde gaan stellen.

Dan had D66 een aantal opmerkingen over toerisme, met name over de resultaten als het gaat over de samenwerking met Duitsland. Ik denk dat het goed is dat wij ook vanuit het toerisme heel nadrukkelijk aangeven dat wij eigenlijk jarenlang al een heel goede samenwerking hebben met onze Duitse collega's in Natuurpark Moor-Veenland. Heel mooie resultaten hebben we daar in het Bargerveen-gebied als het gaat over fietspaden en wandelpaden. Binnenkort hebben we nog de opening van de Hunenweek. Die is al wel geopend, maar dan het officiële moment daarvan. Het is een mooie internationale wandelroute van Groningen naar een Duitse stad – ik ben de naam even kwijt – veel verder weg dan de grens. Dus een heel lange wandelroute. Er gebeurt ook heel veel in samenwerkingen, bijvoorbeeld met NHL Stenden als het gaat over onderzoeken: hoe kunnen we elkaar wederzijds helpen? Hoe kunnen we elkaars taal spreken? Niet letterlijk Nederlands of Duits, maar hoe snappen wij in Nederland beter hoe de Duitse toerist denkt en andersom. Dus er zijn al heel veel mooie resultaten op dat gebied. En ik ben het ook met u eens, mevrouw Hoogeveen, dat wij goed moeten onderzoeken hoe wij onze toeristen beter kunnen faciliteren. We zitten midden in het proces van de herijking van onze Nota Vrijetijdseconomie. U hebt als raad ook de uitnodiging gehad om daar op 16 november over te komen praten. Aan de voorkant praten wij juist met mensen die op een heel andere manier kijken hoe je toeristen deze kant op kunt krijgen en ook beter kunt faciliteren. Dus ik ga er ook van uit dat u vertegenwoordigd op die avond van 16 november als wij met de raad praten over deze nota.

De heer Scheltens (VVD): Even ter aanvulling: die route eindigt bij Osnabrück, nabij onze partnerstad Georgsmarienhütte.

De voorzitter: Dat is à la '2 voor 12': 'dat zoeken we op'. 325 kilometer lang is die.

De heer Kleine (wethouder): Dank u wel, meneer Scheltens. Dat is een heel stuk om te lopen. Dat doen we niet in één dag volgens mij. Maar wat ik al zei: van harte uitgenodigd op de raadsbijeenkomst over toerisme op 16 november.

Dan het blokje jeugd. Ik begon mij al af te vragen tijdens de termijnen van de partijen of het onderwerp 'jeugd' nog aan de orde zou komen. Want de afgelopen jaren heb ik bijna alleen maar vragen over jeugd gekregen in deze raadszaal. Maar dat bleef redelijk beperkt vandaag. Ik heb dat vorige week bij de informatiebijeenkomst over 'Perspectief op jeugd' ook al gezegd: misschien is dat ook wel een groot compliment voor onze medewerkers die de afgelopen drie, vier jaar gewoon hun stinkende best hebben gedaan om dat hele jeugddossier en dat hele jeugddomein goed op de rit te krijgen, zowel inhoudelijk als financieel. Dus dat wil ik dan bij dezen ook maar even uitspreken in de openbaarheid. Complimenten daarvoor in de richting van de mensen die daarmee bezig zijn.

Maar we zijn er nog niet. Want het is terecht wat u zegt, meneer Huttinga: we hebben nu incidenteel geld gekregen. Er moeten nog besluiten genomen worden over structureel geld. Uiteraard gaan we dat ook hier in Emmen, in samenwerking in Drenthe en zeker ook in samenwerking met het onderwijs vooral verder vormgeven volgens de huidige koers die we hebben: 'Perspectief op jeugd'. Ik weet niet

of u toevallig het bericht in Binnenland Bestuur vandaag hebt gelezen. Toevallig vandaag stond daarin dat er een onderzoek is geweest van It's Public, een adviesbureau, dat heeft gezegd: pas op, gemeenten, stap niet in dezelfde valkuil als in 2015. Ik heb dat in deze zelfde zaal ook in de openbaarheid ook al eens gezegd. Het is heel mooi dat wij met elkaar nu een hervormingsagenda gaan formuleren. Maar als we niet oppassen, worden de kortingen van tevoren al ingeboekt en moeten wij het als gemeenten weer gaan waarmaken. Die waarschuwing heb ik in deze zaal dus al eens een keer gegeven. Dat onderzoeksbureau bevestigt eigenlijk wel mijn mening daarover, dus dat is wel iets waar we in de gesprekken tussen de VNG en het Rijk wel heel nadrukkelijk aandacht voor moeten hebben.

Maar het blijft wel zo dat ik heel tevreden ben met de koers die wij hebben. Ik zie ook een heel aantal mooie resultaten. Op de vraag van GroenLinks welke resultaten wij daarin halen met de scholen. Er is een heel aantal trajecten waar we nu mee bezig zijn. Ik hoor daar met name op schoolniveau en ook op ouder niveau heel tevreden reacties over wat we daarin bereiken. Niet alleen op schoolniveau om minder hulpverleners in de klas te hebben, maar ook op gezinsniveau om ervoor te zorgen dat je veel meer maatwerk hebt en veel beter aansluit bij wat de echte behoeftes zijn in het gezin. Ik denk dat dat al heel mooie resultaten zijn waar we al trots op kunnen zijn gemeente, maar dat moeten we zeker ook door gaan zetten.

Dan tot slot een opmerking over een motie die niet ingediend wordt. Dat is ook wel bijzonder mischien, maar dat is de motie 'Eén tegen Eenzaamheid' van de ChristenUnie. Ik had bij de Kadernota gezegd dat ik daar voor de begrotingsvergadering op terug zou komen. Nou, dat is dus net gelukt. En volgens mij is de handreiking die de heer Huttinga doet om nog even een keer onderzoek te doen naar de meerwaarde van de coalitie: laten we die gewoon met elkaar gaan oppakken.

De heer Wittendorp (CDA): Ik heb het gedeelte dat de wethouder heeft uitgesproken over de motie die wij hebben ingediend, over de cadeaukaarten voor de jeugd, niet goed meegekregen. Dus ik zou daar graag wel iets meer toelichting op willen.

De heer Kleine (wethouder): Nou, dat klopt dat u daar niets over hebt meegekregen, meneer Wittendorp, want daar heb ik inderdaad niks over gezegd. Die ben ik gewoon vergeten. Maar de motie van het CDA om bij de verjaardag van achttienjarigen twee cultuurkaartjes cadeau te geven vanuit het Atlas Theater, past heel erg in de lijn van wat ik al vaker geroepen heb. Namelijk dat je met sport en cultuur ook de weerbaarheid en het positivisme van jongeren kunt vergroten. Dus dit is volgens mij een voorstel waar, in aansluiting op de opmerking van meneer Scheltens, wij binnen de afspraken die we met het Atlas Theater hebben, daar denk ik prima vorm en inhoud aan kunnen geven.

De heer Van der Weide (wethouder): Ik begin maar even met een vraag van Wakker Emmen. Dat stelt een vraag over het bedrag waarvan het de bedoeling is om het te storten in het Fonds Dorpen en Wijken: ruim 4 miljoen euro voor de centrumvernieuwing Emmer-Compascuum. Daar heeft de afgelopen tijd een werkgroep bestaande uit de EOP en de ondernemersvereniging hard aan gewerkt om te komen tot een ontwerp, in samenspraak met de gemeente. Daar zijn we het op hoofdlijnen over eens, dus dat ontwerp gaat binnenkort ook richting het college. Daar zullen we binnenkort ook een inloopbijeenkomst in het dorp over gaan houden om te peilen of de inwoners van Emmer-Compascuum daar net zo enthousiast over zijn.

Dan een andere vraag, die door Wakker Emmen maar ook door een aantal andere partijen is gesteld, gaat over het wegenonderhoud en ook concreet over de fietspaden. Zoals u weet, zijn wij sinds 2014 bezig met een inhaalprogramma voor de wegen. Ik heb het ook weleens het '8x3-Programma' genoemd: acht jaar lang 3 miljoen extra om in ieder geval het gewenste onderhoudsniveau te behalen, omdat er een behoorlijke achterstand is als het gaat om de kwaliteit van de wegen en daarmee ook van de fietspaden. Dus wij hebben de afgelopen jaren daar een heel mooie slag in kunnen maken. Daar hebben ook fietspaden onderdeel van uitgemaakt. Dus concreet op uw vraag over het pakket dat volgend jaar ad 9 miljoen in de Begroting zit: daar komen ook fietspaden voor in aanmerking. Maar het is niet zo dat het gewoon een willekeurig wensenlijstje is. Daar zit een technische schouw onder om te bepalen welke wegen en/of fietspaden als eerste aan de beurt zijn. Daar gunnen wij de EOP's ook de mond in om mee praten over deze schouw. Ik denk dat u in dat licht ook kunt zien dat het wegenprogramma de komende jaren fors extra geld gaat kosten. Daar hebt u in de periode mei-juni een brief over gehad, dat hebt u in de Kadernota kunnen lezen en we hebben vanuit het principe om behoed-

zaam om te gaan ook gemeend om geld vrij te maken in de toekomst, omdat we weten dat er een behoorlijke rekening op ons afkomt. Dus in die zin kon ik de opmerking van de heer Scheltens ook niet helemaal plaatsen, namelijk dat wij eerder geld beschikbaar hadden moeten stellen voor het wegenonderhoud. Want als ik kijk naar wat wij gedaan hebben vanaf 2014, dan hebben we daar jaarlijks 3 miljoen extra voor beschikbaar gesteld. U weet ook dat in tijden van bezuinigingen het toen niet het moment was en dat we daarom het 'Programma 8x3' volgend jaar gaan afmaken. Dus het leek me goed om dat in ieder geval ook nog even aan te geven.

Dan afval. Een aantal mensen stelde een vraag over diftar. Terecht dat u ook aandacht vraagt voor de communicatie, want gezien het politieke debat dat heeft plaatsgevonden, denk ik dat we met elkaar heel goed nut en noodzaak en het waarom begrijpen. Maar dat vergt ook nog wel wat uitleg richting onze inwoners. Ik heb in de commissie ook gezegd dat dat een continu proces is. Dat is niet even één krantje of één billboard aan de straat en dat we er dan zijn. Dat is een constante campagne, dus daar blijven we mee doorgaan. Ook richting december zullen we nog een keer een aparte diftarkrant uitbrengen en daarin ook ingaan op de tarieven en het hoe en het waarom. Ik geloof dat een van u vroeg: wat als we niets doen? Wat zijn dan de gevolgen? Ik denk dat dat ook heel concrete suggesties zijn die bijdragen aan het begrip voor diftar.

In het verlengde daarvan heeft een aantal van u gevraagd om oog te hebben voor handhaving. Ik heb in de commissie gezegd dat er in het kaderplan zit dat we extra middelen hebben voor handhaving om daar vanaf dag één bovenop te zitten. Dus dat heeft zeker onze aandacht.

Gezien de beantwoording van collega Wanders op de vraag van mevrouw Louwes én daarnaast de tijd, sluit ik mij aan bij mijn collega. Ik denk dat goed is om te kijken als er win-winsituaties zijn: dat moeten we zeker niet nalaten.

Dan een iets ander onderwerp. Het CDA vroeg concreet naar onze riolering. Uw constatering dat wij daar de komende jaren een forse opgave voor hebben, is een terechte. Want als wij kijken naar de gemiddelde levensduur van onze riolering, dan zien we gewoon dat daar de komende tien jaar een piek gaat ontstaan. Dat heeft er alles mee te maken dat in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw natuurlijk heel veel is aangelegd. Op den duur is dat aan vervanging toe. Dus het huidige GRP loopt tot en met 2023. Dan zullen we ook moeten bekijken welke keuzes we moeten gaan maken. Dat moeten dan soms ook wat slimme keuzes zijn. Want als ik naar het vorige GRP kijk, hebben we daar ook een iets andere benadering gekozen: veel meer op basis van inspectie, van data en op basis daarvan onze onderhoudsplanning bepalen in plaats van de regel '60 jaar is 60 jaar en dan moet de riolering eruit'. Ik zeg het misschien een beetje kort door de bocht, maar het geeft denk ik wel helder weer welke keuze we daarin hebben gemaakt. En natuurlijk willen we graag werk met werk maken, maar ik denk dat we er ook realistischer over moeten zijn dat daar waar de problemen zich voordoen in het wegenonderhoud, dat niet altijd dezelfde problemen zijn in de ondergrond voor de riolering. Maar daar waar die dingen samenkomen, willen we uiteraard werk met werk gaan maken.

Dan ga ik even naar De Rietlanden: DZOH en het kunstgrasveld. Het is zowel het CDA dat als de die daar een vraag over heeft gesteld. We zien dat er de komende tijd een aantal kunstgrasvelden vervangen moet gaan worden. We hebben er ook een bij DZOH dat nieuw aangelegd moet gaan worden. Dus als we het hebben over de korrel c.q. de infill om het bespeelbaar te maken, dan hebben we daar een heel mooi Emmens product voor, biologisch afbreekbaar. We hebben er een succesvolle pilot van gehad in Erica. Dus we zijn zeer zeker voornemens om te kijken hoe we deze korrel ook kunnen gaan gebruiken voor de Emmense kunstgrasvelden. Want dan snijdt het mes denk ik aan twee kanten en kunnen we daarmee op een mooie manier onze gemeente, onze bedrijvigheid en onze sport op de kaart zetten. De vraag van het CDA over de proef bij Emmerschans en Emmerhout is een andere. Want dan hebben we het echt over het veld, over de mat en die is nog niet gecertificeerd voor de wedstrijdsport. Dus hopelijk maken we daar meters mee en gaat dat in de toekomst nog gebeuren. Maar dat is in ieder geval geen alternatief voor DZOH.

Dan de vraag van de heer Scheltens: waarom geen één-derderegeling voor DZOH? Want dat is een korrel van 'meebetalen'. Ik denk dat het goed is om een onderscheid te maken tussen DZOH en een aantal andere voetbalverenigingen dat in het verleden heeft gekozen voor kunstgras. Een belangrijk onderscheid is: DZOH heeft geen andere keuze. Gezien het gebrek aan ruimte is er maar één oplossing en dat is een kunstgrasveld. We hebben dan ook gemeend vanuit dat oogpunt dat het niet fair is om aan DZOH ook een één-derderegeling te gaan opleggen, omdat daar simpelweg te weinig ruimte is en een kunstgrasveld de enige oplossing is om te voorzien in het probleem. Dus dat is een belangrijk on-

derscheid: de noodzaak. Bij de overige verenigingen, die in het verleden hebben gekozen voor een kunstgrasveld, was dat een wens, niet een noodzaak, om uiteindelijk op kunstgras te gaan spelen. Dus daar is een aantal verschillende constructies historisch zo gegroeid – als ik dat zo mag zeggen.

De heer Scheltens (VVD): Ik had ook vooral niet de oplossing willen hebben van een één-derderegeling voor een dusdanige investering, hoor. Maar goed, bij heel veel andere verenigingen heb je wel enige vorm van participatie op wat voor wijze dan ook: een sponsorloop, lotenverkoop. Natuurlijk is er bij DZOH een noodzaak. Maar het lijkt erop alsof de gemeente zegt dat zij daar alles doet. Er lijkt in ieder geval geen enkele vorm van participatie vanuit DZOH. Maar misschien heb ik dat helemaal fout.

De heer Van der Weide (wethouder): Financieel gezien niet. Als ik even kijk naar de herinrichtingsplannen van Emmer-Compascuum en Veenoord, werken we ook niet met een dergelijke constructie. Maar ik denk dat het ook wel even goed is om te noemen dat de clubs al verantwoordelijk zijn voor de kleedkamers en de eigen kantine. Dat vergt onderhoud, soms ook uitbreiding. Dus ik vind dat wij al best wel wat vragen van de sportverenigingen. Maar als het gaat om de velden en kunstgras, dan gaan wij in dezen er iets anders mee om. Dus ik vind dat onze sportverenigingen doorgaans hun verantwoordelijkheid nemen en ook financieel bijdragen in de accommodatie.

Dan even het onderwerp ‘kleine windmolens’: er is een aantal van u dat daar aandacht voor vraagt. Ik heb nog niet zo lang geleden die vraag ook al beantwoord in de commissie, maar dat wil ik gerust nog een keer doen. Het kan een optie zijn om een doelstelling te gaan behalen, want uiteindelijk staat dat voorop: niet het middel, maar het doel. Ik heb in de commissie gezegd dat duurzaamheid en klimaat één component is, maar zeker ook de ruimtelijke impact en wat dat doet met de omgeving en dat we daar goed naar moeten kijken. Op dit moment zijn we bezig met een verkenning om de voors en tegens op een rijtje te zetten. Als we klaar zijn met die verkenning, dan komen we ook naar u toe. Dan zullen we ook vanuit het college ons standpunt geven. Dat is denk ik ook het moment om met alle voors en tegens met elkaar te bediscussiëren of dat een goede optie is om onze doelen te behalen.

Mevrouw Hoogeveen (D66): Kan ik die verkenning beschouwen als de RO-analyse, waar in de commissie over is gesproken? Dat is dus hetzelfde?

De heer Van der Weide (wethouder): Dat is onderdeel van de verkenning, ja.

Mevrouw Ensink (LEF!): Ik ben even benieuwd naar de termijn waarop we dat tegemoet kunnen zien.

De heer Van der Weide (wethouder): Zo snel als mogelijk is. Maar ik heb in de commissie ook gezegd dat ik vind dat wij met relatief beperkte middelen en beperkte menskracht mooie en goede resultaten boeken op dit terrein. Dit is ook afhankelijk van de handen die voorradig zijn en de mensen die dit moeten gaan doen. Dus ik wil dit prioriteit geven, maar ik kan u niet een termijn of een datum geven wanneer dat bij u op de tafel ligt.

Dan maak ik even een bruggetje naar energiearmoede. Ik denk dat de motie zoals die er ligt, een prima motie is. Daar kunnen we zeker mee uit de voeten. Ik wil in ieder geval ook even aangeven dat wij bij de Begroting van vorig jaar de keuze hebben gemaakt om de samenwerking in het Drentse Energieloket in ieder geval voort te zetten. Dat is een Drentse samenwerking van twaalf gemeenten, een aantal maatschappelijke partijen en de provincie die participeert, met als doel om subsidies en financiële mogelijkheden bij de mensen te brengen. We hebben in Emmen een aantal keren een ‘warmtetoer’ voor gedaan, juist om te laten zien wat je aan je eigen huis kunt doen. Dus ik denk met name in het licht van nu dat het heel goed is om te kijken hoe bijvoorbeeld zo’n wijktoer of dorpstoer, die toch in de buurt- en dorpshuizen is om met mensen in gesprek te gaan, inzicht geeft in wat je zelf kunt doen. Dit zonder dat de regeling of de uitvoering daarvan meteen bekostigd wordt door de gemeente. Maar wel om te kijken hoe je slim subsidies en financiële regelingen bij de mensen kunt brengen en dat dat er in ieder geval aan kan bijdragen om energiearmoede te voorkomen.

Dan even naar de SP, want die vraagt of wij klaar zijn voor de Omgevingswet. Ja, dat zijn wij. Alleen, er is ook een aantal onderdelen waar wij als gemeente minder invloed – of beter gezegd: soms ook

geen invloed – op hebben. Eentje daarvan is het landelijke ict-systeem. Wij zijn wel gereed om daarop aan te sluiten, maar dan moet het landelijke systeem wel goed gaan werken. Nou, dat is best wel een spannende op dit moment. Onlangs heb ik ook iets gelezen over een eerste pilot of een eerste proef, die nog niet al te succesvol is geweest – en dan druk ik me nog wat zacht uit. Dus in die zin is het nog wel spannend. Maar bij ons is het uitgangspunt 1 juli 2022: daar gaan wij van uit. Alleen, we doen de dingen die binnen onze eigen invloedssfeer liggen om te zorgen dat we daarmee klaar zijn en daarbij goed voor de dag komen. Dan zijn we wel afhankelijk van een aantal randvoorwaarden dat door bijvoorbeeld de rijksoverheid mogelijk moet worden gemaakt. Dus dat even als nuancering op uw vraag. U stelde volgens mij ook nog een vraag over bodemdaling. U bent daar denk ik redelijk uitgebreid over geïnformeerd. Als we het hebben over de gevolgen, dat zit de oorzaak vooral in de klimaatkant: dat dat ook een versneld proces geeft voor die bodemdaling. Dus aan de oorzaak kunnen we niet zo heel veel doen. Maar uiteindelijk wel mensen adviseren met name als het erom gaat om aandacht te hebben voor het constructieve, verbouwingen et cetera, in ons vergunningenproces en uiteindelijk ook een loket te realiseren waar mensen terecht kunnen met vragen, met zorgen en die mensen te kunnen adviseren over hoe om te gaan met dit probleem. Daar zijn we nu druk mee bezig om daar uitvoering aan te geven. Dat komt ook overeen met de brief die u daarover hebt ontvangen en de acties die wij daar als gemeente in samenwerking met het waterschap en de provincie aan het ondernemen zijn.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Toch ook nog even wat persoonlijke interesse als het mag. Alleen al hier in het centrum van Emmen is het grondwaterpeil op sommige plekken meer dan twee meter gedaald. Dat heeft natuurlijk invloed. Vanaf de eeuwwisseling tot nu in zo'n rap tempo hebben funderingen daar gewoon van te lijden. En dan moet je denk ik als gemeentelijke overheid met die andere partijen ontzettend goed monitoren dat het niet slechter wordt.

De heer Van der Weide (wethouder): Zeker, alleen, dat is even de vraag. We hebben natuurlijk twee heel extreme zomers gehad. Die hebben dat proces ook versneld. Daarnaast zegt u denk ik terecht dat het grondwaterpeil een versnellend effect kan hebben. Maar dan hebben we ook te maken met in wat voor woning men woont, hoe die gefundeerd is, hoe die ondergrond is. Dus het is soms ook een samenloop van verschillende omstandigheden en soms ook een mix van verschillende oorzaken of een probleem klein is of juist groot is. Daarom hebben we juist in die brief aangegeven dat we nog eens een keer weer een verdiepend onderzoek gaan doen om nog beter de ernst en omvang van het probleem inzichtelijk te krijgen. U hebt ook een motie ingediend bij de Kadernota om te kijken of er ook financiële constructies zijn. Daar is ook het Fonds Duurzaam Funderingsherstel voor als regeling in dit land. Daar zijn we ook mee bezig om te kijken of het ook nut heeft om daarbij aan te haken. Dat kan misschien voor een aantal schrijnende gevallen wel een oplossing zijn.

Dan heb ik nog een vraag van de SP over de knelpuntenpot voor het groen. Ja, u vraagt een garantie, waarbij ik denk van uw gezichtsuitdrukking af te kunnen lezen dat uzelf ook wel weet dat ik daar geen garantie voor kan afgeven. We hebben wel gezien dat onder andere door klimaatverandering en een aantal andere oorzaken de druk op het groen alleen maar groter wordt. Dat de afgelopen jaren daar ook wel in gesneden is, dat er niet geïndexeerd is. Dus dat dat geld ook vooral nodig is om bepaalde branden te kunnen blussen. Dus daar gaan we natuurlijk niet iedereen tevreden mee maken, maar het zal wel effect hebben om de problemen deels te kunnen oplossen en daarmee ook te kunnen verkleinen.

Dan ga ik even naar D66. Dat vraagt of het college bij de fietsenstalling opeens een andere keuze maakt. Het is een 'en-en': we hebben een fietsenstalling in Emmen-centrum waar we vorig jaar uitgebreid over hebben gedebatteerd. Maar we zijn ook bezig in het kader van het Regiostedenfonds om te kijken hoe we de fietsenstalling bij en deels onder het station kunnen gaan verbeteren. Want ik denk niet dat het echt een visitekaartje is op dit moment. Daar zien wij mogelijkheden om die uit te breiden en te verbeteren, dus het is 'en-en'.

Voor verkeersveiligheid vraagt u aandacht. Ja, we hebben een aantal kruispunten benoemd waarvan we hebben gezegd dat het vanuit verkeersveiligheid goed zou zijn om daar te kiezen voor een rotonde. Nou, dat vindt u ook terug in het onderdeel 'Nieuw beleid'. Dus op uw vraag concreet: wanneer in uitvoering? Ik hoop in 2022. Maar ik zie ook wel dat projecten in de fysieke hoek een behoorlijke doorlooptijd hebben en dat er ook wel druk zit op onze projectleiders. Dus we moeten ook goed kijken in onze prioritering voor volgend jaar hoe we dat gaan oppakken.

Op de vraag over IVN kan er eigenlijk een heel simpel antwoord komen. We hebben daar de afgelopen twee jaar geen geld voor in de Begroting gehad. Dat hebben we eigenlijk een hele tijd niet meer gehad, maar met wat creatieve oplossingen vanuit de Energienota en zwerfafval hebben we dat een aantal jaren in stand kunnen houden. Maar u weet ook dat wij bij de Energienota andere keuzes hebben gemaakt: minder budget, dus daarmee houdt de financiering voor IVN ook op. Ik heb nog wel even geïnformeerd naar een andere optie voor scholen die dat zouden willen. Er is een landelijk project dat invulling geeft aan energie en duurzaamheid, waar ook scholen zich bij kunnen aansluiten. Dus wellicht dat dat nog een alternatief is, maar dat zijn we op dit moment nog aan het bekijken.

Gezien de tijd wil ik nu maar even ingaan op de moties. Dan begin ik even met de motie van het CDA over de regensensoren voor verkeerslichten. Ik zal niet zeggen dat het een sympathieke motie is, maar ik begrijp de doelstelling van uw motie wel. Ik vraag me alleen wel af of de invulling van deze maatregel ook het gewenste effect gaat hebben. Want het principe is: hoe krijg je meer mensen op de fiets en hoe geef je de fiets ook een wat sterkere positie? Ik wil hier wel onderzoek naar doen, omdat ik ook wel vermoed dat hier wel een aantal praktische kanten zit aan de uitvoering van deze motie. Want ik noem maar even de omstandigheid dat juist bij slecht weer er minder mensen op de fiets zitten, maar wel meer in de bus of ander openbaar vervoer en dat er meer auto's zijn. We zien bijvoorbeeld ook wel dat bepaalde verkeerslichten geschakeld zijn. Denk bijvoorbeeld even aan de Hondsrugweg en de Boermarkeweg. Als je daar opeens met sensoren gaat werken, wat voor effect hebben die op de doorstroming van overige verkeersdeelnemers? Dus met uw goedvinden wil ik er onderzoek naar doen wat de voors en tegens zijn en of dit een maatregel kan zijn die het gewenste effect heeft. Ik wil mij er wel voor inzetten om dat onderzoek te gaan doen, want ik denk dat hier best nog wel een aantal argumenten over gewisseld kan worden over nut en noodzaak.

Dan de motie van LEF! over Operatie Steenbreek. We hebben in 2018 al eens een keer een onderzoek gedaan. Dat ging wat minder breed dan de motie zoals die hier nu voorligt. Dus met wat u vraagt van het college, kan ik wel uit de voeten.

Van de motie 'Energiearmoede' heb ik al wat over gezegd.

Dan de motie 'Babyboom': ik vind dit wel een heel leuk idee. Met de motie geeft u het college ook wel wat ruimte. Ik denk dat het goed is om ook even te kijken wat de financiële consequentie is. Want volgens mij worden er hier wel zo'n 1.000 kinderen geboren en voor 100 euro heb je een nog niet al te grote boom. Dus ik denk dat het ook goed is om te kijken wat deze motie financieel doet. Maar zoals gezegd: ik vind dit wel een leuk idee en ook een ludiek idee om op deze manier aandacht te hebben voor het groen en mensen erop te wijzen dat het niet allemaal van steen hoeft te zijn van hoe je de tuin kunt inrichten.

Mevrouw Hoogeveen (D66): Nog even een vraag naar aanleiding van het antwoord over IVN. Er was geen geld. Hoeveel kost het? En zou u, als we het geld wel hebben, alsnog mee willen doen?

De heer Van der Weide (wethouder): Ik heb zo de exacte bedragen niet paraat. Ik hoor nu het bedrag van 30.000 euro in de zaal noemen. Het lijkt me ook niet de juiste weg om dat hier zo even af te tikken. Maar de keerzijde is ook: we hebben er niet voor gekozen om bij het nieuwe beleid in de Begroting daar geld voor uit te trekken. Dus ik denk dat we daar als college al ons standpunt hebben ingenomen. En als u met elkaar dit dusdanig belangrijk vindt en daar 30.000 euro voor beschikbaar wilt stellen, dan verzet ik mij daar natuurlijk niet tegen.

Mevrouw Leal (Wakker Emmen): Ik had nog een vraag gesteld over de verkeersmaatregelen voor de omgeving van de scholen in Klazienaveen. Kunt u daar iets over zeggen?

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, dat kan ik zeker, want u was niet de enige. Dus goed dat u mij daaraan helpt herinneren. Zoals u weet, gaat er een aantal basisscholen verhuizen. Die vinden een gemeenschappelijk onderdak in en nabij het Esdal College in Klazienaveen. Dus dat betekent andere verkeersbewegingen waarbij de kinderen andere routes gaan fietsen. We hebben in ieder geval gemeend dat het goed is om daarvoor de routing aan te passen, in die zin dat daar waar nieuwe oversteekplaatsen ontstaan en veel kinderen die oversteek moeten gaan nemen, en daar de wegsituatie op aan te passen. Dus we zijn daarover in druk overleg met de scholen en uiteraard zullen we ook de EOP en eventueel ook omwonenden daarover informeren en daarbij betrekken.

De heer Wittendorp (CDA): Wij hadden ook nog een vraag gesteld in het kader van de verkeersveiligheid bij de oversteek Heidehiem-Wolfsbergen.

De heer Van der Weide (wethouder): Ik heb daar inhoudelijk in de commissie al iets van gezegd. Ik ben er geen voorstander van om dat op die plek te gaan doen. Ik heb binnenkort nog wel met een delegatie die zich inzet voor een betere oplossing voor deze situatie, een afspraak om op locatie de situatie te bekijken. Daar ga ik in ieder geval nog een keer mee in gesprek. Maar goed, ik heb in de commissie ook al gemotiveerd waarom inhoudelijk en beleidsmatig vanuit verkeerstechnisch oogpunt de gewenste oplossing niet binnen handbereik is.

De heer Rink (wethouder): Ik neem mijn sportpositie mee in deze wethoudersrol, zij het dat u, voorzitter, nog na mij mag. Maar over het algemeen mag ik als sluitpost optreden.

Als we dan gaan kijken naar de beschouwingen die door menigeen hier gedaan zijn, is het ook even een terugblik op wat er gebeurd is. Dan vind ik het toch fijn dat bepaalde uitdrukkingen, die ik in de tussentijd hier heb mogen doen, weer terugkomen in deze beschouwingen van de verschillende fracties. Zo heeft LEF! het erover dat als het regent in Emmen, het blijkbaar niet drupt in Schoonebeek. Meestal zeg ik dan dat het drupt in Coevorden, Hogeveen of Hardenberg in het kader van ‘grensontkennend’ werken waar mevrouw Hogeveen het over had. Want D66 refereerde daar al aan. Dat is iets waar wij binnen GZI Next proberen te bewerkstelligen, namelijk grensontkennend samen te werken. Want de enigen die in grenzen denken, dat zijn overheden. Dat doen de ondernemers niet, dat doen de inwoners niet. Dus laten wij dat vooral zelf ook proberen uit de weg te gaan.

Dan kom ik bij de derde uitdrukking, die ik toch regelmatig wel probeer te bezigen. En laat nou net de ChristenUnie mijn ‘heilige integraal’ gevonden hebben. Ik noem het altijd ‘de heilige integraal’, want we zijn altijd op zoek naar integraliteit en dat schijnt een heilig woord te zijn. U had het over het Regiostedenfonds, het Ontwikkelingsfonds en daarbij ook de kwartiermaker Centrum. Dat is inderdaad aan elkaar verbonden, dus daar hebt u inderdaad die integraal te pakken.

Alle gekheid op een stokje: in die zin hebben we hartstikke mooie bijdragen gehoord, verschillende aspecten binnen mijn portefeuille te horen gekregen. Circulaire economie, waar veel aandacht voor is en waar we veel in investeren. Waterstofeconomie, waar we veel in investeren en waarbij we met elkaar veel bezig zijn om met verschillende partners dit echt van de grond te krijgen. Daarbij hebben we inderdaad ook een Erasmus-aanvraag gedaan, waar de SP aan refereert. Mooi dat u die net uit het staatsje haalt, omdat die inderdaad uniek is voor Nederland en dat doen we toch gewoon eventjes hier in Emmen. Ik vind het belangrijk dat ook hier even aan te stippen. Wanneer dat dan gaat beginnen? Wij verwachten begin 2022 de toekenning van de Erasmus-aanvraag te krijgen. Dan hebben wij een vierjaarslooptijd om het te organiseren. Dus dan moeten er snelcursussen komen. Dan is het in ieder geval ook aan de onderwijsinstellingen en de ondernemers om te kijken hoe we het curriculum passend kunnen maken voor dat wat we nodig hebben. Dan hebben we inderdaad ook de praktisch geschoolde mensen die met waterstof overweg kunnen. Dus wat dat betreft helemaal mooi en ook niet alleen in uw straatje, maar in het straatje van verschillende fracties die daar iets over gezegd hebben.

Dan komen we wat mij betreft bij de betekenis economie of ‘impactondernemen’ – om het zo maar te zeggen. GroenLinks verwijst er al naar, maar wel met de indruk dat wij juist barrières opwerpen, terwijl wij juist met de City Deal Impactondernemen om die barrières te slechten. Dat wordt ook zo ervaren, wij hebben in die zin heus nog wel wat barrières weg te nemen. We gaan ze niet opwerpen, maar niet alle muurtjes zijn al weggebroken. Daar hebben we ijzerbrekers en ijzervreters als een Toolbox voor nodig. Soms schuurt dat en soms gaat dat hartstikke goed. We hebben ook hartstikke mooie afspraken met Menso daarover, dus in die zin zijn daar echt verbeterlagen gemaakt. Dus ik zou daar iets positiever over willen zijn dan GroenLinks is geweest.

Dan kijken we even naar de Human Capital Agenda: daar is ook al even iets over gezegd. Het is natuurlijk belangrijk dat we personeel beschikbaar hebben, maar het is ook fijn als we dat geschikt hebben. Dus in die zin is bij de verschillende ondernemers ook de vraag hoe we toekomst ingaan: digitalisering, robotisering. Hoe gaan we de strategische personeelsplanning met elkaar aanpakken? Als grote gemeente is het denk ik handig en van belang, als de spin in het web c.q. de spil in de economie die wij mogen zijn als gemeente Emmen in deze regio Zuidoost-Drenthe, dat wij inderdaad gaan investeren in die Human Capital Agenda. Wat is er voor nodig om in de toekomst het juiste personeel be-

schikbaar en geschikt te hebben? Ik ben blij dat u dat ook onderschrijft. Binnen het huis worden daar ook de nodige maatregelen voor genomen als het gaat om onze eigen personeelsplanning, hebben we zojuist vernomen van mijn collega Otter.

Dan kijken we even naar de bereikbaarheid. Bedrijvigheid volgt bereikbaarheid en dan is het inderdaad belangrijk om in te blijven zetten op de Nedersaksenlijn. Dus dat zullen we ook zeker blijven doen. Ik ben er een groot voorstander van en volgens mij zitten wij met de juiste mensen om tafel om hiermee door te gaan. Maar wel in de volgorde van de regio's: Emmen-Coevorden-Rheine moet als eerste gerealiseerd zijn. Dan hebben we een extra argument om te zeggen dat we hem ook door moeten trekken naar Groningen. We hebben ook daarin weer een samenwerking met Overijssel, Drenthe, Hardenberg en Coevorden, maar ook Groningen, Westerwolde en Stadskanaal. Dus ook daar denken we grensontkennend – dit even naar D66 toe.

Dan krijg ik de vraag of het winterevenement de nieuwe regiomarketing is? Nou nee, volgens mij is dat niet de nieuwe regiomarketing. Wij hebben u op 14 oktober meegenomen in de presentatie over hoe wij de nieuwe regiomarketing met elkaar zouden willen uitvoeren. Daarbij zijn wij afhankelijk van een drietal zaken als zijnde DTZ, dat we daar als strategische koers gaan doen, wat we gaan doen met de herijking van de Strategienota die er 25 november ligt, wat we gaan doen met de Regio Deal en welke positie de Regio Campus daarin krijgt – maar wel met de focus op werk en de beschikbaarheid van personeel daarbij. Dus in die zin is het winterevenement een onderdeel, maar niet hét regiomarketingtool. Nee, want wat dat betreft gaat de regiomarketing veel verder.

Ik heb daar een lijstje van hier en dat ga ik er even bijpakken. Dan kan ik meteen reclame maken, want ik heb toch een kwartier lang spreektijd. Als het gaat om het winterevenement, hebben we onder andere een reuzenrad van 33 meter hoog, uniek voor Noord-Nederland. Dus als wij het daadwerkelijk weten te plaatsen op het Raadhuisplein, dan kunt u over het Atlas Theater heen de diertuin bekijken. Ik weet niet hoe de diertuin daarover denkt, maar dan horen we wel van de heer Otter wat de consequenties daarvan zijn. Daarnaast hebben we nog het sterrenkijken via Astron. Dus we gaan met elkaar onder de begeleiding van Astron naar de sterren kijken, ook iets wat daar heel mooi bij past. We gaan de ijssculpturen weer in het centrum hebben. Emmen On Ice doet mee, Qmusic gaat mee in het Onder Nul-thema. Ik krijg ook – en dat is voor de liefhebbers – een winterconcert van Bouke die in het winterthema Onder Nul meegaat. We hebben een nieuwjaarsduik die georganiseerd wordt en waarbij ik in ieder geval het water in ga – en ik hoop dat een aantal van u zich ook gaat aanmelden – waarbij de deelnemers na afloop een schitterende gadget krijgen – alleen daarom al zou ik me opgeven. Tegelijkertijd heeft ook onze burgemeester de moeite genomen om de nieuwjaarsbijeenkomst in het Onder Nul-thema te openen. Dus het leeft: dat wil ik nog maar eens even benadrukken. Ik heb nog wel meer op dit lijstje staan. Mocht u dat echt willen weten, dan kom ik daar wel in mijn tweede termijn op terug.

Dan ga ik maar even terug naar het steriele onderwerp van de inloop bij het KCC. Ik ben blij dat we daar de afgelopen jaren in ieder geval wat kleur aan hebben weten te geven als het gaat om de regenboogtrap. Daarbij zullen we ook blijven investeren in het regenboogbeleid.

Daarnaast sluit ik mij aan bij de opmerking van collega Kleine als het gaat om vragen en vraagstellingen. De afgelopen jaren hebben we natuurlijk behoorlijk wat vragen gekregen, ook over de Wmo en over De Toegang. In deze eerste beschouwingen valt dat tot nu toe nog mee, is dat aantal minder gebleken. Ik zou daarvoor een compliment willen geven aan de mensen die daarmee bezig zijn.

Wel zijn er vragen gesteld over het Innovatiebudget Wmo en is daarover ook een motie ingediend. Bij de motie moet ik heel eerlijk zeggen dat wij al voortvarend van start zijn gegaan. Ik heb vanochtend de moties voorbij zien komen vanuit de griffie. Om één uur had ik een portefeuilleoverleg Wmo waarin bleek dat de provincie Drenthe en de gemeente Emmen in gesprek zijn geweest met het initiatief van het zorgpension De Monden en dat wij reeds daar al wat toezeggingen hebben gedaan. Dus in die zin is de motie eigenlijk al in uitvoering. De exacte inhoud van die toezeggingen weet ik niet, maar daarover wordt verder nog gesproken. Zorgpension De Monden weet in die zin de weg in overheidsland goed te vinden. Want volgens mij hebben ze meerdere fracties aangeschreven en hebben ze met meerdere gemeenten en dergelijke contact gehad. Wij zijn dus al met hen in gesprek. Ik ben ook al eerder met hen in gesprek geweest. Maar bij gebrek aan een budget waar ik gelden uit beschikbaar zou kunnen stellen, hebben we daar nog nooit aan kunnen voldoen.

Is er dan een kader? De kaders die daarvoor gelden, zijn in ieder geval dat dingen nu nog niet tot stand zijn gebracht. Dus het is iets nieuws. En dat het een breder belang dient te dienen. Monitoren van in-

novatie kan ook betekenen dat iets niet succesvol kan zijn. Zo hebben we in het vorige budget een initiatief gehad dat Begeleid Kamerwonen heette. Dat was niet per se een succes, maar heeft wel geleid tot inzichten die we hebben gebruikt voor de nieuwe productiestructuur van beschermd wonen. Dus het draagt altijd bij aan een transformatie. Want ook een negatief resultaat is een resultaat dat je wel weer kunt gebruiken in verdere beleidsvormen.

Dan ben ik door mijn punten heen, dus ik denk dat ik dat snel gedaan heb.

Mevrouw Ensink (LEF!): Volgens mij staan er nog twee moties voor u op de lijst.

De heer Rink (wethouder): O ja, sorry. Van die motie van de Partij van de Arbeid over het zorgpension heb ik dus al aangegeven dat die reeds in uitvoering is.

Als ik dan kijk naar de motie over de terrassen, dan zou ik haast hetzelfde kunnen zeggen. We zijn op dit moment gewoon goed in conclaaf met de horeca, waarbij ook de burgemeester is betrokken. Daarin gaat het erover hoe we dat nou met elkaar gaan doen. Als ik kijk naar de strekking van de motie, dan kan ik die helemaal onderschrijven. Dat zijn we al aan het doen en daarom doen we dat ook. We zijn daarbij al libertair – om het zo maar te zeggen. We genieten nu al van de volle terrassen die lekker uitgebreid uitgestald zijn. We weten tegelijkertijd ook niet wat er morgen op de persconferentie gezegd gaat worden. In die zin zou een einddatum daar misschien wel schade aan doen en zou daarbij liever een opening willen houden in het gesprek met de horeca, zodat we in ieder geval, zolang het nodig is, hun in ieder geval kunnen voorzien van een ruim terras.

Mevrouw Louwes (PvdA): Nog even een verhelderingsvraag over de motie van het zorgpension. Want de wethouder geeft net aan dat het heel mooi is dat er al hard aan gewerkt wordt op dit moment. Hij gaf daarbij aan dat die motie al in uitvoering is. Maar hij gaf ook aan dat hij niet precies weet hoe het met die toezeggingen zit. Dus er is even wat onduidelijkheid nu over wat de status precies is. Daar zou ik graag een verduidelijking over hebben.

De heer Rink (wethouder): Op het exacte bedrag kan ik geen antwoord geven. Maar wij hebben wel de toezegging gedaan dat wij mee gaan werken aan een haalbaarheidsonderzoek.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Dan zal ik nog een paar openstaande vragen beantwoorden, inclusief een reactie op motie M12.

Vanuit de Partij van de Arbeid werd wat gezegd over de samenwerking tussen de politie en de EOP. Dat vanuit de politie aangegeven was dat die samenwerking goed was, maar dat u ook weleens wat andere geluiden hoort. Nou, dat geloof ik meteen. Er zijn 35 EOP's, hoorden wij in de loop van deze avond. Ik maak op dit moment weer een ronde langs de diverse EOP's. Daar zit standaard ook iemand van de politie bij. Ik zeg maar even dat ik meteen wel geloof dat er een EOP is die wat zegt over de politie-inzet en dat soort dingen. Maar dit is ook standaardonderwerp van gesprek met de politie in die EOP-overleggen. Eigenlijk gaat dat altijd wel heel erg goed. Ik hoor ook heel veel complimenten vanuit over de inzet van wijkagenten, hun betrokkenheid et cetera. Ik merk ook aan die tafels dat een wijkagent over het algemeen heel goed weet wat er in een bepaald gebied speelt. Mocht u daar iets anders over horen, laat ze dat vooral naar voren brengen. Want dat is de andere kant van het verhaal. Ik vind de politie ook altijd heel goed aanspreekbaar op allerlei soorten kritische opmerkingen.

Vanuit dezelfde fractie van de Partij van de Arbeid werd iets gezegd over de brandmelders die verplicht worden gesteld, ook onder de drang van de verzekeringsmaatschappijen. Dit is een buitengewoon verstandige maatregel, het gebeurt al links en rechts in Europa. Het zou in Nederland ook echt heel goed zijn. Wij gaan niet zelfs langs de deuren, dat doet de Veiligheidsregio ook niet. Maar we hebben wel heel veel aandacht voor die campagnes die daarbij horen. Dus in algemene zin is het idee om nu al overal brandmelders op te hangen. We gaan extra doen in de richting van wat kwetsbare ouderen. Met name de zelfstandig wonende ouderen is een vrij beruchte groep waar het gaat om de aanwezigheid van brandmelders. Ik doe dat zelf ook bij die avondjes zoals Vrouwen van Nu: dan laat ik ook even de handen opsteken. En dan vraag ik of ze ogenblikkelijk voor nog geen 20 euro in hun huis een brandmelder willen laten ophangen, met het advies om een handige schoonzoon te vragen die dingen even op te hangen. We gaan ook met de 'wijkbrandweerman' – het lijkt wel een naam van zo'n karakter uit een tekenfilm – echt de wijken in en wel met name op die plekken waar we aanvullend

kunnen zijn in het kader van Brandveilig Leven, inclusief rookmelders, om daar een extra stimulans voor te geven.

Dan had het CDA een vraag over de uitbreiding van het aantal boa's in relatie tot de uitbreiding van een aantal bevoegdheden. Het idee is dat het verstandig is om het aantal boa's uit te breiden. Dank voor de middelen daarvoor, dat gaan we ook rap doen. Dat leidt niet per definitie tot een uitbreiding van bevoegdheden. Maar we gaan wel nadenken over het uitbreiden van taken. Misschien is dat hetzelfde als wat u bedoelt. Ik heb zelf al eerder aangegeven dat ik wat terughoudend ben als het gaat om de grens tussen boa's en politie, met de hele discussie over bewapening en dergelijke. Daar blijf ik verre van. Dus we willen in die zin niet zozeer de bevoegdheden uitbreiden van boa's, maar die nog beter laten aansluiten op wat er hoort bij de taken van de politie. Ook gaan we nog eens kijken naar de taken waar het gaat om de inzet op de gebieden. Dus het kan zijn dat ze in die zin wat meer ook in de wijken gaan opduiken. Dat was ook een van de motivaties voor het uitbreiden van het aantal boa's.

De heer Wittendorp (CDA): Graag even wat verduidelijking, ook even in aanvulling op het antwoord dat ik eerder aan de heer Eggen gaf. Wij denken dan toch wel aan de controle op mensen die met te hoge snelheid rijden en daarbij te veel lawaai veroorzaken, zoals in Emmen-centrum, en mensen die door rood licht rijden. Bedoelt u dat met die taken?

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Nee, dat bedoel ik niet met die taken. Die blijven vooralsnog voorbehouden aan de politie, die die taken ook uitvoert. Nee, ik denk meer aan de inzet op diverse hoeken waar de boa's op dit moment wat minder zichtbaar zijn. Dat bedoel ik. En dat kan gaan over allerlei soorten taken. Dus niet zozeer te hoge snelheid in het verkeer, maar meer waar het gaat om toezicht en handhaving op al die terreinen die ze nu bijvoorbeeld ook in het centrumgebied doen. Dus ik denk meer aan de uitbreiding over de hele gemeente dan heel specifieke taken, zoals verkeerssnelheid. Aan dat laatste wordt in eerste instantie niet gedacht.

De heer Wittendorp (CDA): Maar gaat u dan voorbij aan het verzoek in de motie?

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Nee, daar ga ik niet aan voorbij. Maar waar wij denken op dit moment vooral aan waar we de boa's het hardste nodig hebben. Laat dat even een operationele vraag zijn. Dat zal zijn op taken die op dit moment anders liggen dan dat concrete voorbeeld waar het gaat om de verkeerssnelheid. Dus we doen dat in overleg met de politie, ook op basis van de cijfers. Aan de voorkant kunt u sturen. In december hebben we het Veiligheidsplan 2022 liggen. Dan maken we een totaaloverzicht van de zaken die spelen in de gemeente Emmen op allerlei soorten terreinen, inclusief uw thema verkeerssnelheid. En als u denkt dat daar meer op gestuurd moet worden, dan moet u dat vanuit de raad maar aangeven. Dat is dan een soort opdracht in dezen. Maar waar het gaat om waar we de boa's vooral zouden moeten inzetten, dan denken wij vanuit het kader van het Veiligheidsplan, ook in overleg met de politie, dat de boa's vooral op de eerdergenoemde taken moeten worden ingezet.

Dan even een zijspiongetje waar het gaat om twee vragen die wat meer zien op het dossier 'Democratie dichterbij'. Ik vond het wel leuk dat in een aantal fracties gedacht wordt over de raadszaal. Daarbij kwam zelfs deze opstelling naar voren. Ik zou haast zeggen dat dit een stokpaardje van mij is. Ik zei toen ik hier honderd dagen werkte, dat de raad zichzelf wat tekortdoet door twee hoog achter te vergaderen. Natuurlijk is het idee aardig, ook in relatie tot 'Democratie dichterbij' om ook nog eens na te denken over twee varianten. Ten eerste is dat de verplaatsing van de hele raadszaal naar het Raadhuisplein: dat zei een van de fracties. Je zou ook een soort tussenvariant kunnen bedenken waarbij dit dan een soort vergaderaccommodatie blijft, maar waarbij we veel meer aan de voorkant gaan waar het gaat om informatiebijeenkomsten, waar je nog veel meer dat directe contact wilt hebben tussen raad en de bevolking. Dat is typisch een thema volgens mij dat zich heel mooi leent in aanloop naar een nieuwe raadsperiode om daar eens met elkaar van gedachten over te wisselen.

Er was een concrete vraag van de SP over de nabijheid van stembureaus en dergelijke. Daar denken we niet aan om dat erg te gaan veranderen. Het aantal stembureaus dat we bij de vorige verkiezingen hadden, blijft in stand. Dat is in mijn visie meer dan nabij: we hebben veel meer stembureaus dan we eigenlijk feitelijk nodig hebben voor de organisatie. Maar we proberen het zo laagdrempelig mogelijk te houden. Dus dat zal zo blijven.

Ten slotte een belangrijk thema dat in een aantal bijdragen opdook en dat is de aanpak van het stationsgebied. Dat doet de burgemeester niet alleen, daarover ben ik ook in nauwe samenspraak met wethouder Kleine. Ik denk dat het goed is om in ieder geval even te realiseren – ik heb dat vaker gezegd – dat in elke plaats een stationsgebied een plek is waar heel veel verschillende stromen bij elkaar komen, waar reuring is en waar dus ook wel het nodige gedoe is. Dus ik blijf altijd wel bij de stelling: realiseer je je dat het rond een stationsgebied het altijd wel wat onrustig zal blijven.

Ten tweede: er doet zich een aantal vervelende incidenten voor in het stationsgebied. Als we het hele plaatje even uitrollen, dan moeten we even wat inzoomen. Het is echt niet zo dat er dag in, dag uit gedoe is in het stationsgebied. Die motie gaat over een integraal plan als het gaat om de aanpak van de veiligheid. Maar ik denk toch dat het wat uit elkaar gerafeld kan worden. Want als we kijken naar welke problemen er spelen in het stationsgebied, laat ik dan in ieder geval zeggen dat wij in goed gesprek zijn met de politie en de boa's om die specifieke doelgroepen nog wat specifiek daarin te bedienen. Dus als het erom gaat wat daar op dit moment al gebeurt, dan gebeurt de extra inzet van de politie en de extra inzet van boa's echt wel. Als u zegt: deel dat soort plannen en laat die zin, nogmaals, dat is voor een belangrijk deel onder de motorkap. Dat zijn een hele hoop zaken die gewoon in de operationele sfeer zitten. We willen gerust praten over de resultaten en over het proces daarin, maar dat is nog wat anders dan dat we alle plannen gaan delen met de raad.

Toch even dat onderscheid waar het gaat om twee groepen. Dat betreft alles wat te maken heeft met het Leger des Heils en Verslavingszorg in het kader van de maatschappelijke opvang. En daarnaast is er de groep die ik maar even wat simpelweg 'de asielzoekers' noem. Ten aanzien van de eerste groep hebben we gesprekken gevoerd met alles wat er speelt rondom het Leges des Heils. Daar komen meer stromen binnen dan alleen de bewoners van het Leger des Heils. Daarover zijn wethouder Kleine en ik in goed gesprek met het Leger des Heils. We hebben ze inderdaad gevraagd om een goed plan van aanpak te maken dat ook wat verdergaat dan alleen de eigen deur van het Leger des Heils. Ik maak die vergelijking met discotheken ook weleens: het is niet zozeer dat de verantwoordelijkheid van de discotheek eigenaar ophoudt bij de deur van zijn discotheek. Ook het gebied daaromheen moet nadrukkelijk aan de orde zijn. We hebben concreet richting het Leger des Heils gevraagd om al begin november te komen met een plan. Daar wordt al goed aan gewerkt. Dus we willen voor half november met het Leger des Heils in gesprek over aantal maatregelen dat we vooral aan hen opleggen, om ervoor te zorgen dat de veiligheid en de rust in die buurt weer kan terugkeren. Dat is één groep.

Een aparte kwestie is het verhaal van 'de asielzoekers'. En daar moeten we ook wel wat uit elkaar trekken. Want ik ageer ook wel wat tegen de aanduiding 'de asielzoekers'. Ik zeg het maar even: de stroom van asielzoekers gaat van Zwolle naar Emmen in de richting van Ter Apel en in hoofdlijnen gaat dat heel erg goed. Nogmaals de complimenten aan de medewerkers vanuit de raad. Als we kijken naar hoe het op dit moment ook weer gaat met de opvang van de asielzoekers in het Fletcher Hotel: eigenlijk gaat dat rimpelloos. Daar zal echt de komende tijd nog weleens wat gebeuren, maar in hoofdlijnen gaat dat goed. Waar we echt heel veel last van hebben, zijn 'de veiligelanders'. Dat zijn in de regel alleenstaande jongeren uit specifieke gebieden in de wereld, waar de veiligheid eigenlijk wel heel goed is en tegelijkertijd zij hierheen komen om andere dingen te gaan doen. Die relatief kleine groep asielzoekers veroorzaakt verreweg de meeste overlast, die groep veroorzaakt heel veel incidenten. Waar ik me over verbaas en waarover ik mij in toenemende mate boos maak, is dat maar blijft rondpompen blijft. Er wordt hier gesproken in de richting van het Ministerie van Veiligheid en Justitie: dat is ook het geval, maar het gaat ook over vervoersmaatschappijen, het gaat ook over de politie, het gaat ook de burgemeesters.

We draaien daar met elkaar wat rond. Ik heb weleens de vergelijking gemaakt als het gaat om de stroom van de veiligelanders met de voetbalsupporters. Er is op dit moment steeds meer gedoe met voetbalsupporters en dat is vooral op de stations, maar je hoort zelden of nooit dat er gedoe is met het vervoer van voetbalsupporters. Want daar hebben we met elkaar gewoon nette afspraken over gemaakt. Er gaan echt geen voetbalsupporters meer met honderd man in een trein zitten om vrolijk naar een voetbalstadion te gaan, naar het stationsgebied te gaan en daar van alles te doen. Dit idee hebben we al een paar keer ook al neergelegd bij de staatssecretaris: voorkom nou dat we aan de lopende band vervoersstromen hebben waar veiligelanders contacten hebben met reguliere passagiers en met reguliere stromen van asielzoekers. Dus het simpele idee is om die stroom veiligelanders eerder op te pakken, bijvoorbeeld bij station Zwolle. Vervolgens die stroom rechtstreeks in de bus te zetten in de richting van Ter Apel, daarbij Emmen voorbij te gaan en bij aankomst in Ter Apel te zorgen voor een vas-

te opvangplek. Dat idee ligt er al tijden. Wij zijn helemaal niet geholpen met extra geld voor beveiligers en dergelijke, want we zitten helemaal niet te wachten op incidenten met heel veel beveiligers. Als het moet, grijpt de politie echt wel in. Dat zijn niet eens de boa's, dat doet dan de politie: dat was de afgelopen dagen ook aan de orde. Maar we zijn geholpen met separate stromen daarvan. Ik begrijp werkelijk niet dat het nu alweer een jaar lang duurt dat we die stroom veiligelanders op een of andere manier maar moeten begeleiden en ze niet uit het reguliere circuit halen, zoals we ook doen met de hooligans uit het betaald voetbal. We hebben woensdag nog weer een overleg met de directeur van het COA. Er is woensdagochtend ook nog weer een landelijk overleg, waar dit thema via de Commissaris ook weer aan de orde komt. Want geloof me: die onveiligheidsproblematiek rondom die veiligelanders verzielt voor een belangrijk deel een heel mooi debat over de opvang van asielzoekers, van mensen die zich gewoon netjes gedragen.

Kortom, we willen er nog steeds voor zorgen dat die overlast in het stationsgebied binnen de perken blijft. Maar de echte oplossing van het probleem is dat die stroom vooral verlegd wordt en niet gaat vermengd worden met die andere groepen. Nogmaals: dit komt aanstaande woensdag aan de orde in diverse overleggen en ik zal u daarover berichten. In algemene zin: weet dus dat we druk bezig zijn vanuit diverse disciplines en vanuit diverse portefeuilles met diverse partijen om de veiligheidssituatie in het stationsgebied te verbeteren. Dat zal altijd tot op zekere hoogte zijn: er zal altijd een bepaalde mate van overlast blijven in dat gebied. Dat moeten we in die zin ons dat echt wel realiseren. Volgens mij zei iemand van u zelf al dat dit al een heel aantal jaren op deze manier loopt. Maar zeker voor die problematiek rondom die veiligelanders en die problematiek rondom instellingen als het Leger des Heils proberen op korte termijn een aantal andere oplossingen te vinden. Dat betekent dat die motie over de aanpak in die zin voor mij overbodig is. Dat kan wat mij betreft ook gewoon een plan van aanpak blijven, maar wij zijn er druk mee bezig.

De heer Scheltens (VVD): Ik hoor u dit zeggen over die veiligelanders, maar ik neem aan dat u daar niet alleen in staat. Waar ligt dan dat gebrek aan begrip of communicatie, dat u niet met z'n allen een oplossing kunt bereiken, terwijl die, zoals u het aangeeft, eigenlijk zo simpel is? Waarom vindt u daar dan gehoor voor bij het ministerie?

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Ja, ik zou haast zeggen: dat moet u aan de staatssecretaris vragen. We hebben ook rondom de zomervakantie rechtstreeks dat gesprek gevoerd. Toen ging het al over het lostrekken uit de reguliere stromen. Maar de staatssecretaris wil daar op dit moment niet aan. Dat is het hele verhaal. Ja.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Een beetje in dezelfde lijn als de heer Scheltens. Ik heb mij er inderdaad zo over verbaasd dat, terwijl ik op mijn Grote Steden-app al diverse aanbiedingen van plekken voor vluchtelingen zie, nog steeds op de televisie verteld wordt dat gemeenten niet meewerken. Daar kan ik gewoon niet bij. Er wordt dus vanuit het ministerie dus gewoon niet gecommuniceerd.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Nee, daar hebt u ook wel weer gelijk in. Terwijl de bereidheid vanuit de gemeenten er wel degelijk is, op heel veel verschillende plekken.

De voorzitter: Nog anderen op dit punt? Niet? Hebben we daarmee de bijdragen in eerste termijn vanuit het college compleet en kan ik die afronden? Ik constateer dat dat het geval is.

Dan even een procedurevoorstel. We hebben nu de eerste termijn afgerond. U zit nu gezellig aan een kopje koffie of thee met een stukje koek erbij. Gedurende de schorsing waren er eigenlijk twee smaken. Die leg ik maar even in uw midden neer. Er was een aantal mensen dat zei dat we gewoon moeten doen zoals we dat met elkaar hadden afgesproken en dat dat verder prima was. We schorsen nu de vergadering en aankomende donderdag gaan wij door in tweede termijn. Dan kunnen we ondertussen nog eens even wat overleg hebben, met wellicht nog wat nieuwe gezichtspunten. Dan gaan we door en dan proberen we dat in die middag af te ronden. Dat is één smaak. En er is een andere smaak – die hoor ik ook wel – van mensen die zeggen dat we mooi op schema liggen op dit moment. We hebben een kernachtige vergadering waarin we een besluit moeten nemen over de Begroting en twaalf moties. Het is nu tien voor half negen, we kunnen dan even schorsen en dan doorgaan en dit vanavond afronden.

den. De orde van de vergadering is uiteraard aan de voorzitter van de raad, maar als het in die zin gaat over dit soort procedures, dan is dat aan u. Dus ik leg het maar even bij u neer.

Mevrouw Ensink (LEF!): Wilt u van ons een reactie daarop?

De voorzitter: Ja, als het heel ingewikkeld wordt, dan kunnen we ook gaan stemmen. Maar meestal komen we daar wel uit, dus gewoon eens even wat reacties op wat er ligt. We kunnen dus gewoon de oorspronkelijke volgorde handhaven: geen enkel probleem. We kunnen ook afspreken dat we doorgaan.

Mevrouw Ensink (LEF!): Nou, ook gezien de antwoorden van het college – waar ik wel een soort van analyse op kan loslaten dat er eigenlijk geen enkele motie wordt afgeraden – lijkt het me heel pragmatisch om gewoon even lekker door te zetten vanavond.

Mevrouw Louwes (PvdA): In het kader van de zorgvuldigheid, een goede voorbereiding en de belangrijkheid die zo'n begrotingsvergadering toch in zich heeft, vind ik het verstandiger om toch donderdag verder te gaan.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ik sluit me graag bij mevrouw Louwes aan. Want ook vanuit het college was er nog de suggestie om voor in elk geval één of twee zaken wellicht nog met een motie te komen. Daar moeten we nog wel even wat huiswerk voor doen. Dan kunnen we nog even met onze achterban overleggen.

De heer Wittendorp (CDA): Ik wilde er nog even een smaak aan toevoegen. We hoeven donderdagmiddag niet per se om twee uur te beginnen, we kunnen ook aan het begin van de avond starten. Dat zou ook een optie kunnen zijn.

De voorzitter: 'Nee, nee, nee', hoor ik nu uit de zaal. Maar het is wel een derde smaak.

De heer Scheltens (VVD): Nee, inderdaad eens met de opmerkingen van de heer Huttinga. Waarschijnlijk zit er nog een motie aan te komen in tweede termijn. Dat kost even tijd. Dat zou nu ook kunnen, maar dan hebben we toch al gauw een halfuurtje schorsing nodig. Als elke partij ook nog eens een keer twee of drie minuten aan de tweede termijn besteedt, dan zijn we zo bij half elf à elf uur. Dus wat ons betreft inderdaad ook de voorkeur bij de donderdagmiddag, temeer ook omdat ik donderdagavond al een andere afspraak heb staan. Maar dat komt ook omdat de agenda het op deze wijze toeliet. Dus wat mij betreft hoeven we het niet naar de donderdagavond te verplaatsen.

De voorzitter: Nee, dat geldt wel voor meer zaken. Nee, alleen al het feit dat Feyenoord speelt, is al een heel slechte reden om donderdagavond te gaan vergaderen, natuurlijk. Want dat is de afspraak waar meneer Scheltens op doelt. Wij gaan samen naar Berlijn met 5.000 supporters los. En die gaan dan wel los, trouwens. Ik zou donderdagmiddag niet uw boodschappen gaan doen in Berlijn. Dat lijkt me heel onverstandig.

Mevrouw Ensink, we hebben het wat geïnventariseerd. Volgens mij is de grootste gemene deler dat wij nu gaan schorsen en de vergadering donderdagmiddag om twee uur gaan voortzetten. Is dat akkoord?

De vergadering is geschorst.

Schorsing tot donderdag 4 november om 14.00 uur

Heropening van de vergadering op donderdag 4 november 2021

De voorzitter: Hartelijk welkom, ik heropen de vergadering.

Wij hadden afgelopen maandag het eerste deel van deze vergadering. Toen hebben we geschorst en vandaag gaan we door over de Begroting 2022 en de Meerjarenraming 2023-2025. Dat gaat om de tweede termijn. Even voor de mensen die meekijken: zometeen zijn eerst de raadsfracties aan het woord, daarna het college. Dan gaan we ongetwijfeld nog even schorsen om te kijken waar we staan met het hele verhaal. Daarna gaan we op weg naar de besluitvorming. We weten niet precies hoe het uitkomt in de tijd.

Ik meld u maar even dat rond de klok van half vijf nog een klein warm hapje is besteld. Dat kan de tijd bespoedigen, zeg ik maar even. Of vertragen: als we eerder klaar zijn, dan wachten we tot half vijf.

Ook nog even in termen van corona: u hebt dinsdagavond de persconferentie gezien. Dat betekent dat we niet alleen vandaag zo vergaderen, maar dit zal ook voorlopig wel even weer zo blijven. Houd er rekening mee, ook voor volgende week, dat er in de publieke ruimtes weer een mondkapje wordt verwacht. Dus op het moment dat u aan de Vreding-zijde binnenkomt, dient u in ieder geval een mondkapje op te hebben.

We hebben berichten van verhindering van mevrouw Van der Ham van Wakker Emmen en de heer Rixtum van de PVV en ik mis de heer Kuilder, ook van de PVV, zonder kennisgeving. Dan heeft de heer Schrik gemeld dat hij rond de klok van vier uur weggaat.

Het idee is om zometeen met de tweede termijn van de raad de volgorde anders aan te houden dan afgelopen maandag, te beginnen bij de kleinste fracties en zo verder naar de grotere.

Is dat een goed voorstel? Nog andere opmerkingen vooraf over de vergaderorde? Niet? Dan gaan wij het zo doen. Dat betekent dat wij de tweede termijn beginnen met de fractie van Vitaal Emmen, de heer Grethe. Ik meld het u even: we hebben vijf minuten spreektijd per fractie, exclusief interrupties. Nou, maandag redeneerde ik ook wat soepel. We kijken niet op een minuutje, maar als het te gek wordt, dan grijp ik wel in. Meneer Grethe, aan u het woord.

Tweede termijn

De heer Grethe (Vitaal Emmen): Ik heb één vraag, dus het zal voor mij niet zo lang duren. Een vraag over betaald parkeren. Tot nu toe heb ik geen antwoord in de eerste ronde daarover gekregen. Waarschijnlijk is de wethouder dat ontschoten. Dus nu nogmaals de vraag: hoe is de wethouder er een paar jaar geleden eraan toegekomen om een verschil te maken? Wat was er de reden voor om alleen in het centrum van Emmen de parkeergelden steeds te verhogen en de grote winkelcentra in de buitendorpen daarbij buiten schot te houden? Of zijn daar afspraken over gemaakt met de buitendorpen? Als die afspraken er zijn, zijn die dan ook voor Emmen-centrum te maken? Daar zou ik graag uitleg over willen hebben. Als u het mondeling niet lukt, dan graag schriftelijk.

De voorzitter: Dank u wel. Ik geef nu het woord aan mevrouw Van der Woude namens GroenLinks. Daarbij ook het verzoek alvast in uw bijdrage iets te zeggen over de moties: dat maakt het wat makkelijker voor het vervolg van de beraadslagingen. Dat had ik bij de aftrap nog even kunnen melden.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Allereerst iets wat in mijn eerste termijn was blijven liggen: een stukje over het SIOF-fonds. Daar is toen ook al het nodige over gezegd. In 2016 zijn de criteria daarvoor opgesteld. Wij vroegen ons af of het wijs is om die criteria bij te stellen en te kijken naar echt structurele werkgelegenheid en ook het aspect duurzaamheid daarbij vooral niet te vergeten.

Verder missen wij toch nog wel het een en ander in het sociaal domein. De inkomensondersteuning: onder het mom van een betere hulpverlening aan de burger voelt het bij ons toch wel als flink wat bezuinigingen. Er wordt heel veel gezegd: efficiënt werken, efficiënt werken en tegelijkertijd betere hulpverlening. Bij ons wringt dat af en toe toch wel.

Mevrouw Louwes (PvdA): Een vraag, want ik heb niet helemaal goed begrepen wat mevrouw Van der Woude nou bedoelde. U gaf net aan dat er bezuinigd wordt op het sociaal domein en dat u de indruk hebt dat er een heleboel dingen missen – als ik dat goed vertaal op deze manier. Misschien kunt u dat nog even toelichten? Want dat is me nog niet duidelijk.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Zoals ik ook al in eerste termijn heb benoemd, wordt zeker ook bij de inkomensondersteuning de doelgroep vergroot en de criteria verruimd. Maar er is een verandering: het kan kostenneutraal omdat er een verandering is in de norm. Want die gaat dan van 40 naar 30 procent. Daarnaast ligt dit concept ook nog ter advies bij de adviesraden. Wij vinden dat de adviesraden, zoals de Cliëntenraad, daar ook nog wel een mening over hebben en daar de nodige input bij moeten hebben. Wij vinden het ook voorbarig om dan nu al met dit plan te komen, terwijl er zeker vanuit de Cliëntenraad de nodige vraagtekens zijn. Kostenneutraal bij een doelgroep betekent dus dat er bij een andere doelgroep wordt bezuinigd, die ook kwetsbaar is en die het ook nodig heeft.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ik had het idee dat u het over het totale sociale domein had, maar u hebt het dus over het specifieke onderdeel van de inkomensondersteuning.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Correct.

Er is nog een aantal moties ingediend. De motie over het haalbaarheidsonderzoek van het zorgpension De Monden. Dat lijkt ons mooi. We moeten er nog verder naar kijken, maar op zich is dit wel positief. Bij de motie over de aanpak van energiearmoede vragen wij als GroenLinks ook regelmatig aandacht voor dit onderwerp. Energiecoaches: hartstikke mooi dat die er zijn. Ik ken verschillende die het zijn en die doen goed werk. Alleen zien wij toch wel als een van de grote oorzaken van de energiearmoede de grote hoeveelheid slecht geïsoleerde huizen hier in onze gemeente. En of dat nou meteen op deze manier wordt aangepakt, weten we niet. We steunen de motie wel, maar of het uiteindelijk de echte oplossing is, zit hem volgens mij ook in het fonds om de mensen te ondersteunen bij het verduurzamen van de woningen. Want dat gaat echt grote veranderingen teweegbrengen.

De motie over tiny houses vinden wij als GroenLinks uit oogpunt van duurzaamheid hartstikke mooi. Het moet niet als oplossing worden gezien voor alleen de krapte op de woningmarkt, want daar zijn gewoon meer woningen voor nodig. Maar als onderdeel daarvan is dit alleen maar heel erg mooi.

Van de motie over het vrijstellen van giften zijn wij mede-indieners, dus dat is ook hartstikke mooi.

En de motie ‘Babyboom’ ook. Ik zie het nu al voor me dat we zometeen in een heel mooi park lopen. Of het heel erg uitgebreid wordt, ligt aan de inwoners van Emmen, natuurlijk. Dus dat zullen we zien.

Kijkend naar motie 8 over het cultuurcadeau vragen wij ons af of je jongeren ook zou kunnen benaderen voor een cultuurcadeau als zijnde theaterlessen bij Loods 13. Dus waarom het Atlas Theater? Is dit iets voor het Atlas Theater, dat de prijzen voor de jongeren wellicht te hoog zijn en dat die wel naar beneden kunnen?

De vergroting van de terrassen: over die motie is door de wethouder het een en ander gezegd. Bij ons zit nog wel het vraagstuk over de mensen met een beperking. Wij krijgen toch ook wel signalen van mensen met een visuele beperking en mensen in een rolstoel die nu al moeite hebben om in de stad hun weg te vinden. Dus we hopen dat dat wel meegenomen wordt bij de uitwerking.

De voorzitter: Wilt u misschien afronden? Want u bent ruim door uw spreektijd heen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ja, maar er zijn heel veel moties ingediend, voorzitter.

De voorzitter: Ja, maar u hoeft ook niet alle moties in uw verhaal te betrekken.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Tot slot kom ik bij de motie die we zelf hebben ingediend. Deze is in samenspraak gewijzigd, om deze meer toe te spitsen op de problematiek die er is bij het station en de verschillende problematieken die er zijn en daar een integraal plan voor op te stellen plus een onderzoek naar de langetermijndoelstellingen. Dus die motie is gewijzigd en die dien ik bij dezen graag in namens GroenLinks, ChristenUnie, LEF!, CDA, Wakker Emmen, PvdA, VVD, SP en Vitaal Emmen. Hierbij wordt de oude motie met nummer 12 ingetrokken.

Motie M12A ‘Veiligheid voor stationsgebied (2)’ (GroenLinks, mede namens ChristenUnie, LEF!, CDA, Wakker Emmen, PvdA, VVD, SP en Vitaal Emmen)

‘De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021o,

Constateernde dat:

- *op dit moment de overlast in het stationsgebied steeds verder toeneemt;*
- *hierbij sprake is van een bij elkaar komen van verschillende problematieken;*
- *deze problematieken ook een verschillende aanpak vergen;*
- *niet alleen burgers, maar ook het Arriva-personeel en buschauffeurs zich onveilig voelen in hun werkomgeving;*
- *door deze groep de echte vluchteling onterecht in een kwaad daglicht komt te staan;*
- *door de burgemeester van Emmen in de raadsvergadering is aangegeven daarover in gesprek te zijn met onder anderen de directeur van het COA;*

Overwegende dat:

- *het trein- en busstation in Emmen de welkomspoort is van onze gemeente;*
- *er regelmatig overlast wordt ervaren in dit gebied;*
- *de groeiende stroom ‘veiligelanders’ naar het Aanmeldcentrum Ter Apel daar een belangrijke bijdrage aan levert;*

Verzoekt het college om:

1. *een integraal veiligheidsplan op te stellen voor het stationsgebied met kortetermijnoplossingen en de raad daarover zo spoedig mogelijk te informeren;*
2. *een onderzoek te starten naar langetermijnoplossingen voor dit gebied met maatschappelijke en andere betrokken partners waaronder, maar niet beperkt tot: de nachtopvang, het COA, Vluchtelingenwerk, een vertegenwoordiging van het streekvervoer, de NS, bewoners en ondernemers in de omgeving en daarbij expliciet te kijken naar de maatschappelijke kant van het verhaal naast het thema veiligheid;*
3. *de mogelijkheid te onderzoeken voor een permanente, zichtbare en goed geoutilleerde boa-post met de hoogste classificatie boa’s op het station in Emmen;*

En gaat over tot de orde van de dag.’

Mevrouw Hoogeveen (D66): Mag de voet op het gaspedaal?

Om te beginnen vinden wij het mooi dat in het wegenonderhoud ook de slechte fietspaden worden meegenomen en dat de fietser bij regen – althans, zo lijkt het – door de regensor snel opgemerkt wordt en lijkt te kunnen doorrijden. Om echt verder door te kunnen fietsen, moeten er werkzaamheden worden verricht op verschillende locaties. Welke locaties worden als eerste aangepakt? Graag een reactie van de wethouder.

Verder is het goed te vernemen dat er al veel op het terrein van toerisme grensontkennend wordt samengewerkt met Duitsland.

De voet lijkt op het gaspedaal te staan als het om woningbouw gaat. Als er al 2.000 woningen in de pijp zitten, dan gaan we al mooi voorwaarts. Hopelijk is er sprake van veel diversiteit in het aanbod, zodat voor elk wat wils wordt gebouwd. En als de motie over de alternatieve duurzame woonvormen ons snel tijdelijk verder kan helpen, is er wat ons betreft sprake van een ‘en-en’-verhaal en niet ‘of-of’. Wij willen in het kader van onze motie ‘Zelfbewoningsplicht’ de wethouder erop wijzen dat de gemeenten per 1 januari aanstaande al wijken of stadsdelen mogen aanwijzen die onder een opkoopbescherming vallen. Dus gas erop wat D66 betreft.

In onze eerste termijn spraken we al uitgebreid over verduurzamen en vergroenen. Het is heel goed dat de wethouder met de motie over de aansluiting bij Operatie Steenbreek uit de voeten kan. Wij zijn blij dat er sprake is van voortschrijdend inzicht, want D66 heeft al vaker voor deze aansluiting gepleit. Wij vinden de motie van het CDA over de ‘babyboom’ sympathiek. Het laat echter onverlet dat we vol gas er alles aan moeten doen om de CO2-uitstoot terug te dringen. Hoe staat de wethouder tegenover een bermbeheerplan, zodat we dat aandrogen in onze eerste termijn?

Hebben wij het goed begrepen dat beheerders van buurt- en dorpshuizen bij de gemeente mogen aankloppen om hun gebouw energieneutraal te krijgen? Gaat de gemeente dan financieel bijdragen? Wellicht hebben we het antwoord gemist, maar zijn er weer gesprekken gaande over het energieneutraal maken van de wijk Emmerhout? Een goede zaak dat de motie over de aanpak van energiearmoede zo breed wordt gedragen en hopelijk kan bijdragen tot de beperking hiervan. En over armoede gesproken: wij zullen ook voor stemmen bij motie 4 en wij hopen hierin een verschil te kunnen maken door een aanpassing in de Participatiewet, zodat bijstandsgerechtigden een vrijstelling voor giften tot 1.200 euro

per jaar krijgen. Wij hopen dat ondanks het tekort aan menskracht bij de gemeente, de verkenning van de kleine windmolens snel resultaat geeft.

Wij vinden het allemaal heel erg van belang dat iedereen goed kan bewegen en hebben dan ook de reactie op het belang van de vakleerkracht bewegingsonderwijs gemist. We hopen ook nog op een reactie op de invulling van de drie vacatures voor de buurtsportcoaches. Momenteel vinden wij de bewegingsvrijheid wel wat beperkt. Dat heeft niet alles met de coronamaatregelen te maken. Hoe sympathiek de motie van LEF! over de terrassen dan ook, wij vinden wel dat mensen in bepaalde *shared spaces* nog wel lopend of met de rolstoel doorgang moeten krijgen. Dat is nu al een hele uitdaging rondom bepaalde terrassen.

En over uitdagingen gesproken: D66 heeft altijd gepleit voor taalles vanaf dag één en is groot voorstander van het uitdaagrecht. Recentelijk hebben wij meegedaan aan een pubquiz in Schoonebeek, georganiseerd door het Taalpodium. Wij dagen in dit kader dan ook de andere fracties uit om een keer tegen de D66-fractie te strijden. Wie doet er mee met deze uitdaging?

Goed dat er onder de vlag van Jong Emmen wordt meegepraat over cultuuraanbod voor jongeren. Het is een leuke geste dat er vanuit het Atlas Theater te regelen valt dat achttienjarigen wat cultuur cadeau krijgen. Als de motie van de VVD wordt aangenomen, praten we binnenkort ook graag mee over de herijking van de visie op het Rensenpark. Hopelijk gaat het ophanden zijnde gesprek met de bibliotheek en De Kunstbeweging over geschikte andere locaties iets opleveren. Wij hopen dan ook snel op het dakterras van ons Forum te kunnen staan.

Dan moeten wij nog wat zeggen over een motie die nog niet is ingediend, dus dat wordt lastig. Tot slot hebben wij een amendement voorbereid betrekking hebbende op de IVN-subsidie. Dit wil mijn fractiegenoot Karel Eggen graag nog toelichten en officieel indienen.

De heer Eggen (D66): Dank u wel, voorzitter. U kennende zal ik maar niet een heel verhaal houden, want anders kapt u het af. Daarom houd ik het bij de tekst van het volgende amendement, dat ik bij dezen indien:

Amendement A1 'IVN Noord' (D66, mede namens CDA, ChristenUnie, GroenLinks, Vitaal Emmen, LEF! en SP)

'De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *de gemeente Emmen als enige gemeente in Drenthe wil breken met natuurorganisatie IVN;*
- *buiten zijn, vrij spelen en onbevangen de natuur ontdekken kinderen helpt in de ontwikkeling van hun zintuigen, motoriek, sociale vaardigheden en creativiteit;*
- *IVN Noord basisscholen in de gemeente Emmen al jaren ondersteunt;*
- *IVN Noord in de gemeente Emmen samenwerkt met tal van organisaties zoals Wildlands, Drenthe College, NHL Stenden, Domestra, Het Netwerk Cultuureducatie, Staatsbosbeheer en het waterschap Vechtdalen;*

Van mening zijnde dat:

- *IVN op een aansprekende manier de (be-)leefwereld tussen kind en natuur verkleint;*
- *natuur- en duurzaamheidsonderwijs voor elk kind vanzelfsprekend zou moeten zijn;*
- *onderwijskrachten niet extra belast moeten worden met taken waarin andere organisaties zich reeds bewezen hebben;*
- *met een relatief klein bedrag voorkomen kan worden dat er gebroken wordt met IVN Noord;*

Besluit:

Besluitpunt 1 als volgt te wijzigen:

De Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 vast te stellen en daarin op te nemen een subsidie van 30.000 euro voor IVN Noord en de hieruit voortvloeiende lasten jaarlijks te dekken uit het begrotingsoverschot.

En gaat over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: Dank u wel. Ik heb de fractie van D66 ruimschoots de tijd gegeven hiervoor, meneer Eggen. Plus een uitdaging om mee te doen aan een taalwedstrijd. Nou, we zullen zien. Meestal regelen

de uitdagers daar ook een prijsje bij. Dat stimuleert meestal enorm. En ik zag al achter uw rug dat er al bepaalde combi's werden gesloten. Dus die uitdaging wordt wel aangenomen, daar ben ik van overtuigd. Het zou mooi zijn: aan het eind van deze raadsperiode nog eens een wedstrijdje.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ik gebruik dit haakje maar even om te vertellen dat ik dit net met de heer Woltman non-verbaal heb afgestemd. Want wij dragen de kampioenskar van de laatste pubquiz die in deze raad is gehouden.

De voorzitter: Adel verplicht.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ja, zo is het.

Dank voor de ruimschootse beantwoording die het college ons deed toekomen maandagavond. Wat ons betreft was toch wel het haakje van die avond de 'heilige integraal'. Ik vond dat zo'n leuke vondst. Ik had hem niet eerder gehoord en wil de wethouder speciaal nog bedanken – de heer Rink in dit geval. En wat aardig is, hij bracht de heilige integraal in omdat wij kwamen met drie zaken uit het nieuwe beleid die te maken hebben met de centrumontwikkelingen en de financiën daaromtrent. Het aardige is natuurlijk dat integraal werken in gemeenteland – en in heel overheidsland – zo langzamerhand een dooddoener van jewelste is. Want: 'maak het integraal en het ontglipt je als een aal'. Ja, ik dacht: ik moet in het kader van de pubquiz gelijk maar even in de slag met wethouder Otter. Want in dezelfde lijn ligt ook de uitspraak 'maak het maar breed, dan gebeurt er geen reet'. Goed, alle gekheid op een stokje. Het is helaas een feit dat het vaak wel zo is.

Maar, afgelopen maandag was in deze zaal toch duidelijk een stuk eensgezindheid te merken. Veel bijdragen lagen behoorlijk in elkaars verlengde. Hier en daar waren er natuurlijk duidelijke verschillen en dat hoort ook. Maar ik denk dat de sfeer zo tegen het einde van deze periode best goed is te noemen. Ik hoop ook dat het zo blijft. Dus wat dat betreft denk ik dat er hier wel een soort integrale kapstok boven mag hangen. Dat waren mijn inleidende woorden en die waren ook gekoppeld aan mijn inleiding van maandag, namelijk: je moet het samen doen.

Dan naar een paar punten in de reacties van het college. Wat betreft uw reactie op de motie 'Check gevolgen bezuinigingen bij maatschappelijke partners' vonden wij die helaas wel wat zuinig. Wij hadden toch iets meer toeschietelijkheid verwachten en wij hopen dat dit college daar in tweede termijn nog terug wil komen, wat dieper en wat meegaander wellicht. Daar moet je toch wat creatiever mee kunnen omgaan.

Wat betreft onze inbreng ten aanzien van het Rensenpark: op het idee van nieuwe huisvesting voor onze culturele partners De Kunstbeweging en de bibliotheek zien wij met vertrouwen een motie tegemoet die eraan zit te komen. Die is ook uitgelokt, mede door de opmerking van wethouder Otter daarover. Daar hebben we werk van gemaakt met elkaar, onder leiding van de heer Scheltens. Ik denk dat ook het idee van een cultuurhuis daar wellicht een plek in kan krijgen.

Van de extra middelen voor de inzet op de toenemende problemen rondom verward gedrag hebben wij in eerste termijn gezegd dat wij die toch wel wat schamel vinden. Wij zouden graag willen dat het college daar nog op reageert. Wellicht is het genoeg, maar in onze ogen komen die wat beperkt over, want het is een toenemend probleem.

We hebben ook gezegd dat het OV een wat prominentere plek in de Begroting mag krijgen. Er wordt maar heel weinig tekst aan gewijd. Door de weidsheid van onze gemeente hebben onze inwoners behoefte aan goed en adequaat openbaar vervoer. Daar kun je allerlei dingen van zeggen. Wat heel mooi is, is dat de Nedersaksenlijn daar afgelopen maandag wel een rol bij speelde en ook dinsdag wederom in de pers – met dank aan de wethouder. Maar dit, dit is een item voor nu en in de toekomst en dat moet de aandacht blijven houden. En dat niet alleen, er moeten ook dingen gebeuren.

We hebben een opmerking gemaakt over toegankelijkheid, dat we die zo misten in de Begroting. Je mag er ook 'inclusie' voor lezen, want dat is wel een containerbegrip waar heel veel onder valt waar wij graag als gemeente mee aan de bak willen. Van die toegankelijkheid hebben we ooit gezegd dat daar een agenda voor moest zijn. Die is er ook volgens mij ergens in een diepe la. Maar het zou volgens ons echt gewoon standaard bij zaken die ertoe doen en waar toegankelijkheid een rol speelt, in een stuk verwerkt moeten zitten. Net zo goed dat je hebt over participatie, zou je het ook moeten hebben over toegankelijkheid.

Wat betreft de moties kunnen we er *im Großen und Ganzen* ermee instemmen. Dat is heel makkelijk, dus dat kost ons straks weinig moeite. Die arm gaat volgens mij voor bijna alle moties op dezelfde manier omhoog. Ik had nog één dingetje: het idee van het cultuurplezier van GroenLinks, dat net geopperd werd. Dat vinden wij wel een heel mooie. Niet alleen om naar het Atlas Theater te kijken, maar wellicht ook naar Loods 13. Maar goed, dank u zeer voor deze tijd en uw aandacht.

Mevrouw Ensink (LEF!): Ik denk dat dit mooi aanhaakt, want na onze reflectie op de eerste termijn lijken inderdaad de neuzen toch eensgezind dezelfde kant op te gaan. Financieel is er eindelijk wat meer ruimte, maar we blijven met z'n allen – dat vinden we geloof ik allemaal – waakzaam. Met andere woorden: de wasmachine draait op volle toeren en zelfs de wasdroger mag alweer af en toe aan. Maar tegenslag is niet gewenst.

We praten veel over duurzaamheid en daar is wat de fractie van LEF! betreft niets mis mee. We zijn echter wel benieuwd, als we alle sportlocaties en dorps- en buurthuizen gaan verduurzamen. Natuurlijk heeft dat op lange termijn een positief effect op de rekening. Maar hoe gaat dat op die korte termijn? Dan denken we vooral aan externe sportclubs die bijvoorbeeld badwaterhuur betalen. Gaat dat dan ook toenemen? Of is dat al aan de orde? Daar zijn we wel benieuwd naar. En ons viel ook nog wel op dat de indicator van het aantal deelnemende sportverenigingen continu is doorgerekend voor het aankomende jaar naar 25 procent. Is dat wel reëel, aangezien nu veel sportverenigingen te kampen hebben met ledenverlies?

Voordat ik overga naar de moties, nog even een opvallend – of misschien juist wel een onopvallend – punt in de Begroting. Zes dagen geleden was er nog volop media-aandacht naar aanleiding van een onderzoek van RTL naar de malafide zorgaanbieders. Wij hebben hier in Emmen meerdere bijeenkomsten over gehad. Er is volop inzet om op alle manieren de deuren dicht te zetten en dat kan op vele beleidsterreinen. Wat LEF! betreft mag je dat ook best wel vermelden in de Begroting. Het is georganiseerde misdaad, dat kan bij 'Veiligheid' of 'Sociaal domein' best genoemd worden, want het is een groot probleem in onze samenleving.

Dan de moties. Eigenlijk zijn we het met heel veel moties eens of dienen we deze mede in. Even de opvallende zaken. De motie 'Locaties alternatieve duurzame woonvormen': daar stemmen we mee in. We willen de wethouder, die toch eerdaags de Woonvisie op de agenda wil hebben, alleen nog meegeven dat wij het belangrijk vinden dat we natuurlijk naar meer aspecten kijken in die opgave om ook woningen voor de starters te creëren. Wij vinden het ook belangrijk dat de middenhuur, te regelen via de bestemmingsplannen, dan ook daarin meegenomen zou kunnen worden. Dus aanvullend op de motie.

Het initiatief van de 'babyboom' komt me nogal bekend voor. Want ik fiets nogal eens in Emlichheim langs een herinneringsbos, een prachtig en mooi gebied waar mensen inderdaad een boom kunnen planten bij een geboorte en volgens mij zelfs ook bij sterfte. Dus daar ontstaat echt een mooi herinneringsbos. Wat onze fractie nog bedacht: kunnen we dat niet circulair oplossen? Toen ik namelijk over ons erf rondliep, heb ik daar twintig kleine eikenboompjes gerooid. Die had ik niet hoeven rooien, maar ook in een potje kunnen stoppen en aan een nieuwe buurtbewoner in onze buurt kunnen geven. Dus volgens mij zijn daar circulaire oplossingen voor. Want je kunt stekken of de gemeenteopslag van groen gebruiken en daarbij bijvoorbeeld de inzet van bedrijven, Menso, onze medewerkers enzovoort gebruiken. Dat zou volgens ons een mooie aanvulling zijn. We zijn dus niet tegen deze motie, maar het zou een mooie aanvulling zijn. Misschien wil de wethouder daar even op ingaan.

Bij de motie 'Cultuurplezier' hadden wij ook een aanvulling. Wij zaten ook te denken om heel goed te kijken naar het aanbod voor de achttienjarigen. Toen ik achttien was, hoefde ik niet naar alle theatershows, maar was een rockfestival ook fantastisch. Dat is ook cultuur, toch?

De motie 'Steenbreek' is onze eigen motie.

Dan de 'terrassenmotie'. Naar aanleiding van de opmerking van de wethouder hebben we geprobeerd om die opmerking te vertalen. We komen dus met een gewijzigde motie qua besluittekst. Wij hopen dat deze motie dan ook raadsbreed en ook door het college gedragen gaat worden, zodat we met z'n allen een signaal afgeven naar de horeca dat we het gunnen om hen weer wat spek op de botten te geven. Natuurlijk horen daar bereikbaarheid voor rolstoelen en goede doorgangen qua brandveiligheid bij. Dat lijkt mij absoluut een eis waar de horeca zich in zou moeten kunnen vinden.

Motie M10A (gewijzigd) ‘Terrassen’ (LEF!, mede namens Vitaal Emmen en ChristenUnie)
‘De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *door de coronacrisis de horeca grote financiële nadelen heeft ondervonden;*
- *deze nadelen het gevolg zijn van (eenzijdig) opgelegde overheidsmaatregelen;*

Eveneens constaterende dat:

- *het vergroten van de terrassen in relatie tot de versoepeling van de lockdownregels bijdraagt aan de veiligheid binnen en de omzet van de horeca;*

Verzoekt het college om:

aan de horeca in de gemeente Emmen op voorhand aan te geven dat, nadat strengere coronamaatregelen ophouden te bestaan, vergrote terrassen tijdelijk toegestaan blijven voor de duur van ten minste een half jaar;

En gaat over tot de orde van de dag.’

Mevrouw Ensink (LEF!): Straks komt dus nog de motie ‘Rensenpark’, die nieuw is. Die dienen we mede in, dus daar zijn we ook voor.

De heer Moinat (SP): Een aantal partijen gaf alvast een voorzet in de vergadering maandag voor de verplaatsing van de raadszaal naar de begane grond en dit weer op de agenda te zetten. Daar zijn we het wel mee eens, maar niet zoals het CDA een beetje speels aangaf, dat het Raadhuisplein niet iets zonder raadszaal. Want dat raadhuis staat er natuurlijk wel. Maar wij vinden dat de raadszaal zonder beperkingen bereikbaar en zichtbaar moet voor iedereen. En dat vindt het CDA natuurlijk ook, denk ik.

Dan de beantwoording door het college: die was uitgebreid en toch *to-the-point*. Dank daarvoor. Ik heb toch wat vragen. De wethouder stelt dat het KCC op huisbezoek komt en dat ook daarom heropening van de gemeentewinkels niet meer nodig is. Ik heb daar blijkbaar wat gemist. Ik wil wel graag weten in hoeverre er gebruik van is gemaakt en hoe dit kenbaar is gemaakt via de media.

Wij zijn blij dat wethouder Wanders aangeeft dat in ieder geval de focus in Emmen scherp is op mensen die in de problemen dreigen te komen door landelijk wanbeleid inzake de toeslagenaffaire en dat Emmen juist maatwerk levert om die ellende juist te voorkomen – dank u wel.

Wat de schade door bodemverzakking betreft, zijn wij nog lang niet gerustgesteld. De wethouder geeft aan dat het loket advies geeft, maar niet dat het ook daadwerkelijk hulp gaat bieden. Er zijn verschillende procedures: mensen moeten eerst gehoord worden, dan erkend en vervolgens ook nog eens een financiële ondersteuning kunnen krijgen. Dat is een enorme administratieve warboel. Dit is voor de meeste mensen een enorm struikelblok en daar zou wat ons betreft de gemeente een coördinerende rol in kunnen en moeten pakken.

De (andere) wethouder kan niet de garantie geven dat na het verstrekken van een extra budget en een knelpuntenpot het achterstallig onderhoud snel verleden tijd zal zijn. Dat is logisch. Maar uit zijn beantwoording denk ik wel op te mogen maken dat er een forse inhaalslag gepland staat en dat de opgelopen achterstand zoveel mogelijk weggewerkt gaat worden.

Ten slotte: leuk dat wethouder Rink zo blij verrast reageerde op onze opmerking met betrekking tot de Erasmus-aanvraag. Dit kan inderdaad een onderscheidend en misschien zelfs wel een beslissend argument zijn voor een student om straks te kiezen voor studeren in Emmen.

Ik heb net begrepen dat de moties ook genoemd moeten worden. Nou, ik heb drie smaken. Het eerste is dat wij zeer positief zijn over alle moties waar onze naam onder staat. Nummer twee: voor de rest zijn wij gewoon positief. Over één motie hadden wij een opmerking over de terrassen. Daar hebben wij eigenlijk dezelfde opmerking over als een eerdere die aandacht vroeg voor mensen met een handicap. Maar dat wordt opgelost, geloof ik.

De heer Scheltens (VVD): Wij hebben de eerste termijnen van al onze collegae goed beluisterd en daar hebben wij een vorm van een soort rode draad in kunnen waarnemen. Termen als ‘behoedzaam’, ‘voet voorzichtig van de rem’ en ‘voorzichtigheid’. Wij zijn dan ook blij met deze houding.

In dit kader zijn wij in de eerste termijn in ieder geval ook voorzichtig geweest met het indienen van moties. We hebben de meeste vragen en/of opmerkingen zo proberen te formuleren dat wij hebben

geprobeerd het college te verleiden om op basis daarvan in beweging te krijgen. En als dat niet werkt, dan helpen onze collegae de VVD ook graag. Vorig jaar hielden wij nog een warm pleidooi voor woningbouw in Klazienaveen en Nieuw-Amsterdam. Waar op dat moment het college daar nog niet klaar voor was, vonden de coalitiepartijen bij de Kadernota in ieder geval het goed genoeg om onze ideeën in een motie om te zetten. We zijn hen daar ontzettend dankbaar voor. Het gaat de VVD vooral om het uiteindelijke resultaat.

Maar over het Rensenpark heeft de VVD natuurlijk ook al meermalen in haar bijdragen een opmerking gemaakt. Maar nu was het vooral de wethouder die aangaf het een goed idee te vinden om de visie op het Rensenpark te herijken. Dus wat de in de eerste termijn niet hebben gedaan, doen we nu toch. We dienen een motie in, met steun van Wakker Emmen, PvdA, CDA, ChristenUnie, D66, Vitaal Emmen en LEF!, om de visie op het Rensenpark te herijken. De motie is al gedeeld met de fracties, dus ik beperk mij heel simpel tot het verzoek:

Motie M13: ‘Herziening visieplan Rensenpark’ (VVD, mede namens Wakker Emmen, PvdA, CDA, ChristenUnie, D66, Vitaal Emmen en LEF!)

De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *de oude dierentuin in maart 2016 is overgenomen door de gemeente Emmen;*
- *op 28 september 2017 door deze gemeenteraad het Kwaliteitsboek Creatief Mensenpark is vastgesteld;*
- *dit na deze datum, ondanks enkele initiatieven, dit nog niet heeft geleid tot nieuwbouw, concrete vestiging of bouwplannen*
- *in de praktijk zich geen externe investeerders melden voor het Rensenpark;*
- *elk initiatief tot nu toe draait op (gedeeltelijke) financiering van de gemeente Emmen;*

Overwegende dat:

- *de invulling van een parkredactie en/of parkregisseur op dit moment niet is gerealiseerd;*
- *volgens het op 28 september 2017 genomen besluit elk initiatief door een onafhankelijke parkredactie zal worden voorzien van een advies;*
- *momenteel de parkredactie door het zittende college wordt waargenomen;*

Beseffende dat:

- *volgens velen het Rensenpark een parel is in het centrum van Emmen, maar de ontwikkeling tot de gewenste broedplaats en mogelijkheid voor externen om hierin te investeren, we de afgelopen vijf jaar nog niet hebben gezien;*

Verzoekt het college:

- 1. een herijking van de visie op het Rensenpark op te stellen;*
- 2. daartoe de raad uit te nodigen voor (een) bijeenkomst(en) om te discussiëren over de visie en dit geluid mee te nemen bij de herijking;*
- 3. uiteindelijk dit proces zo mogelijk voor het zomerreces 2022 te hebben afgerond;*

En gaat over tot de orde van de dag.

De heer Scheltens (VVD): We hebben ook gevraagd naar de jaarverslagen van het Stadionbedrijf van FC Emmen. Wij zijn blij dat er een inhaalslag wordt gemaakt en dat wij daarvan binnenkort de actuele jaarcijfers kunnen ontvangen. Dat zorgt er in ieder geval voor dat, mochten er plannen zijn voor een nieuw stadion en die aan de gemeente worden voorgelegd, wij daarbij dan ook de volledige informatie hebben.

We hebben ook gevraagd naar het ambitieniveau van dit college. We horen de Partij van de Arbeid een aantal zaken opnoemen dat als succes moet worden toegerekend aan het college of deze coalitie. Maar succes kent vele vaders. Er werd in ieder geval ook hoog opgegeven over de Universiteit van het Noorden, een oproep die hier door onze oud-collega Jan Fonhof hier in 2018 als een van de eersten deed in deze raadszaal, maar door Partij van de Arbeid-wethouder Arends bijna in zijn gezicht werd uitgelachen. Dus om dit nu meteen als het succes van dit college te benoemen...?

Mevrouw Louwes (PvdA): Ik vind het jammer dat mijn woorden wat uit hun verband worden getrokken. Want in mijn eerste termijn heb ik namelijk uitgesproken dat het succes van de dingen die ik noemde, niet alleen lag bij de coalitie en het college, maar zeer zeker ook bij deze hele raad. En als ik het over 'de raad' heb, heb ik het ook over de raden daarvoor, die dingen ingezet hebben. Ik heb daarbij aangegeven dat wij trots zijn op de ontwikkelingen voor onze gemeente.

De heer Scheltens (VVD): Dat onderschrijf ik volledig, dank u voor de aanvulling en verbetering. Maar, blijft openstaan de enorme investeringsagenda en ambities van dit college bij het begin van deze periode. Wij hebben de afgelopen drie jaar op geen enkele wijze een herziening van het collegeprogramma gezien.

We hebben een opmerking gemaakt over het budget voor de strategische aankopen in de actieve grondpolitiek. We hebben dinsdag een aanvulling gekregen van de wethouder dat dit niet alleen is voor Emmen-centrum, maar voor de hele gemeente. En met de beantwoording in eerste termijn van de wethouder kunnen we helemaal meegaan in deze redenering. Echter, kan het college aangeven of er wellicht nog meer van deze onvolkomenheden in deze Begroting staan? Want het scheelt natuurlijk nog wel: Emmen-centrum of de gehele gemeente Emmen.

In het kader van de duurzaamheid hebben we bij de Energienota ook de oproep gedaan voor de kleine windmolens, net als de collegae van het CDA en LEF! dat ook maandag in eerste termijn hebben benoemd. We zijn blij met de beantwoording van de wethouder en begrijpen dat de menskracht op de afdeling minimaal is. Maar het mes snijdt hier echt aan twee kanten. Dus graag prioriteit.

Dan hebben wij en een aantal andere partijen opmerkingen gemaakt over de bijdrage aan de arbeidsparticipatie. De beantwoording van het college stemt ons niet helemaal tevreden. Gebruikelijk is dat er een plan wordt opgesteld, met daarbij misschien wel een resultaatverplichting, en dat daarbij dan gekeken wordt hoeveel budget nodig is. Dat plan kan dan ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Maar nu stellen we alleen een budget vast van 500.000 euro, waar het college dan naar believen uit kan putten zonder dat de raad hier inhoudelijk bij betrokken is. Dat lijkt ons nogal vaag en prematuur en wij hebben dan ook geen enkel zicht op het resultaat.

Als laatste de problematiek van het stationsgebied. Ook hier heeft de VVD het afgelopen jaar meermalen vragen over gesteld. In september nog in het vragenhalfuur, samen met de ChristenUnie. Maar ook maandag hebben meerdere partijen hier aandacht voor gevraagd. We hebben de opmerking van de burgemeester ook gehoord. En ja, het zou heel goed kunnen dat de scheiding van de asielzoekers en veiligelanders op een eerder punt in de keten kan leiden tot een sterke vermindering van de overlast. Maar de vele incidenten geven de noodzaak aan om actie te ondernemen.

Mevrouw Hoogeveen (D66): Een van de redenen dat wij nog niet mede de straks komende motie hebben ingediend, is deze zinsnede. Wij zijn heel benieuwd hoe de indienende partijen dat zien: een eerdere scheiding. Hoe ga je dat doen, zonder op voorhand mensen als boeven te beschouwen of om te voorkomen dat je etnisch gaat profileren?

De heer Scheltens (VVD): Met uw goedvinden laat ik dat over aan de indiener van de motie. Ik heb nu alleen maar even geciteerd wat als suggestie door de burgemeester afgelopen maandag werd geopperd.

De door GroenLinks samen met ons ingediende motie blijft met een aanpassing in ieder geval overeind. Maar deze is inderdaad gesplitst in twee moties. De strekking van de eerste is reeds bij GroenLinks toegelicht. Ik neem aan dat zometeen de woordvoerder van het CDA de andere motie naar voren brengt.

Met dankzegging voor alle bijdragen van de collegae in eerste termijn, ook die van het college, ronden wij deze termijn af.

De heer Wittendorp (CDA): In deze tweede termijn wil ik graag reageren op de bijdragen van andere fracties in de eerste termijn en natuurlijk ook op de beantwoording van het college. Dan komen de moties ook wel links en rechts voorbij.

De heer Scheltens zei het net ook al: 'behoedzaamheid' was een veelgehoord woord op de eerste begrotingsdag. Maar om behoedzaamheid zuur te noemen, zoals wij in enkele bijdragen hebben gehoord, dat vinden wij toch wat vreemd. Natuurlijk wil iedereen graag vol gas vooruit, toch zullen we moeten

blijven werken aan ons weerstandsvermogen. Want het positieve beeld in dezen wordt natuurlijk voor een groot deel gevormd door het meetellen van de 50 procent Enexis-aandelen. Dat moeten we vooral niet vergeten. De wethouder financiën heeft het helder toegelicht in zijn bijdrage, met name het gedeelte eigen vermogen. Daar hoeft een bedrijf bij geen enkele bank mee aan te komen, zoals hij tref- fend zei.

Dan de bezuinigingen bij onze maatschappelijke partners: die hebben zeker invloed gehad. Zoals het college al aangeeft, is daar continu overleg mee. Sommige punten zijn al aangepast via indexering en wat bijgeplust. De afspraak in eerste termijn om de verschillende signalen naast elkaar te leggen, is voldoende voor ons ten aanzien van deze motie.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Mijn collega geeft aan dat er al wat gesprekken zijn geweest met het college – dat heeft het college ook zelf al aangegeven. En er is al een reparatie middels indexering geweest. Maar daarin is juist een belangrijk aantal partners uitgezonderd. Hoe kijkt u daartegenaan?

De heer Wittendorp (CDA): Wij gaan ervan uit dat deze gesprekken continu gaande zijn en dat daar- uit de problemen boven water komen. Maar die signalen hebben wij niet ontvangen.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Nou, ik duid eigenlijk meer op die reparatie in de indexering. Want die is bijvoorbeeld voor de bibliotheek en De Kunstbeweging niet hersteld. Dat bevreemdt ons zeer, want zij hebben meermalen bijgedragen aan onze bezuinigingsrondes.

De heer Wittendorp (CDA): Wij gaan ervan uit dat daarbij een afgewogen overweging voor is ge- weest.

Wij hebben ook aandacht gevraagd voor een veilige oversteek bij De Wolfsbergen. Wij snappen dat de wethouder vanuit verkeersoogpunt aangeeft dat het wenselijk is. Wij vinden dat toch vanuit maatschappelijk oogpunt wel wenselijk.

Dan is er een motie ‘Alternatieve woonvormen’. Daarbij gaan wij er toch echt wel van uit dat het niet de bedoeling is dat de gemeente gaat ontwikkelen. We vinden dit wel een goed initiatief. Maar we zien nog wel een spanningsveld tussen enerzijds kwaliteit en duurzaamheid en anderzijds de tijdelijkheid. Qua kosten kan dat nog weleens tegen elkaar in gaan werken.

Over motie ‘Babyboom’ zijn net al wat reacties geweest. We willen toch nog even aanvullen dat het niet per se allemaal direct grote bomen hoeven zijn. Het zou natuurlijk prachtig zijn als die bomen mee zouden groeien met de kinderen.

Ook hebben wij aandacht gevraagd voor de toekomstige kosten van ons rioolstelsel. Het college heeft aangegeven te zullen kijken naar hoe goed de onderhoudsstatus is van alles. Niet na zestig jaar klakke- loos zeggen dat de periode voorbij is, maar monitoren, inventariseren en daarop anticiperen. Dat is goed, maar onze zorgen waren ook met name gericht op de gevolgen van klimaatverandering voor on- ze riolering. Meer regen in kortere perioden vraagt om grootschalige afkoppeling van het regenwater van het vuilwaterriool, juist om ons riool klimaatbestendig te maken.

En over regen gesproken: de regensensoren zijn niet nieuw. In Groningen wordt het al toegepast. We zien het ook in Rotterdam. Daar gaan ze nog verder dat ze daar zelfs van tevoren anticiperend door ze met een soort buienradar te koppelen. Wij hebben wij deze motie ‘Regensensoren’ aangepast om te- gemoet te komen aan de zorgen van enkele collega’s. Wij hebben dat omgezet in een verkenning en daarbij ook het verzoek gedaan om de raad te informeren over de benodigde investeringen.

Motie M7A (gewijzigd) ‘Regensensoren voor fietsers bij verkeerslichten’ (CDA, mede namens D66, ChristenUnie, LEF! en Vitaal Emmen)

‘De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- ***de gemeente Emmen het gebruik van de fiets als duurzaam vervoermiddel wil stimuleren;***
- ***naast het aanleggen van (snelle) fietsverbindingen ook andere middelen moeten worden ingezet om inwoners te verleiden tot het gebruik van de fiets;***

Overwegende dat:

- ***het Nederlandse klimaat ook betekent dat het regelmatig regent;***

- *de voorspellingen zijn dat de klimaatverandering in ieder geval niet zal leiden tot minder regen-buien;*
- *niemand het plezierig vindt om in de regen op de fiets lang te moeten wachten bij een verkeers-licht;*
- *het voor iemand in de auto veel minder vervelend is te moeten wachten in de regen;*

In de overtuiging dat

- *vaker groen licht voor fietsers als het regent, zal resulteren in minder ‘illegale’ oversteekbewe-gingen;*
- *vaker groen licht voor fietsers als het regent, het gebruik van de fiets als vervoermiddel extra kan stimuleren;*

Verzoekt het college om:

de mogelijkheden te verkennen om bij onderhoud en vervanging van de verkeersregelininstalla-ties deze uit te voeren met regensensoren, zodat bij regen fietsers vaker groen krijgen en de ge-meenteraad te informeren welke investeringen hiermee gemoeid zijn,;

En gaat over tot de orde van de dag.’

De heer Wittendorp (CDA): Dan ten slotte de motie ‘Stationsgebied’. Daar hebben wij al een stevige reactie op gehoord van onze burgemeester in eerste termijn, waar wij zeer blij mee zijn. Dat vinden wij heel goed en wij willen dit nog steviger aanzetten. Daarom dienen wij een motie in, waarin wij consta-teren dat de overlast in het stationsgebied steeds verder toeneemt en dat de stroom veiligelanders naar het aanmeldcentrum in Ter Apel daar een belangrijke bijdrage aan levert. Deze motie wordt mede ingediend door GroenLinks, ChristenUnie, LEF!, Wakker Emmen, Partij van de Arbeid, VVD, SP en Vitaal Emmen. Ik zal de verzoekpunten uit de motie voorlezen:

Motie M14 ‘Veiligheid voor stationsgebied (2)’ (CDA, mede namens GroenLinks, ChristenUnie, LEF!, Wakker Emmen, PvdA, VVD, SP en Vitaal Emmen)

‘De raad van de gemeente Emmen in vergadering bijeen op maandag 1 en donderdag 4 november 2021,

Constaterende dat:

- *op dit moment de overlast in het stationsgebied steeds verder toeneemt;*
- *hierbij sprake is van een bij elkaar komen van verschillende problematieken;*
- *deze problematieken ook een verschillende aanpak vergen;*
- *niet alleen burgers, maar ook het Arriva-personeel en buschauffeurs zich onveilig voelen in hun werkomgeving;*
- *door deze groep de echte vluchteling onterecht in een kwaad daglicht komt te staan;*
- *door de burgemeester van Emmen in de raadsvergadering is aangegeven daarover in gesprek te zijn met onder anderen de directeur van het COA;*

Overwegende dat:

- *het trein- en busstation in Emmen de welkomspoort is van onze gemeente;*
- *er regelmatig overlast wordt ervaren in dit gebied;*
- *de groeiende stroom ‘veiligelanders’ naar het Aanmeldcentrum Ter Apel daar een belangrijke bijdrage aan levert;*

Verzoekt het college om:

1. *een integraal veiligheidsplan op te stellen voor het stationsgebied met kortetermijnoplossingen en de raad daarover zo spoedig mogelijk te informeren;*
2. *een onderzoek te starten naar langetermijnoplossingen voor dit gebied met maatschappelijke en andere betrokken partners waaronder, maar niet beperkt tot: de nachtopvang, het COA, Vluch-telingenwerk, een vertegenwoordiging van het streekvervoer, de NS, bewoners en ondernemers in de omgeving en daarbij expliciet te kijken naar de maatschappelijke kant van het verhaal naast het thema veiligheid;*
3. *de mogelijkheid te onderzoeken voor een permanente, zichtbare en goed geoutilleerde boa-post met de hoogste classificatie boa’s op het station in Emmen;*
4. *een brandbrief aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid te sturen om aan te dringen op eerdere scheiding van de stroom mensen die zich meldt bij het aanmeldcentrum ter Apel, zodat*

‘veiligelanders’ niet meer met het reguliere openbaar vervoer vanaf Zwolle via Emmen naar ter Apel kunnen reizen;

5. *de andere betrokken gemeenten op te roepen deze brandbrief te ondersteunen;*

Verzoekt de raadsfracties:

6. *via hun eigen politieke lijnen naar de verschillende Tweede Kamerfracties deze brandbrief in die fracties te agenderen en daar Kamervragen over te laten stellen;*

7. *deze motie te delen met hun politieke collega's in de omringende gemeenten, zodat de brandbrief ook vanuit die raden wordt ondersteund;*

En gaat over tot de orde van de dag.’

Mevrouw Hoogeveen (D66): Eigenlijk dezelfde vraag als ik die richting de VVD heb gesteld. Dus hoe ziet het CDA deze uitvoering, terwijl wij deze mensen niet willen beoordelen op al dan niet hun boevenstreken en uiteraard ook etnische profilering willen voorkomen? Dus hoe ziet de praktische uitvoerbaarheid eruit, om eerder de stromen te gaan scheiden? Daar zijn wij heel erg benieuwd naar.

De heer Wittendorp (CDA): Ja, vooropgesteld: wij zijn niet van het ‘wat’ maar van het ‘hoe’. Wij denken toch dat het heel goed is om die mensen in Zwolle al centraal op te nemen en hen dan met de bus verder te vervoeren naar Ter Apel, zodat de problemen worden voorkomen. Dan krijg je ook een scheiding met de motie 12A zoals net ingediend.

Mevrouw Hoogeveen (D66): Hoe scheid je dan? Waarop? De identiteit is nog niet bekend van de asielzoeker. Het motief is nog niet bekend. Hoe ga je in Zwolle mensen dan scheiden?

De heer Wittendorp (CDA): Door hen aan te bieden dat ze ook in de bus kunnen.

Mevrouw Louwes (PvdA): De afsluitende dag van deze laatste begrotingscyclus van deze raadsperiode. Het blijft altijd toch een bijzonder moment. In de eerste termijn heeft mijn fractie een korte terugblik gedaan, maar vooral ook naar de toekomst gekeken.

Wanneer we het over de toekomst hebben, hebben we het over de jeugd. Het binden van jeugd en jongvolwassenen aan onze gemeente door uitdagingen te bieden in de vorm van cultuur en sport, maar ook het bieden van goed kwalitatief onderwijs zijn daarvoor een voorwaarde. En niet te vergeten ook voldoende woningen voor studenten en jongeren. Jong Emmen is een prachtig initiatief waarmee er samen met jongeren een invulling wordt gegeven aan hun leefomgeving. Dat laatste is voor ons een voorwaarde om die eerdere binding, waar ik het net over had, van jeugd en jongvolwassenen vorm te kunnen geven. Mijn fractie heeft de wens dat elke jongere in de gemeente weet wat Jong Emmen is en daar desgewenst bij kan aansluiten. Wij denken dat er in de communicatie daaromtrent nog wel wat winst te behalen valt.

De PvdA-fractie wil in deze tweede termijn nog een keer benadrukken dat wij grote waarde hechten aan passende, betaalbare en duurzame woningen. Wethouder Otter kondigde tijdens zijn eerste termijn de Woonvisie aan. Mijn fractie verheugt zich op het debat over deze Woonvisie. Het is goed te horen dat volgens de wethouder de motie ‘Alternatieve duurzame woonvormen’ een goede aanvulling is op de Woonvisie. Ik kreeg net nog een vraag van het CDA over de ontwikkeling en of de verschillende onderdelen elkaar niet zouden gaan tegenwerken. Wij hebben een motie neergelegd als een uitgangspunt. De verdere invulling van hoe dat eruit moet gaan zien, laten we ook graag over aan het college. Wij hebben een aantal punten in de motie proberen mee te geven als richtlijn.

De toezegging dat het strategisch personeelsbeleid hoog op de prioriteitenlijst komt, vindt mijn fractie een positieve ontwikkeling. Evenals het verkennen van het investeren van diensten en het nieuw leven inblazen van het Jonge Talenten Programma. Tegelijkertijd zijn wij blij met de voortvarende aanpak van de wachtlijst beschut werken en de aanpak arbeidsmatige dagbesteding. We gaan ervan uit dat het college ons van de ontwikkelingen hieromtrent op de hoogte houdt.

Tijdens de behandeling van de eerste termijn heeft mijn fractie een motie ingediend over het zorgpension. Mijn fractie is een groot voorstander van maatwerk en zorg dichtbij. Het zorgpension is een innovatie die in het kader van respijtzorg, herstellende zorg en kortdurende zorg echt iets kan bijdragen aan de samenleving, onder andere om mensen op termijn ook langer thuis te laten wonen. De provincie is met

de PvdA van mening dat dit opgepakt moet worden en de motie is daarmee niet meer nodig. We trekken daarom de motie in.

Tegelijkertijd heeft de PvdA nadrukkelijk aandacht gevraagd voor veiligheid binnens- en buitenshuis. Brandmelders en het stationsgebied: hoe ver kan het uit elkaar liggen? Het pleidooi dat de burgemeester hield over de plaatsing van brandmelders en de samenwerking met de brandweer, gaf mijn fractie het beeld van een burgemeester die als een soort Brandweerman Sam voor de troepen aan loopt. Wij zijn hierdoor zeer gerustgesteld dat de nodige inspanningen worden verricht om de bewoners te faciliteren en te ondersteunen bij de brandmelderplicht.

Mevrouw Ensink (LEF!): Bij de brandmelders was ik nog wel even benieuwd of de PvdA ervan op de hoogte was dat alle ouderenbelangenverenigingen die er in Emmen zijn, al heel druk zijn geweest met de promotie van brandmelders en of er korting voor brandmelders te krijgen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, dat heb ik gezien, inderdaad. Dat komt steeds meer op. Op steeds meer plekken zie je ze nu komen: daar zijn wij heel blij mee.

De situatie in het stationsgebied is van een andere orde. De burgemeester heeft er veel over gezegd. Deze uitleg gaf wel aan dat dit niet zomaar is op te lossen. Het is een zeer complexe problematiek. De fractie van de PvdA is blij dat de indieners van de motie ‘Aanpak veiligheid stationsgebied’ deze motie hebben aangepast. Want de eerste versie van de motie zou de indruk kunnen wekken dat de problematiek in het stationsgebied enkel wordt veroorzaakt door de toestroom naar het COA Ter Apel. Dat beeld willen wij niet bevestigen. Immers, het betreft een beperkte groep die zich niet weet te gedragen, maar wel met heel grote gevolgen. Het is een situatie waarbij de oorzaken zowel divers als complex zijn en dat brengt ons bij de motie. Een motie steunen kan om diverse redenen. Soms steun je een motie omdat het college wat aansporing kan gebruiken. Soms steun je een motie ter ondersteuning van het beleid van het college. Voor de PvdA-fractie valt deze motie in de categorie ‘ondersteuning’. Wij zijn van mening dat het college zich stevig ervoor inzet om de veiligheidssituatie te verbeteren in het stationsgebied. Maar het college kan dit niet alleen. Daarom zijn wij blij met de aanvullende motie die zojuist door het CDA is ingediend. Het is een motie waarmee wij de boer op kunnen en waarmee wij de bewustwording in Den Haag kunnen stimuleren. Mijn fractie geeft dan ook graag gehoor aan deze motie.

Tot slot nog een aantal opmerkingen en vragen over enkele moties en het amendement. Over het amendement ‘IVN’ willen wij graag nog even de reactie van het college horen. De motie ‘Regensensoren’ kwam wat uit de lucht vallen, maar die vinden wij erg sympathiek. Wij dragen fietsers een warm hart toe en zijn heel erg blij met de aanpassing die het CDA aangebracht heeft. Misschien zou in het verlengde daarvan ook een verkenning gedaan kunnen worden of wij de hulpdiensten met een signaal groen licht kunnen geven. Want dat is wel zo veilig. En als die techniek er toch is, kunnen we daar zo bij aansluiten.

Voor de motie ‘Cultuurcadeau’ hebben we een vraag aan de wethouder. Want we begrepen van de wethouder dat dit binnen de afspraken met het Atlas Theater kan vallen. We zouden dan wel graag een toelichting op die afspraken willen hebben.

Mijn fractie dankt de organisatie en alle andere betrokkenen voor het opstellen van deze Begroting, eentje waar we als gemeente mee vooruit kunnen. Tot slot nog dit. Mijn fractie legt in maart 2022 vol vertrouwen verantwoording af aan onze inwoners. Wij staan, zoals u van ons gewend bent, open voor een inhoudelijk gesprek met deze raad en de inwoners van deze gemeente, waarbij voor de Partij van de Arbeid kansengelijkheid, gelijkwaardigheid en het welzijn van onze inwoners centraal staan.

Mevrouw Leal (Wakker Emmen): Veel van onze vragen zijn tijdens de eerste termijn beantwoord – dank daarvoor.

Een vraag die voor ons is overgebleven, heeft betrekking op de kavels. De wethouder heeft in zijn beantwoording aangegeven, bezig te zijn geweest met welke kavels geschikt zouden kunnen zijn voor uitgifte. Zou de wethouder ook kunnen aangeven op wat voor termijn we tot uitgifte zouden kunnen overgaan?

Dan willen wij ook nog wat reacties geven op enkele moties die zijn ingediend. Allereerst de motie ‘Locaties alternatieve duurzame woonvormen’: wij vroegen ons af of er eigenlijk wel animo is voor dit

type woonvormen. In de motie wordt ook gesproken over een tijdelijkheid. We vragen ons ook af hoe dit dan wordt geborgd.

Motie M8 'Cultuurcadeau': we vinden het zo een origineel idee om jongeren naar het theater te krijgen. Maar we vragen ons eigenlijk af of het niet handiger is om eerst onderzoek te doen naar wat maakt dat jongeren überhaupt de gang naar het theater niet goed genoeg weten te vinden. Is het programma niet aantrekkelijk genoeg? Zijn de kaartjes te duur? GroenLinks refereerde daar ook al even aan. We hebben ook begrepen dat er een Cultuurnota in de maak is waarbij de stem van de jongeren erg belangrijk is. Is het dan niet handiger deze vraag daaraan te koppelen en samen met de jongeren eens te gaan kijken waar ze nou behoefte aan hebben, waar dan de drempel ligt om mee te doen aan cultuur en dan eens te kijken wat wij daarin zouden kunnen aanbieden? Kortom, veel vragen nog over deze motie.

Wethouder Otter heeft afgelopen maandag de brede suggestie gegeven om met een motie te komen om de visie op het Renssenpark te herijken. Die is inmiddels opgesteld, ingediend en toegelicht door de VVD. Bij dezen wil ik aangeven dat ook Wakker Emmen het hoog tijd vindt dat de ambities herijkt worden aan de dagelijkse werkelijkheid. Daarom dienen wij deze motie graag ook mede in.

Dan nog het stationsgebied. GroenLinks heeft de afgelopen maandag zijn zorgen uitgesproken over de overlast en de verschillende problematieken die er spelen. Wakker Emmen heeft deze zorgen ook en krijgt signalen van de inwoners met betrekking tot onveiligheid in dit gebied. De burgemeester heeft maandag ook aangegeven in gesprek te zijn met onder andere het Leger des Heils om te komen tot een veiligheidsplan om in ieder geval dat stuk van de overlast tegen te gaan. Daar zijn we heel blij mee. Dat komt ook al op korte termijn, hebben we begrepen. Ook over de problematiek met de veiligelanders heeft de burgemeester aangegeven dat hij mogelijk een oplossing ziet in het feit dat een rechtstreekse vervoersverbinding zelf al een groot stuk van de overlast weg zou kunnen nemen. Er zijn op basis hiervan twee nieuwe moties ontstaan. Wakker Emmen dient deze beide ook mede in en hoopt dat op deze manier de rust in het stationsgebied gauw terugkeert.

Dan nog een vraag over de motie 'IVN'. Wij vroegen ons even af – misschien kan de wethouder daar een antwoord op geven – of alle scholen aan dit project meedoen. Want in de reactie van de wethouder in eerste termijn gaf hij aan dat er ook een alternatief programma is. Wij wilden daar eigenlijk wel wat meer over weten, want wat is dat dan precies, zo'n programma? Hoe staat het daarmee? Kunt u daar wat meer over vertellen?

Het volgende heb ik tot slot in de eerste termijn niet gedaan, maar dat wilde ik in de tweede termijn wel doen: afsluiten met de hartelijke dank aan het ambtelijk apparaat voor de totstandkoming van deze Begroting.

Mevrouw Louwes (PvdA): Er werden nog twee vragen gesteld naar aanleiding van de motie 'Alternatieve duurzame woonvormen'. Ja, animo? Wij denken van wel. Dat komt omdat er in heel veel gemeenten dit soort initiatieven ontstaat, die plekken wel best goedgevuld zijn en er zelfs mensen echt op een wachtlijst. Er is hier in Emmen al eens eerder een initiatief geweest met dertig mensen die zo iets wilden: dat heeft geen doorgang gevonden. Daar waar het gaat om de tijdelijkheid, hebben wij daar natuurlijk ook naar gekeken. Voor ons zat de tijdelijkheid vooral in de kans die het oplevert als je een tijdelijke woonvergunning afgeeft, je dan sneller kunt handelen. Dat je niet eerst allerlei heel ingewikkelde planontwikkelingen hoeft te doen, maar dat er snel actie kan ontstaan. Maar je hebt dan altijd nog tien jaar de tijd en mogelijkheid om dat om te zetten naar een duurzaam iets als je dat zou willen. Dat is de achterliggende grond waarom we echt voor de tijdelijkheid hebben gekozen.

De voorzitter: Anderen nog in reactie op de bijdrage van Wakker Emmen? Dat is niet het geval.

We hebben nu de raadsfracties in tweede termijn gehoord. Volgens mij waren de reacties als zodanig algemene beschouwingen, er waren nog wat vragen in aanvulling aan het college en nog wat aanvullende moties. Die staan voor een groot deel al in iBabs. Voor de volledigheid: motie 1 over het zorgpension is ingetrokken. Motie 5 was een eerder ingediende motie, daar hoeft niet over te worden gestemd vandaag. Motie 7 is aangepast: dat is motie 7A geworden. Ook motie 10 is aangepast: er ligt een gewijzigde versie voor. En motie 12 is aangepast naar 12A, de gewijzigde versie.

Gedurende deze tweede termijn zijn er nog twee aanvullende moties ingediend, nummer 13 over de herijking van de visie op het Renssenpark en nummer 14 over het stationsgebied. Daarnaast is er nog

een amendement ingediend over IVN. Dit komt nog allemaal volledig terug in het overzicht, dan kunt u dat straks in de schorsing nog even op uw gemak bekijken.

Ik kijk even naar de collega's in het college: kunnen wij in één keer door? Ja? Oké. Na de tweede beantwoording van het college gaan we weer even schorsen. Dan kijken we straks wel hoelang we dat gaan doen. Zullen we het zo doen? Dan begin ik bij de wethouder financiën, de heer Otter, en die heeft maximaal twintig minuten.

Reactie college

De heer Otter (wethouder): Ik ga het gewoon maar even in de volgorde van vraagstelling af.

Ik begin met GroenLinks, dat een opmerking heeft gemaakt over het SIOF en de beleidsregels. Ik had in de eerste termijn al aangegeven dat we de SIOF-beleidsregels even opnieuw tegen het licht gaan houden. Dan komen deze beleidsregels ook richting de raad. Dus dan kunt u ook zien of een aantal aspecten dat u noemde, daar ook voldoende in meegenomen is.

D66 had meer een opmerking dan een vraag, denk ik, over de zelfbewoningsplicht. Ik had al aangegeven dat wij hopen de Woonvisie voor de verkiezingen op 16 maart aanstaande aan te bieden. Ik denk dat het goed is die zelfbewoningsplicht in die Woonvisie mee te nemen. Er zijn best wel wat voorwaarden aan verbonden. Ik denk dus dat het goed is om daar dan raadsbreed die discussie daarover te hebben. Omdat de Woonvisie op heel korte termijn komt, hoeven we het er niet van tevoren over te hebben.

Mevrouw Hoogeveen (D66): We hebben dit wel aangehaald, omdat dit dus relatief eenvoudiger lijkt dan ook wij oorspronkelijk dachten. Want een aantal gemeenten, waaronder Amsterdam, gaat dit al per 1 januari doorvoeren. Dus wat ons betreft: gas erop.

De heer Otter (wethouder): Nou ja, 'gas erop'? Het is nu november en eigenlijk komen we binnen een paar maand met die Woonvisie naar u toe. Dus vandaar dat ik denk dat het goed is om het daar in één keer in mee te nemen.

De ChristenUnie had een reactie met name over motie 11 over de gevolgen van de bezuinigingen bij de maatschappelijke partners. Ik heb in de eerste termijn aangegeven dat we voortdurend in gesprek zijn met deze partners. We hebben dat dinsdag in het college ook nog een keer weer even besproken of we dat nodig vinden. Maar omdat we al goed in gesprek zijn met elkaar de hele tijd, achten wij dat niet nodig. Er werd nog even over indexering gesproken. De indexering 2022 zit er gewoon weer in. En nog sterker, de indexering deden we in het verleden niet. Maar die hebben we eigenlijk naar de toekomst doorgetrokken. Dus ook in het Meerjarenperspectief zit er een indexering. In die zin zit die er nu al beter in dan in het verleden.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Als ik me het goed herinner, waren in de Kadernota de partners die ik net noemde, nog uitgezonderd van die herstel van de indexering. Die zijn nu wel meegenomen?

De heer Otter (wethouder): Ja, de reguliere indexering zit erin. Maar dat is wat anders dan met terugwerkende kracht de indexering herstellen. Als u daarop doelt: dat hebben we niet gedaan. De bezuiniging is de bezuiniging. Misschien dat de heer Kleine dit nog even kan aangeven bij de bibliotheek. Ik heb het idee dat wij dit jaar weliswaar de bezuiniging hebben doorgevoerd, maar wel de indexering weer hebben doorgevoerd. Met 'dit jaar' bedoel ik dan 2021. Voor 2022 zit die er ook in. Maar misschien kunnen we dat even ondertussen nakijken.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ik heb u daarop bevraagd bij de behandeling van de Kadernota. Toen gaf u duidelijk aan dat u die uitzondering gestand houdt. Maar goed, ik ga het even nakijken, dan kan ik het misschien nog even meer specificeren.

De heer Otter (wethouder): Ja, dat is goed. Ik zal nog even bekijken, als ik het zo snel kan vinden. Dan ben ik bij LEF! en dat had al een paar opmerkingen gemaakt over middenhuur en het aanbod in diversiteit van woonvormen. Vooral bij die diversiteit van woonvormen, zoals flexwonen en tiny houses, komt die motie 3. Daar wordt in de Woonvisie aandacht aan besteed, dus dat komt dan hier dan op korte termijn ook weer terug.

De SP vroeg nog naar de bekendheid met de huisbezoeken van het KCC. Dat is wel mooi van die moderne communicatie: dan luisteren de mensen mee. Dus ik heb een keurig appje daarover gehad. In vier à vijf keer per twee weken vindt er een huisbezoek plaats. Eigenlijk komen die bezoeken tot stand door gewoon het onderlinge telefonische contact tussen het KCC en de betrokken inwoner die aangeeft dat hij of zij niet kan komen. Dan wordt er een afspraak gemaakt. Dus het is geen vinkje op de website dat iemand een huisbezoek wil. Het komt in rechtstreeks contact tot stand en wel vier tot vijf keer per twee weken, is mij gemeld.

De heer Moinat (SP): Het komt dus alleen maar tot stand als een inwoner actief actie onderneemt naar de gemeente toe. Mensen die hier niet van op de hoogte zijn, moeten alles op alles zetten om hiernaartoe te komen. Is dat een te-kort-door-de-bocht-redenering of klopt die wel?

De heer Otter (wethouder): Ja, dat ‘alles op alles zetten’ is een beetje te kort door de bocht. Kijk, ik heb deze discussie ook zelf weleens gevoerd. Het is altijd wel bijzonder dat als iemand zijn rijbewijs wil verlengen – want dat wordt als voorbeeld gegeven – hij dan in principe kan autorijden. Dus dan kan hij in principe ook in Emmen komen. Anders wil je niet in Emmen komen. Dus het is soms best wel een lastige discussie. Als iemand zijn paspoort wil verlengen omdat hij op reis wil naar het buitenland, dan zou hij niet in Emmen willen komen om het paspoort te verlengen? Dus het is wel zo dat in heel veel van deze zaken de mensen toch wel mobiel genoeg zijn om allerlei dingen te kunnen. Dus mag je ze ook vragen om hier naar het gemeentehuis te komen. Daar waar dat echt niet gaat – met name de identiteitsbewijzen waarmee je niet gaat autorijden en je niet naar het buitenland gaat – ligt dat wat anders. Dan kom je ook wat sneller in de situatie van het huisbezoek. Maar even heel zwart-wit: we schreeuwen het niet van de daken, maar op het moment dat iemand aangeeft problemen te hebben om hier te komen, dan wordt er een huisbezoek afgelegd.

De heer Moinat (SP): Die redenering snap ik wel. En dat ‘van de daken schreeuwen’ hoeft ook niet. Maar maak het in ieder geval kenbaar, lijkt mij. U hebt zelf net al een selectie genoemd, dus die bestaat al. Dus wildgroei of misbruik is niet aan de orde. Maar zorg er in ieder geval voor dat de mensen weten dat het kan.

De heer Otter (wethouder): Goed, dan zeg ik het volgende toe. Ik heb periodiek overleg met de teamleiders KCC en daar stel ik dit aan de orde. Als we vinden dat we er te karig mee zijn of het te onbekend is, dan zullen we op een of andere manier beter duidelijk gaan maken. Dan ben ik bij de VVD. Ik ben wel een beetje bijgelovig, dus het is wel jammer dat dit motie 13 is geworden. Maar goed, die ik heb ik zelf ook wel een beetje uitgelokt. We hebben nu vijf jaar ervaring met hoe we verder komen met onze visie. We zien ook een bepaald gebruik van het Rensenpark. Ontzettend veel mensen komen in het park. Dus ik denk dat het goed is om inderdaad eens met elkaar stil te staan om te kijken hoe we verdergaan. Of we de visie misschien in stand houden of delen van de visie wat veranderen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Worden daar ook de externe partners bij geconsulteerd?

De heer Otter (wethouder): Ik denk dat het wel goed is om daar inderdaad wat breder naar te laten kijken door externe partners. Maar ik kan me ook voorstellen dat we nog eens een soort bevolkingsonderzoek of enquête doen naar hoe onze inwoners hiernaar kijken om hun opvattingen hierin mee te nemen. Nogmaals, ontzettend veel van hen bezoeken dit park.

De heer Scheltens (VVD): Deze motie is niet bedoeld om haar krampachtig alleen maar met de raad te bespreken. Inderdaad heeft mevrouw Van der Woude er gelijk in dat die wel zo in het verzoek staat. Maar ik denk dat we dit breed moeten oppakken, dus het voorstel van de wethouder is denk ik een heel goede.

De heer Otter (wethouder): Dan vroeg de VVD nog of meer onvolkomenheden in de Begroting zitten. Nou, het antwoord daarop kan alleen maar ‘nee’ zijn. Want zodra ik ‘ja’ zeg, komt de vervolgvraag: geeft u mij even dat lijstje aan. Dat kan op dit moment niet geven.

Ik heb al het een en ander gezegd over de moties. Maar over motie 3 ‘Alternatieve duurzame woonvormen’ heb ik in eerste termijn al iets gezegd, dat we dit meenemen in de Woonvisie. Maar ook aan de opmerking die de heer Wittendorp zitten best wel wat kanttekeningen. Maar goed, die gaan we tegenkomen in de uitwerking. We hebben natuurlijk ook al een experimenteelgebied gehad bij wat we nu de Zorgcampus noemen. We zijn ook in gesprek met een groepering rond tiny houses. Maar dat komt ook allemaal terug.

Dan wilde ik alleen nog een afsluitende opmerking maken over de motie ‘Babyboom’, namelijk dat ik het toch wel bijzonder jammer vind dat die pas nu is ingediend. Ik verwacht in januari mijn elfde kleinkind. Ik had als ‘opa Otter’ al een heel bos kunnen hebben. Maar ja, te laat...

De voorzitter: Maar er is niks op tegen op daar toch wat sponsoring voor te doen.

De heer Otter (wethouder): Nou, dan moet ik toch zien dat ik die boompjes van mevrouw Ensink te pakken krijg.

De voorzitter: Ja, dan kunt u ze mooi samen planten en dan zijn we benieuwd naar de foto’s van het Otterbos. Dat lijkt me heel goed.

De heer Wittendorp (CDA): Wij hebben gevraagd om een verkenning. Ja, ik hoop dat die verkenning nog dit jaar lukt. Dat zou natuurlijk het mooiste zijn, dat het dan al geregeld is. Maar als dat niet zo is, willen wij als CDA die boom wel aanbieden aan grootvader Otter.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Dankzij de iPad heb ik snel kunnen vinden waar het toen in juni over ging. Toen heeft de wethouder op mijn opmerking geantwoord dat subsidies vooralsnog slechts eenmalig werden geïndexeerd voor de beide partners die ik noemde. Terwijl bijvoorbeeld voor de gemeenschappelijke regelingen de structurele indexeringsubsidies was ingeboekt. In onze huidige Begroting ligt voor een post ‘algemene indexeringsubsidies’: valt het daar dan onder? Want het ging namelijk om 80.000 euro in de Kadernota en nu wordt er 125.000 euro voor uitgetrokken. Zit daar dan die doorlopende subsidie voor De Kunstbeweging en de bibliotheek ook in?

De heer Otter (wethouder): Dat klopt. Wij hebben inderdaad dat met een stelpost gedaan, om in feite al onze uitgaven op deze manier te indexeren. Dus wij houden wat dat betreft nu vanuit een soort voorzichtigheid naar de toekomst toe er rekening mee dat de uitgaven gewoon geïndexeerd worden – wat eigenlijk ook heel logisch is. Want ook bij de bibliotheek gaan de lonen omhoog.

De heer Wanders (wethouder): Laat ik even beginnen met de inkomensondersteuning zoals Groen-Links die aan de orde stelde. Volgens mij gaan die vragen over de individuele inkomensvoorslag (IIT), zoals die is opgenomen in programma 6 ‘Inkomensondersteuning’. Dat is inderdaad een beleidsvoornemen en die staan vaker in de Begroting. Dus in die zin is het misschien niet zo heel raar dat die erin staat. Dat die budgettair wordt doorgevoerd, komt natuurlijk omdat deze Begroting is gebaseerd op die van vorig jaar. Daar komt ook het beleidsvoornemen vandaan. Want toen heeft uw raad een Begroting vastgesteld waarin er een taakstelling staat. Ik kan mevrouw Van der Woude denk ik geruststellen over het adviesrecht: vanzelfsprekend gaan we dat adviestraject in. Ik heb ook de indruk dat u al wat adviezen hebt ontvangen over dit thema, terwijl we nog in de conceptfase zitten als het erover gaat waar we het over willen hebben en waar we naartoe gaan. Het is ook nog niet bij het college voorgelegd. Dus wij gaan bij de IIT kijken wat we daarmee kunnen in de toekomst. Dan zal dat ook aan u worden voorgelegd, want dat is een verordening. Dus uiteindelijk gaat uw raad daarover.

Dan wil ik graag even terugkomen op de vraag van mevrouw Ensink in eerste termijn als het gaat over uithuiszettingen van kinderen in de kinderopvangtoeslagenaffaire – dat is wel een akelig woord aan het worden, overigens. Zoals ik maandag al vermoedde en meldde, kunnen wij slecht achter de namen komen wie dat betreft. Want dat heeft te maken met privacy en het zijn de jeugdzorgorganisaties die de dossiers hebben. Wat wij nu wel weten, is dat er één ouder zich heeft gemeld naar aanleiding van de mediaberichten. Met die ouder zijn wij in gesprek over de adequate juridische ondersteuning, want die biedt de Belastingdienst dan. Wij gaan met die mevrouw op zoek naar de ondersteuning die zij no-

dig heeft in haar casuïstiek en dan dragen wij dat over en wij blijven dat vanzelfsprekend volgen. In die zin pakken wij daarin gewoon onze verantwoordelijkheid om de inwoner te ondersteunen.

Dan is er een vraag over de arbeidsparticipatie. De uitvoering daarvan hebben wij belegd bij onze overheids-N.V. Menso, dus buiten dit huis. Met die uitvoerders maken wij afspraken die passen binnen de kaders die de raad heeft meegegeven als het gaat over de uitvoering van de arbeidsparticipatie. Zoals vorig jaar in de vastgestelde Begroting is opgenomen, werken wij aan arbeidsmatige dagbesteding en de ontwikkeling van producten daaromtrent. Dat was een uitvloeisel van onder meer de gevolgen van het wegvallen van een deel van de activiteiten van Buurtsupport. Die ontwikkeling van een aantal producten, heeft Menso op zich genomen. Dat heeft uw raad volgens mij eerder dit jaar ook over geïnformeerd op de avond die we met Menso hadden. Uitvoering in dat kader brengt ook budget met zich mee. Ook heeft uw raad doelstellingen overgenomen uit het Rekenkamer-rapport om in te zetten op meer dan de eerder vastgestelde doelgroep – of de doelgroep die nu wat minder bediend wordt, laat ik het zo zeggen. Dus mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, maar ook niet uitkeringsgerechtigden. Samen met de wetenschap dat er in dit najaar door het Rijk wordt gewerkt aan wijzigingen in de financieringsmodellen als het gaat over loonkostensubsidie en het aantal toe te kennen plekken ‘nieuw beschut’. Daarbij hebben we in ieder geval gemeend om dit budget op te nemen, zodat we ook snel kunnen schakelen met Menso. De eerste plannen voor de uitvoering van hoe wij maximaal de participatiegraad kunnen vergroten en verhogen en mensen mee kunnen laten doen naar vermogen, wat ook het uitgangspunt van deze raad is, liggen er op dit moment. Maar de uitvoering van de plannen ligt dus in die zin bij de projecten van Menso. Maar het past binnen de kaders die we hebben meegekregen van u als raad.

Verder wil ik nog even terugkomen op een aantal opmerkingen als het gaat over de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in de eerste termijn. Vaak waren dat constatering dat bijna zo ver was. Ik kan hier ook bekendmaken dat twintig tot dertig minuten geleden aan het personeel van OOE een brief is gestuurd waarin de raad van toezicht vandaag bekendmaakt dat de heer Erik Vredeveld als college van bestuur zal aantreden op 1 februari 2022 van de Stichting Openbaar Onderwijs Emmen. Dat is een aangelegenheid van de raad van toezicht, maar ik denk: we zitten nu toch bij elkaar. Het is ook wel bijzonder dat dit de laatste begrotingscyclus is waarin we nog integraal schoolbestuur zijn. Dit leek me dan ook een goed moment om uw raad nu te informeren, in plaats van dat u een persbericht in uw mailbox vindt zometeen. Wij hebben een college van bestuur en daarmee is in ieder geval de aansturing van de organisatie, de Stichting Openbaar Onderwijs Emmen zoals die is opgericht, vorige maand geregeld. Wij kunnen dus aan het eind van dit jaar het stokje overdragen als het gaat over het bevoegd gezag van het openbaar onderwijs.

De heer Scheltens (VVD): De wethouder zegt dat de raad van toezicht zojuist een brief heeft gestuurd. Maar als ik het goed heb, zijn wij als gemeenteraad op dit moment nog steeds de raad van toezicht, toch?

De heer Wanders (wethouder): U hebt op 30 september de raad van toezicht voor de Stichting Openbaar Onderwijs Emmen benoemd. Dat hebt u gedaan, want anders kon zij niet werven. Die raad van toezicht heeft natuurlijk de verantwoordelijkheid, tijdelijk te zorgen voor een college van bestuur: dat heeft zij gedaan. De stichting is nu nog leeg. Wij hebben een tijdelijk bestuurder aangesteld, zodat er een werkende stichting zal zijn op 1 januari. Dat tijdelijke bestuur zal doorlopen tot 1 februari. Dan komt het definitieve college van bestuur en dan dragen wij het stokje aan elkaar over.

De heer Kleine (wethouder): Een vraag van D66 over de vakleerkracht gym. Dat is natuurlijk een ingewikkelde. Even in het verlengde van de toelichting van de heer Wanders op waar we nog als schoolbestuur voor staan. Dat is nog maar heel kort. Het is denk ik wel goed om even te melden dat in het kader van de gesprekken die wij met de schoolbesturen hebben over het besteden van de NPO-gelden, sport en cultuur daarbij heel nadrukkelijk aan de orde zijn geweest – maar dat weet u wellicht al wel. De schoolbesturen gaan over het inzetten van de vakleerkracht. Dat thema staat inderdaad wel regelmatig op de agenda bij ons, maar de schoolbesturen zelf moeten daar de besluiten over nemen. Dat is hoe het gaat, dus dat even in reactie op die opmerking.

Dan heeft de ChristenUnie een vraag gesteld over extra middelen voor personen met verward gedrag en of dat nou niet meer moet zijn. Dit gaat over een uitbreiding van de middelen die wij nodig hebben

om in te zetten op personen met verward gedrag. Wij hebben binnen het Zorg- en Veiligheidshuis de afgelopen jaren een discussie gehad over de basistaken en plustaken. Een van de zaken die daaruit is gekomen, is dat dit een plustaak is waarvan wij als college c.q. gemeente Emmen hebben gezegd dat wij dit belangrijk vinden om te stimuleren. Dus dit komt boven op alle andere bedragen die wij gewoon vanuit onze middelen voor maatschappelijke en vrouwenopvang inzetten voor personen met verward gedrag. Dus dit is niet het enige bedrag dat hiervoor beschikbaar is: het is een uitbreiding.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Dat was ons op zich wel duidelijk. Alleen, omdat het probleem zo toegenomen is de afgelopen jaren, leek het ons wel een klein bedrag. Bent u hierover in overleg met de betrokken uitvoeringspartners? Is dat ook vastgesteld op die manier?

De heer Kleine (wethouder): Dit gaat echt over de inzet van procesregisseurs en andere taken van het Zorg- en Veiligheidshuis. In algemene zin zijn wij binnen het pakket GGZ continu in overleg over de extra taken en de inzet die er nodig is op dit gebied. Daar hebben wij op dit moment geen extra budgetten voor nodig, dat kunnen wij gewoon binnen de Begroting opvangen samen met de partners die daar een rol in hebben.

Dan is er een aantal vragen gesteld over cultuur. Terecht dat mevrouw Ensink zegt dat rockmuziek – ik zou het eigenlijk iets breder willen trekken naar popmuziek, want er is ook andere popmuziek dan alleen rockmuziek – ook gewoon onderdeel is van cultuur. Die verwijzing naar de Cultuurnota klopt ook: daar staat een aantal zaken in over popmuziek en ook over de wijze waarop wij jongeren daarin betrekken. Ik schat zo in dat dit thema ook in de decembercyclus bij de bespreking van de Cultuurnota ongetwijfeld ook nog wel een paar keer aan de orde gaat komen. Maar dan even in relatie tot de motie: ik heb geprobeerd maandag aan te geven dat wat mij betreft de motie uit te voeren is binnen de afspraken die ik heb met het Atlas Theater. Die afspraken zijn gebaseerd op de OTCP: dat is hier ook wel eens aan de orde geweest. Gelukkig komt die hier niet al te uitgebreid aan de orde, want daar zit ook heel veel techniek in. Maar dat zijn wel de basisafspraken die wij als gemeente hebben met het Atlas Theater op basis waarvan zij de programmering en ook hun taken uitvoeren. We zitten nu eigenlijk ook in de fase waarin de OTCP herijkt gaat worden. Dus mijn inschatting is dat indien de motie door uw raad aangenomen wordt, ik dat gewoon binnen de afspraken die ik met het Atlas Theater heb, kan gaan uitvoeren.

Wakker Emmen stelt nog de vraag of er niet eerst onderzoek gedaan moet worden en waarom niet eerst de Cultuurnota wordt besproken. Dat kan, dat zijn opties. Maar goed, ik heb niet de motie ingediend. Ik reageer op de motie en volgens mij is de motie, zoals ik net heb aangegeven, binnen de afspraken met het Atlas Theater uit te voeren. Maar goed, dat is aan u als raad.

De heer Van der Weide (wethouder): Ik begin maar even met een vraag van de heer Grethe over waarom het betaald parkeren wel op de ene plek maar op de andere plek niet en waar dat is vastgelegd. Nou, dat kan ik heel kort beantwoorden: dat is uw eigen parkeerbeleid, dat is uw eigen parkeernota die is vastgesteld. Daar ligt dat in vast. Ik ging er ook maar even van uit in eerste termijn dat de opvatting van dit college op dit moment ook wel bekend was. Want volgens mij hebben we nog niet zo lang geleden gediscussieerd over een motie waarin het verzoek werd gedaan om het betaald parkeren uit te breiden. Dus dat even in reactie richting de heer Grethe.

Dan kom ik even bij een vraag van mevrouw Hoogeveen hoe het zit met het bermbeheerplan. Dat maakt integraal onderdeel uit van het maaibeleid. Dus daar is een plan voor.

U had ook nog een vraag over locaties, maar ik was even kwijt of dat nu sloeg op de regensensoren of op het wegenonderhoud.

Mevrouw Hoogeveen (D66): Nou, de locaties die moeten worden aangepakt om te spreken van een doorfietsroute en of daar een aantal genoemd is.

De heer Van der Weide (wethouder): In deze Begroting zit, net als in de Kadernota, geld om onderzoek te gaan doen naar de doorfietsroutes en goed in kaart te brengen wat daar de knelpunten zijn, zodat we daarmee ook een routekaart creëren van hoe we het doorfietsen in de toekomst kunnen gaan doen. Dus daarvoor geldt eerst het onderzoek. Ik denk dat we dan ook concreet locaties kunnen benoemen.

Het woord 'routekaart' heb ik al even genoemd. Het is ook LEF! dat refereert aan de verduurzaming van sportaccommodaties en hoe het zit met de sportverenigingen die nu misschien al in de knel komen omdat hun accommodaties verouderd is en wat dat doet met de energierekening. Ik heb nog geen signalen dat er problemen zijn. Maar op het moment dat er signalen zijn, gaan we uiteraard ook in gesprek met de clubs om te bekijken wat voor ondersteuning we daarvoor kunnen bieden.

U vroeg ook nog even hoe realistisch het is om dat streefgetal van 25 procent op te nemen in de Begroting als het gaat om het ledenaantal. Ik denk dat het de kunst is om dat ledenaantal vast te houden. Want we zien bijvoorbeeld dat het georganiseerd sporten toch stevige concurrentie kent van het ongeorganiseerd sporten. Dus daar ligt wel een uitdaging. Maar we hebben ook Sport Drenthe, dat heeft gekeken wat een jaar, anderhalf jaar corona heeft gedaan met de ledenaantallen van sportverenigingen. Daar was de conclusie dat dat zeer beperkt is. Dus dat vind ik dan ook nog wel weer een bemoedigend signaal.

De heer Moinat maakte de opmerking dat hij de garantie snapt, maar hij wel hoopt dat het geld dat bedoeld is voor de achterstanden, in te lopen. Dat is correct, dus volgens mij zijn we het daarover eens. Dan kom ik even bij een vraag van Wakker Emmen over IVN. Ik heb in eerste termijn gezegd dat ik me niet verzet tegen het amendement, maar ik heb ook een alternatief benoemd. U vraagt wat dat alternatief is. We hebben als gemeente een landelijke subsidie binnengekregen, de RREW. Daarmee kunnen we vouchers beschikbaar stellen voor mensen om wat aan hun woning te doen, bijvoorbeeld isolerende maatregelen. Dat is allemaal kleinschalig, maar uiteindelijk is dat denk ik wel toch een mooi middel om de mensen te helpen, maar aan de andere kant ook aan het denken te zetten. Van daaruit zit er ook een pakket gericht op educatie voor energie en duurzaamheid. Dat is in ontwikkeling en dat zou in december opgeleverd moeten gaan worden, wat betekent dat dat pakket ook richting het onderwijs c.q. alle scholen kan worden aangeboden. Dus de scholen die dat willen, kunnen daaraan deelnemen.

U vroeg ook hoe het zit met IVN en de dekking – beter gezegd: het netwerk van IVN. Scholen moeten daaraan wel willen deelnemen. De ervaring is de afgelopen jaren een aantal scholen daar ook actief aan heeft gedaan en een aantal scholen ook juist niet. Dus dat netwerk is niet helemaal dekkend voor onze gemeente.

De heer Eggen (D66): Ja, mijn vader zei altijd: 'Erger je niet, verbaas je slechts.' 14 september heb ik exact dezelfde vraag gesteld die nu ook gesteld wordt. Dat heb ik in oktober ook nog een keer gedaan. Ik ben blij dat u nu wel een antwoord geeft. Maar als ik dat eerder geweten had, had ik het misschien anders kunnen insteken. Want u hebt twee maanden gewacht, u hebt mij keurig netjes een mailtje gestuurd dat het min of meer vergeten was. Ik ben blij met het antwoord, maar hadden we dat eerder geweten, had ik het amendement misschien iets anders opgesteld.

De heer Van der Weide (wethouder): Kijk, er kan een bepaalde overlap zitten tussen wat de pakketten doen. Aan de andere kant heb ik ook wel gezien dat IVN meer doet dan alleen maar energie en duurzaamheid. Denk bijvoorbeeld aan natuur, denk aan water. Maar uiteindelijk zijn het wel twee pakketten die door het onderwijs omarmd moeten gaan worden. We zien ook wel dat er een bepaalde druk zit op het onderwijs, dus het is ook even de vraag in hoeverre het onderwijs het wil oppakken. Maar goed, als u uiteindelijk besluit om deze subsidie beschikbaar te stellen, dan is het ook aan ons om samen met de scholen te kijken hoe die beide pakketten misschien wel versterkend kunnen werken.

De heer Eggen (D66): In de motivatie van het amendement staat ook heel duidelijk dat de scholen er heel tevreden over zijn. Ik heb met een x aantal scholen gebeld, niet met alle basisscholen in Emmen. Die geven aan dat het hun een heleboel werk scheelt, dat het een prachtig pakket is. Heel Drenthe doet mee, Wildlands doet mee. Dus wat dat betreft zijn de scholen die meedoen, heel erg tevreden. Ik kan dus niet zeggen dat alle scholen meedoen.

De heer Van der Weide (wethouder): Misschien om dit nog even te verduidelijken: het werk dat in het verleden geleverd is door IVN, was prima. Dus in die zin was dat een goed pakket. Alleen, ik heb ook even willen schetsen dat er een aantal dingen naast elkaar loopt.

Mevrouw Ensink (LEF!): Ja, wij hebben het amendement mede ingediend. U geeft vooral iets aan over de scholen. Toen mijn kinderen nog op de basisschool waren, was het IVN-lespakket natuur ook onderdeel van de Brede School-activiteiten. Dus de dekking is wat mij betreft zeker wel breder dan de scholen *an sich*.

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, volgens mij gaat dat over de invulling. Als dat een brede wens is van de raad en als er geld beschikbaar wordt gesteld, zouden we dat kunnen meenemen in de gesprekken met IVN. Maar uiteindelijk is het wel IVN dat een pakket aanbiedt en de ingang daarvoor de school is. Dat is wel hoe het grosso modo werkt via IVN.

Het CDA stelde nog een vraag over de riolering. Met name richting de toekomst: hoe zit het met de klimaatverandering? Ik denk dat het goed is om aan te geven dat ons beleid al is gericht op een gescheiden rioolstelsel. Dus daar waar we gaan vervangen, is dat het uitgangspunt en het beleid. We hebben ook een stresstest laten uitvoeren als werkgebied van de noordelijke Vechtstromen om te kijken waar de knelpunten voor de toekomst zitten. Die stresstest en de uitkomsten daarvan nemen we mee bij het nieuw op te stellen GRP. Ik denk wel dat een van de conclusies is dat klimaatverandering doorzet, dus de pieken gaan heviger worden. Maar je kunt ook niet alles gaan oplossen via het GRP, want dan worden het wel heel grote investeringen in relatie tot wanneer zich een probleem kan voordoen. Dus dat betekent dat je ook moet kijken wat we klimaatadaptief, zoals dat zo mooi heet, daar aan maatregelen kunnen gaan nemen. We zijn bezig daar een uitvoeringsagenda voor op te stellen om te kijken hoe we die twee dingen bij elkaar kunnen krijgen. In dat licht wilde ik ook nog wel even aangeven dat als we kijken naar de knelpunten van het verleden – denk aan Angelslo, denk aan Emmerhout, denk aan Emmermeer – daar heel veel in is geïnvesteerd de afgelopen jaren om juist die knelpunten aan te pakken. Dus er zijn nog wel wat problemen. Maar als we kijken naar het verleden, denk ik dat we ook een groot aantal problemen hebben kunnen oplossen.

Mevrouw Hoogeveen (D66): Ik mis eigenlijk nog twee opmerkingen over energie. In eerste termijn hebt u geloof ik aangegeven dat de beheerders van dorpshuizen wel bij u kunnen aankloppen. En ik had nog de vraag openstaan of de gesprekken weer zijn opgestart over het energieneutraal maken van de wijk Emmerhout.

De heer Van der Weide (wethouder): Volgens mij had collega Otter die vraag over de buurthuizen al opgepakt. Want hij gaat over de dorps- en buurthuizen.

Op die vraag over Emmerhout heb ik onlangs ook al aangegeven dat we wel zijn gestopt met het grotere programma. Want was ook onderdeel van de bezuinigingen op de Begroting. Maar we doen nog wel kleinschalig een aantal dingen in Emmerhout. Denk bijvoorbeeld aan de Regio Deal en de modelwoning die daarbij is opgeleverd en met name ook de Warmtetransitievisie die eraan gaat komen. Daar zit natuurlijk een overlap met wat we gedaan hebben in Emmerhout, om te kijken hoe we die twee dingen weer wat bij elkaar kunnen brengen. We hebben met de mensen die zich actief hebben ingezet en dat nog steeds willen doen, ook de afspraak gemaakt dat we als gemeente blijven ondersteunen. Maar niet meer vanuit het grotere programma, maar dus wat kleinschaliger.

De heer Rink (wethouder): Mooi dat gezien is dat wij vanuit noordelijk Nederland de lobby hebben lopen richting Den Haag. Het is ook een verzoek aan u, want u maakt ook deel uit van sommige partijlijnen die op dit moment bezig zijn met de formatiegesprekken in Groningen om uw partijen daarin te motiveren dat die Nedersaksenlijn er daadwerkelijk gaat komen. Dat is belangrijk voor ons in het noorden, want de bedrijvigheid blijft altijd de bereikbaarheid volgen.

De fracties werden onderling uitgedaagd om mee te doen met de pubquiz. Ik neem aan dat het college daar ook uitgenodigd voor gaat worden. Dus daar zou ik graag aan mee willen doen. In die zin hebt u vandaag ook een volleybaluitnodiging gekregen. Daarbij moeten we even kijken of we met elkaar gaan concurreren. Ik heb hem al bij het college op de agenda gezet, dus ik ga kijken of we daar wat mee kunnen. En ook de Curling Cup, waar we als college nog steeds de prijs van in handen hebben. Dus in die zin zijn we goed bedeed hier in deze raadszaal – hartstikke mooi.

Als we het hebben over goed bedeed zijn en ik kijk naar het Onder Nul-verhaal, dan heb ik daar maandag al wat over verteld. In de tussentijd kan ik u melden dat we een wintercircus hebben dat daar

onderdeel van uitmaakt. De vergunningsprocessen lopen daar inmiddels al voor, dus in die zin wordt het best wel groot en best mooi. We moeten er met elkaar naartoe.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Een wintercircus: dat is hartstikke mooi. Maar dan een wintercircus zonder dieren, neem ik dan toch aan?

De heer Rink (wethouder): Ik hoor hier aan de zijkant Onder Nul-pinguïns en –ijsberen noemen. Nee, daar moet ik het antwoord op schuldig blijven. Het is echt net voordat we hier kwamen, bevestigd. Maar ik snap uw oproep.

Dan even naar de motie over de terrassen. Daarbij kan ik met de wijziging prima uit de voeten. In principe blijven dan ook in lijn handelen met hoe we vanaf dag één omgegaan zijn met de horeca hier in Emmen. Uiteraard houden we rekening met de toegankelijkheid, zowel voor de fysiek als de visueel beperkten.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Dan ben ik u nog een reactie verschuldigd op de moties rondom het stationsgebied. Even terug naar maandag: toen hebben we het gehad over alle situaties die daar spelen. Ik heb ze wat uit elkaar getrokken, gisteren ook in het interview met RTV Drenthe. Want het wordt wel een beetje gehutsekluts zo. Dat komt omdat het één gebied is met enerzijds de problematiek rondom de veiligelanders en anderzijds de problematiek rondom de maatschappelijke opvang en alles wat daarmee samenhangt. Dat betekent voor de aanvliegroute toch wel wat verschillende soorten zaken.

Als het gaat de veiligelanders, is er van de week inderdaad overleg geweest op landelijk niveau. Daar is het probleem ook nog een keer aangekaart, vervolgens is het ook nog een keer in het overleg met de directeur van het COA, met de Commissaris als een belangrijke verbindingsofficier. We staan dus goed in verbinding met elkaar. Het idee is om op korte termijn na te denken over een ander soort vervoersarrangement. Ook even in reactie op de vraag van mevrouw Hoogeveen: ja, daar zitten wat praktische punten aan. Daar blijf ik toch ook wel een beetje bij weg. De suggestie als het gaat om separaat vervoer is al eerder gedaan door de ‘ketenmarinier’, de verbindingsofficier tussen de asielzoekers en de politie. Daar zitten ongetwijfeld wel wat praktische haken en ogen aan. Feit is wel dat ze reizen op een apart vervoersbewijs – om maar even wat te noemen. Dat maakt het dan wat handiger waar het gaat om het scheiden van de reguliere stroom. Weet ook even dat er vanuit Zwolle ook met heel veel belangstelling naar wordt gekeken. Want daar komt heel veel bij elkaar in dezen. We zullen met elkaar kijken naar een praktische uitvoering. Ik heb tegelijkertijd gezegd: als het praktisch niet kan, ook prima. Ik zou haast zeggen: maar kom dan ook met een andere suggestie. Dat doet u niet, hoor. Maar ik heb in het verleden iets te vaak gehoord ‘moeilijk’, ‘ingewikkeld’ et cetera. Ja, dat snap ik ook wel weer, dat is inderdaad ook niet zo’n heel makkelijke oplossing. Maar tegelijkertijd ligt het probleem er wel.

Ik was gisteren ook in het stationsgebied maar even wat blijven hangen. Ik zou net weggrijpen, toen werd ik aangesproken door een buschauffeur die letterlijk tegen mijn autoraam aantikte en vroeg of ik even tijd had en even mee de bus in kon. Vervolgens zie je dan even ter plekke wat er dus gebeurt: een heel grote stroom mensen, ook gewoon allemaal studerende en werkende mensen, met ook groepen asielzoekergezinnen en vervolgens vijf jongens die daar de boel aardig aan het versjteren zijn en daar eigenlijk vanaf drie uur die middag mee bezig zijn. En dan zo’n gesprek met een vrouw als buschauffeur in de veertig, die mij letterlijk vertelt wat dat dan doet met het veiligheidsgevoel. Dat zit niet alleen bij die vrouw, maar ik heb het al eens eerder meegemaakt dat dat ook zit bij een hele groep andere buschauffeurs. Die buschauffeurs hebben een heel mooi beroep. Die doen heel waardevol werk, maar als je keer op keer met trillende benen in die bus stapt omdat je niet precies weet wat erin stapt en alles wat er dan gebeurt, dan gun ik ze gewoon een heel pragmatische oplossing voor wat het probleem in dit geval is.

Even afrondend: het punt is ook dat als we één of twee incidenten verder zijn, we ook een heel andersoortig probleem hebben. Dan gaan er echt buschauffeurs – en ik snap dat ook nog een keer – echt zeggen dat ze de handen in de lucht steken en op deze manier niet meer mensen gaan vervoeren, omdat ze daar nooit voor hebben gekozen en ook niet voor zijn opgeleid. Dus er zit een aantal praktische punten aan welke oplossingsrichting dan ook. Maar laten we met elkaar snel een oplossing kiezen

waar we met elkaar mee uit de voeten kunnen. Want zo kan het ook niet langer en daar is volgens mij iedereen echt van overtuigd.

Ten tweede: over alles wat te maken heeft te maken met de verschillende groepen die daar rondlopen, zijn we in goed gesprek met het Leger des Heils. Dat doe ik samen met wethouder Kleine. Het zijn heel volle agenda's, dus het is even passen en meten, Maar we proberen op korte termijn, letterlijk rondom het weekend, de koppen even bij elkaar te steken op basis van een plan. Dat heb ik u ook toegezegd. Daarin moet een aantal stappen worden genomen. Het verschil met de veiligelanders is dat we dat doen op bestelling: 'Regel dat!', zou ik haast zeggen. Daar hoeven we ook niet veel over de uitvoering na te denken, die is echt aan anderen. Hier hebben we zelf ook nadrukkelijk een rol. Dat is een aantal maatschappelijke partners dat echt zijn best doet om de zaak op te lossen. We willen daarin meedenken, we willen daar ook in helpen. Tegelijkertijd ligt er ook een taak vanuit de kant van de gemeente – ik denk aan de politie, ik denk aan de boa's – om daar met elkaar daar een veiliger plaatje te realiseren. Dat is ook niet eenvoudig, want het is een ingewikkelde doelgroep. Dat heb je ook niet even zo opgelost. Dat zeg ik ook maar even om de verwachtingen wat te temperen. Maar ik heb wel het idee dat de maatschappelijke partners goed doorhebben dat we echt wat moeten doen met elkaar – of ik zou haast zeggen: nog meer doen met elkaar – zodat we met elkaar op korte termijn een mooi plan hebben.

Terug naar de twee moties die er nu liggen. De eerste is een soort plan op hoofdlijnen. Er staat letterlijk 'een integraal uitvoeringsplan'. Nou, vraag niet te veel waar het gaat om drie cijfers achter de komma, maar we zullen u informeren op hoofdlijnen over de acties die we daar gaan doen. Ook ik blijf weleens weg bij plannen tot drie cijfers achter de komma: daar zijn gewoon andere partijen voor. De tweede nieuwe motie vond ik ook wel mooi vanwege de aanvulling vanuit het CDA over een soort lobbyactie, dat het ook wel even de gezamenlijkheid benadrukt. Als we met elkaar willen dat er een probleem wordt opgelost, dan kunnen we dat soms ook lokaal doen. Maar het helpt ook zeker om daar wat landelijke ondersteuning in te bieden en eerst via een Tweede Kamerfractie nog eens even wat extra vragen te stellen aan een staatssecretaris die wat aansporing nodig heeft. Nou, de burgemeester en de wethouders hebben op dit dossier geen aansporing nodig. Maar ik waardeer juist de ondersteuning in dezen. En volgens mij heeft de staatssecretaris wat aansporing nodig waar het daarom gaat. Kortom, ik kan met beide moties uitstekend leven en die helpen ons om een ingewikkeld probleem op te lossen. Ten tweede temper ik ook even wat de verwachtingen van het snelle resultaat. Geloof me, dat gaat de komende tijd nog wel even wat op en neer, dat is niet zo opgelost. Maar daar hebt u denk ik ook alle begrip voor.

Mevrouw Ensink (LEF!): Ik had nog een opmerking gemaakt over het opnemen van informatie. Uit onderzoek blijkt ook dat op het moment dat je heel duidelijk aangeeft als gemeente op allerlei manieren en je met zorgfraude bezig bent, je een reductie krijgt van georganiseerde criminaliteit in de zorgfraude. Daar heb ik nog niks over gehoord. Dus daar was ik even benieuwd naar.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Dat doen we samen met de wethouders. Daar is inderdaad een heel behoorlijke slag gemaakt de afgelopen tijd. U hebt gelijk: dat heeft te maken met ondermijning, dat heeft te maken met 'gewone fraude'. Mijn beeld is dat we daar op dit moment goed mee bezig zijn. Dat betekent dat we aan de voorkant veel preciezer gaan kijken naar zorgaanbieders. Dat betekent ook waar het gaat om nieuwe zorgaanbieders, zij echt door de molen worden gehaald. Want dit is een onderschat facet van ondermijning. U hoort mij niet zeggen dat we daar op dit moment al helemaal klaar mee zijn. Ten eerste moeten we daar alert op blijven en ten tweede lopen er ook nog wel wat zaken. Maar in die zin is de alertheid van de kant van de gemeentebesturen aanmerkelijk hoger dan pak hem beet een paar jaar geleden. Toen waren ze nog weleens wat naïef, de contracten zijn toen aangegaan vanuit de goede bedoelingen. Zorgfraude is echt een serieus probleem.

Mevrouw Hoogeveen (D66): GroenLinks heeft dus de aangepaste motie over het stationsgebied ingediend. We hebben nog een vraag over de derde bullet. Daar wordt op gegeven moment gesproken over 'hoog geclassificeerde boa's'. Wat houdt die classificatie in? Want we konden in de beleidsregels niet helemaal traceren of dat gaat om betere uitrusting zoals die bodycams, of toch iets in de vorm van een wapen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Als het gaat om de classificatie, dan gaat het om verschillende classificaties rondom de boa's. Je hebt boa's rondom het stationsgebied die sowieso al de meeste bevoegdheden hebben, want je hebt boa's voor verschillende domeinen. Die hebben weer verschillende bevoegdheden. Voor ons is het van belang dat op die plek het de boa's zijn met in ieder geval de meest uitgebreide bevoegdheden, die in ieder geval ook goed toegerust zijn.

De voorzitter: Zijn er nog andere vragen? Nee? Niet. Dan doe ik even een ordevoorstel. We hebben een hele serie reacties gegeven, we hebben een hele serie moties liggen plus één amendement. Het idee is om nu te schorsen en dan over te gaan tot de besluitvorming, waarbij ik nog even inventariseer of het toch nog een korte derde termijn zou moeten zijn. Maar dat moet dan niet een vervolg worden op allerlei beraadslagingen. Als u daarin nog even wat wilt aangeven, dan geef ik u daar wel wat ruimte voor.

Het is tien voor vier. Ik meld even dat tegen de klok van half vijf er nog iets warms binnen komt zeilen: iets van een pizzapunt of zo iets. Ja, het is echt een gekkenhuis hier. Onvoorstelbaar hoe enorm goed we voor onszelf zorgen. Als ik nou voorstel om een halfuur te schorsen, is dat een goed idee? Gaat dat lukken, een halfuurtje? Ja?

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, we zouden wel graag nog wel meer tijd willen hebben.

De voorzitter: Oké, nog meer tijd. Dan spreken we af dat we om half vijf allemaal hier weer in de zaal zijn. Dan ga ik ervan uit dat er ondertussen wat warms is. Dan pakken we wat warms en dan gaan we weer door met het vervolg van de vergadering.

De vergadering is geschorst tot half vijf.

Schorsing (de heer Schrik (Wakker Emmen) verlaat de vergadering)

De voorzitter: Ik wil de vergadering heropenen. Dat kan als iedereen zijn of haar plekje weer inneemt. De schorsing liep iets uit, maar ik denk dat we nu over kunnen gaan naar het einde van deze vergadering, een soort slot. Kunnen we zo overgaan naar de besluitvorming over het amendement, het hele besluit en de diverse moties? Ik ga even de fracties bij langs met wat opmerkingen. De heer Huttinga.

De heer Huttinga (ChristenUnie): We hebben nog even wat overleg gehad inzake **motie 11** 'Check gevolgen bezuinigingen bij de maatschappelijke partners'. Ook gezien de opmerkingen die vanuit het college zijn gekomen bij monde van wethouder Otter, lijkt het ons wijs om deze motie vooralsnog **aan te houden**. We willen graag nog even wat gesprekken hebben in het veld en zonodig komen we er bij u op terug. Anders verloopt de aanhouding eind januari volgens ons reglement.

Mevrouw Kort (PVV): Ik wil eigenlijk even vanaf hier iedereen bedanken voor de moeite die men heeft gedaan voor het amendement en alle moties die opgesteld zijn. Voorafgaand aan deze vergadering had ik bij enkele moties een aantal minnetjes staan. Die zijn eigenlijk door de beantwoording en alle discussie die hier heeft plaatsgevonden, omgezet in plusjes. Er is straks helaas één motie waar we op tegen zijn, voor de rest kunnen we overal mee akkoord gaan.

De voorzitter: Ik geef straks ook nog wel even wat ruimte voor een stemverklaring, dus dat is geen enkel probleem.

Kunnen wij nu dan overgaan tot de besluitvorming? Ik constateer dat dat het geval is.

Besluitvorming

De voorzitter: Dan beginnen we met het amendement 1 'IVN Noord', ingediend door D66. Is er nog behoefte aan een stemverklaring? Dat is het geval bij de heer Scheltens.

De heer Scheltens (VVD): Waar ik al mee startte: de rode draad was voor iedereen voorzichtigheid en voet op de rem. Dus eigenlijk om de Begroting niet uit te breiden. Maar we hebben gelukkig gezien

dat er niet heel veel andere amendementen zijn. Dus met deze opmerking zullen ook wij inderdaad voor dit amendement stemmen.

De voorzitter: Nog andere stemverklaringen? Niet? Dan ga ik over tot de besluitvorming. Ik zal vragen wie voor is en wie tegen is en dat doen we bij handopsteking. Het amendement rondom 'IVN Noord', wie is voor dit amendement? Dat zijn alle leden. Ik zie dat daarmee dit amendement unaniem is aangenomen.

Daarmee maakt het ook onderdeel uit van het volgende besluit: *'De raad besluit de Begroting 2022 en de Meerjarenraming 2023-2025 vast te stellen, de investeringskredieten voor de jaarschijf 2022 vast te stellen en de verouderde claims op de algemene reserve te laten vervallen'*, nogmaals: met inachtneming van het net aangenomen amendement. Nog stemverklaringen? Niet het geval.

Dan vraag ik u: wie is voor dit besluit? Wie is tegen dit besluit? Daarmee kan ik concluderen dat de Begroting en de Meerjarenraming unaniem zijn vastgesteld.

Dan kom ik bij de besluitvorming rondom een aantal moties. Motie 1 is ingetrokken en motie 11 is aangehouden. Wie wil er een stemverklaring afleggen over een der moties? Dan ga ik ze daarna in stemming brengen. Dan begin ik even bij meneer Scheltens.

De heer Scheltens (VVD): Ja, over motie 3 'Locaties alternatieve duurzame woonvormen'. Ik denk dat wij, met de toezegging van de wethouder om de motie te betrekken bij de Woonvisie, voor de motie zullen stemmen.

Bij de motie 'Regensensoren' zijn wij blij met de aanpassing dat het een verzoek is tot onderzoek. En met wat maandag en vandaag is gezegd over het Fietsplan, over voorrang op rotondes voor fietsers en over doorfietsroutes, denk ik dat het goed is om dat in zijn geheel aan te pakken van het hele fietsen. Met die opmerking zullen wij ook die motie steunen.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Over motie 8 'Cultuurcadeau' hebben we erg gewikt, gewogen en gedubd. We komen toch tot de conclusie dat we het iets te eenzijdig gericht vinden en daarom zullen we daar alleen tegen stemmen.

Mevrouw Hoogeveen (D66): D66 wil bij twee moties een stemverklaring afgeven, die beide betrekking hebben op het stationsgebied. Bij de eerste hadden we nog wat vragen over de derde bullet wat betreft de classificatie van de boa's. Dat is wat ons betreft goed uitgelegd en wij delen uiteraard ook de zorg dat dit snel en adequaat moet worden opgelost. Dus daar zullen wij mee instemmen.

Bij de motie over het stationsgebied met de eerdergenoemde scheiding van vervoersstromen, denken wij dat het nog steeds heel complex is. Maar met de genoemde zorg om dat wel zorgvuldig te doen, willen wij dat als prikkel wel graag meegeven. Dus daar zullen we mee instemmen.

Mevrouw Ensink (LEF!): Van LEF! één stemverklaring over de motie 8 'Cultuurcadeau'. Wij hebben ook erg gewikt en gewogen met de fractie. Het is ons net te beperkt: pak je de doelgroep op deze manier wel? Moet dat niet bij de Cultuurnota? Wij denken van wel. Het is vestzak-broekzak, terwijl je een andere organisatie echt met de uitvoering belast. Dus wij stemmen tegen motie 8.

Mevrouw Leal (Wakker Emmen): Ook ten aanzien van motie 8 'Cultuurcadeau': wij zijn wel voor, we vinden het een mooi idee. Maar wel met de kanttekening dat we graag zouden willen dat we wat meer onderzoek willen naar wat maakt dat de jongeren de gang richting theater en andere cultuur niet goed kunnen vinden. Wij denken dat de Cultuurnota daarbij een goede invulling zou kunnen geven.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ten aanzien van motie 7 hadden we graag gezien dat die ook zonnepanelen zou behelzen, omdat dat een win-winsituatie zou zijn. Maar we stemmen hier wel voor.

Dan motie 8. Ook wij vinden haar wel wat eenzijdig. We zouden graag zien dat deze wat breder getrokken wordt. Het wordt in samenwerking met het Atlas Theater gedaan en in dat kader zullen we toch voor de motie stemmen.

De voorzitter: Wie wil er nog een stemverklaring afleggen over een der moties? Dat is niet het geval.

Dan gaan we over naar de stemming over de moties.

Motie 2 is nu aan de orde: 'Aanpak energiearmoede'. Wie is voor motie 2? En wie is tegen motie 2? Dan is deze motie aangenomen met 32 stemmen voor en 3 tegen (VVD). De motie is aangenomen.

Dan motie 3 'Locaties alternatieve duurzame woonvormen'. Wie is voor deze motie? En wie is tegen deze motie? Met één tegenstem van de fractie Vitaal Emmen is deze motie aangenomen.

Dan gaan we naar motie 4 'Vrijstelling giften 1.200 euro'. Wie is voor deze motie? Dat zijn alle leden. Daarmee is deze motie unaniem aangenomen.

Dan gaan we naar motie 6 over de babyboom. Wie is voor deze motie? En wie is tegen deze motie? Alle fracties zijn akkoord, behalve de VVD. Daarmee is deze motie aangenomen.

Dan gaan we naar de gewijzigde motie 7A rondom regensensoren. Wie is voor deze motie? Dat zijn alle leden. Deze motie is unaniem aangenomen.

Motie 8 rondom het cultuurpleziering voor achttienjarigen. Wie is voor deze motie? En wie is tegen deze motie? Dat zijn de fracties van de VVD, de ChristenUnie en LEF!. Dan is deze motie aangenomen met 28 stemmen voor en 7 tegen.

Dan motie 9 'Onderzoek Operatie Steenbreek': wie is voor deze motie? Wie is tegen deze motie? Alleen de PVV is tegen deze motie. Daarmee is deze motie aangenomen.

Dan gaan we naar de gewijzigde motie 10A over de terrassen. Wie is voor deze motie? Dat zijn alle leden. Volgens mij is deze motie dus unaniem aangenomen.

Dan de gewijzigde motie 12A rondom het stationsgebied. Wie is voor deze motie? Ook deze motie is unaniem aangenomen.

Dan gaan we naar motie 13 rondom de herziening visie op het Renssenpark. Wie is voor deze motie? Dat zijn alle leden. Deze motie is unaniem aangenomen.

De laatste motie is nummer 14 rondom het stationsgebied. Wie is voor motie 14? Weer alle handen omhoog. Die motie is ook unaniem aangenomen.

Daarmee zijn we aan het eind gekomen van dit agendapunt van de Begroting en Meerjarenraming.

B3. Sluiting

De voorzitter: Volgens mij is dit in mooie consensus gegaan, binnen ook een redelijke termijn. Daar bedank ik iedereen voor, voor zijn of haar bijdrage. Ik dank ook de organisatie voor het aanleveren van alle bouwstenen voor deze Begroting. Daarmee hebben we volgens mij een grondslag gelegd voor een volgende raadsperiode. Want in maart van het volgende jaar hebben we weer verkiezingen en dan kunnen we daarmee verder uit de voeten en zullen we zien hoe de nieuwe gemeenteraad daarmee verder gaat.

Dat gezegd hebbende sluit ik deze vergadering en wens ik iedereen wel thuis.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van 23 december 2021,

De voorzitter,

De griffier a.i.,